

AGENDA 2030 LOCALITZADA A ESPANYA

INICIATIVES QUE PROMOUEN
EL DESENVOLUPAMENT I LA
SOSTENIBILITAT AL TERRITORI

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE DERECHOS SOCIALES, CONSUMO
Y AGENDA 2030

DIRECCIÓN GENERAL
DE AGENDA 2030

AGENDA
2030

Edita:

© Ministeri de Drets Socials, Consum i Agenda 2030

Secretaria General Tècnica

<https://cpage.mpr.gob.es/>

NIPO: 233260188

Elaboració i coordinació:

Pablo López de la Puerta (Direcció General d'Agenda 2030)

Imatge de portada: Cedida per l'entitat *GRI GRI Proyectos Culturales*

Data d'edició: abril 2026

Disseny i maquetació: Best Relations S.L.

ÍNDEX

004	PRÒLEG I
005	TPRÒLEG II
006	MAPA D'ESPANYA AMB LA LOCALITZACIÓ DELS PROJECTES
007	RESUM HISTÒRIC DE LES SUBVENCIONS
008	REPTE 1: UN ESTAT DEL BENESTAR FORT I UNIVERSAL PER ACABAR AMB LA POBRESA I LA DESIGUALTAT
025	REPTE 2: UN SISTEMA ECONÒMIC CIRCULAR GENERADOR DE BENESTAR I JUSTÍCIA SOCIAL, LABORAL I AMBIENTAL
038	REPTE 3: UNA VERTEBRACIÓ TERRITORIAL SOSTENIBLE PER MILLORAR LA COHESIÓ SOCIAL I AFRONTAR L'EMERGÈNCIA CLIMÀTICA
053	REPTE 4: VIDES LLIURES, IGUALS I EN COMUNITAT
068	REPTE TRANSVERSAL: SISTEMA INTEGRAL DE COHERÈNCIA DE POLÍTIQUES DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE
073	PROJECTES SUBVENCIONATS D'ENTITATS LOCALS 2022-2024
080	PROJECTES SUBVENCIONATS D'ENTITATS SOCIALS 2021-2024
094	AGRAÏMENTS

PRÒLEG I

Avui, l'Agenda 2030 s'ha convertit en un boc expiatori. La manca de comprensió de la seva veritable estructura i dels seus objectius socials ha proporcionat una mina d'or que, sense cap vacil·lació, han explotat aquelles forces econòmiques i polítiques disposades a atribuir tots els mals del nostre temps a un mal superior. Aquest mal superior és, de vegades, l'Agenda 2030. La qüestió, doncs, és què fer davant d'això.

Sembla clar que una de les maneres clau per combatre aquest desinterès és abordar-ne la causa arrel, és a dir: assegurar que la gent entengui de què tracta realment l'Agenda 2030. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) estableixen objectius fonamentals com viure en pau, sense por a la guerra, la fam o la malaltia; respirar aire net i garantir l'accés universal a l'educació; promoure la igualtat entre homes i dones, i combatre la desigualtat entre classes socials. Aquests són els principis fonamentals d'una societat democràtica que encara aspira a defensar valors com la igualtat i el benestar.

Tanmateix, conscienciar sobre els principis de l'Agenda 2030 no és una qüestió que recaigui exclusivament en l'Administració central. El país on vivim, amb la seva estructura de govern local —que hauria de ser una font d'orgull pels seus estrets vincles amb la ciutadania— ens proporciona una gamma d'eines per arribar a tots els racons del país. Un dels aspectes més importants és la col·laboració amb les entitats locals; en el context de l'Agenda 2030, això constitueix el que es coneix com la localització dels ODS.

Amb aquest objectiu, el Ministeri de Drets Socials, Consum i Agenda 2030 ha llançat, entre el 2022 i el 2025, una sèrie de convocatòries de subvencions públiques adreçades a entitats locals i socials. En total, s'han assignat 74,6 milions d'euros a projectes innovadors que reflecteixen l'horitzó 2030 real, amb iniciatives repartides entre els 17 ODS i els reptes de país establerts en les Estratègies de Desenvolupament Sostenible del nostre país, tenint en compte les característiques locals específiques de cada territori i organització. De fet, aquest compromís es reforçarà encara més el 2026, quan disposarem de 10 milions d'euros per a entitats socials i universitats, i de 6,6 milions d'euros addicionals per a entitats locals.

És evident que no hi ha millor manera de donar a conèixer l'Agenda 2030 que a través de les experiències quotidianes de la gent. És per això que la localització de l'Agenda té un paper central no només en la seva pròpia implementació dels Objectius, sinó també en la configuració de la imatge de l'Agenda com el que realment és: un projecte de país, un projecte de futur. Per tant, cal aquesta recopilació d'activitats, que serveix per destacar la feina rigorosa i incansable de les entitats; espero que tots els lectors i lectores la gaudeixin i la comparteixin àmpliament.

PABLO BUSTINDUY

PRÓLOGO II

Avui, més que mai, els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) són el programa d'acció mínim per garantir els béns comuns més bàsics per a totes les persones i per al planeta sencer. L'Agenda 2030 va sorgir com un marc global, basant-se en dècades de treball per avançar en una àmplia gamma de drets: drets humans, drets internacionals, pau, desenvolupament, sostenibilitat, drets de les dones i agendes urbanes i rurals... En resum, és un pla d'acció dissenyat per abordar reptes importants com ara posar fi a les desigualtats, fer front a l'emergència climàtica i promoure el desenvolupament per a tothom dins dels límits del planeta.

Basant-se en la naturalesa universal del mandat de l'Agenda 2030, s'han desenvolupat plans adaptats a cada país, regió i ciutat. Localitzar els Objectius de Desenvolupament Sostenible significa adaptar-los a cada territori, d'acord amb les seves característiques específiques. Aquest enfocament local també és essencial per fer progressos, ja que més de dos terços dels objectius depenen directament de les polítiques locals i regionals i de la feina que duen a terme a pobles i ciutats ONG, plataformes ciutadanes, empreses i universitats.

El nostre país està a l'avantguarda del progrés en el model de desenvolupament sostenible, que ens ha permès millorar el nostre nivell de vida, alhora que posa de manifest els reptes que hem d'afrontar per mantenir aquest model. També estem a l'avantguarda en la implementació de l'Agenda 2030 mitjançant l'aplicació de polítiques públiques en el marc de l'Estratègia de Desenvolupament Sostenible -revisada el 2026-, així com dels plans de les comunitats autònomes i els municipis. Aquesta estratègia té quatre objectius: enfortir l'estat del benestar per reduir les desigualtats; avançar cap a una economia més justa per a totes les persones i per al planeta; promoure una major cohesió territorial i ambiental; i impulsar iniciatives destinades a crear vides més lliures i més igualitàries dins la comunitat. Aquests reptes s'aborden mitjançant mesures transversals dissenyades per promoure la coherència de les polítiques.

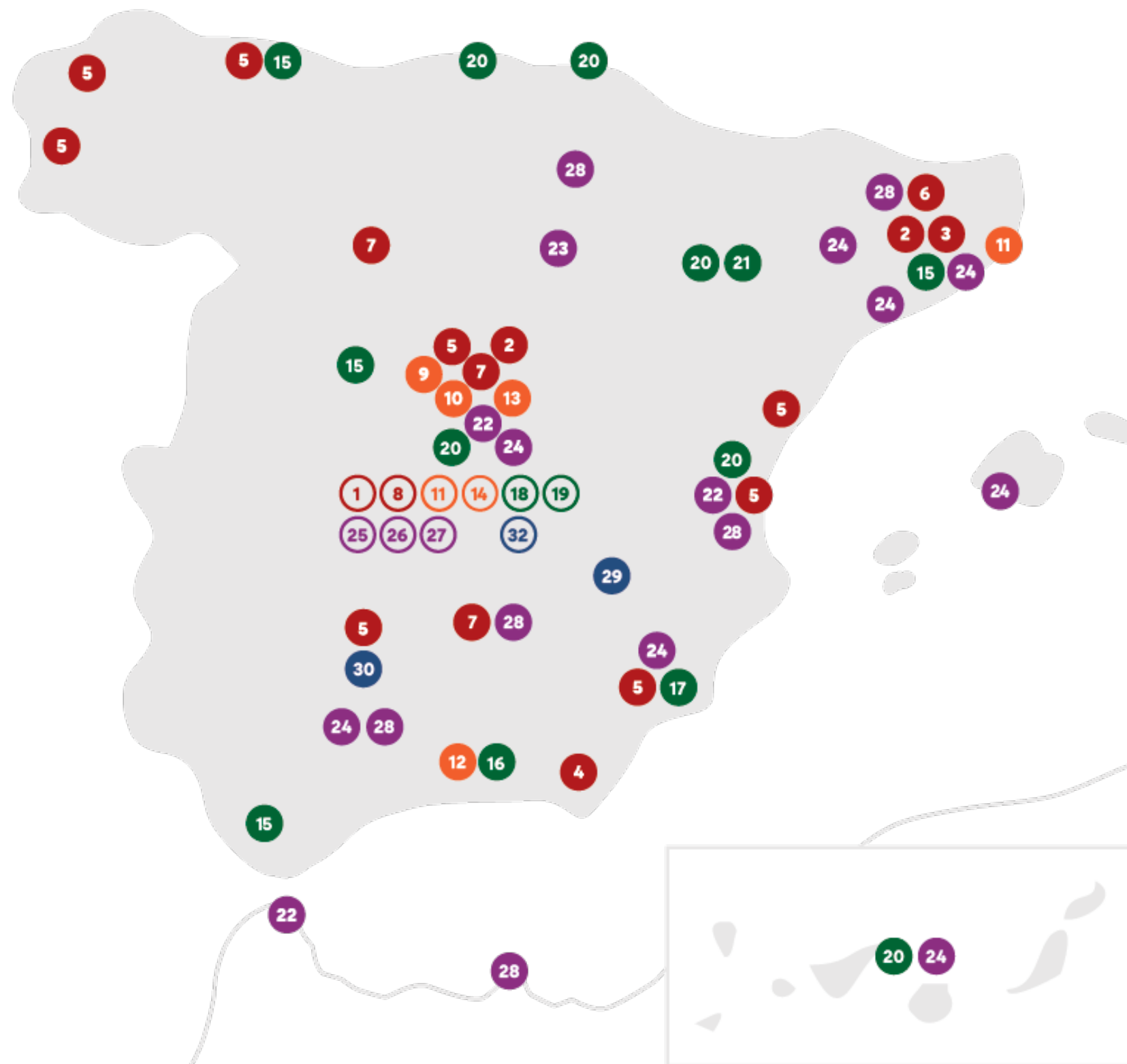
Al nostre país, les entitats locals, socials i universitats amplien l'impacte de l'Agenda 2030 mitjançant la implementació de projectes innovadors finançats pel Ministeri de Drets Socials, Consum i Agenda 2030. Basant-se en els 17 objectius universals de l'Agenda 2030 i en els reptes de desenvolupament sostenible del país, les seves accions innovadores fomenten el bé comú dins dels límits del nostre planeta. Fomentant el progrés mitjançant accions locals, s'ajuda a promoure i consolidar drets avançats, ja que tots els ODS estan interrelacionats.

En resum, des del nivell local fins al nivell internacional, en tots els sectors del país i des de les qüestions socials fins a les estratègies i les polítiques públiques de les administracions, estem construint un futur de prosperitat compartida dins dels límits del nostre planeta. La protecció social i mediambiental és ara més necessària que mai per garantir que ningú es quedi enrere.

DAVID PEREJIL

- 1** La Mirada Gitana del Desarrollo Sostenible 2022-2023 / Asociación nacional presencia gitana / Ámbito Estatal
- 2** Creación de una línea de asesoramiento municipal para la protección de hogares monomarentales / Associacio Observatori De Drets Humans De Barcelona (Desc) / Barcelona y Madrid
- 3** BASSA / Associació Saóprat / Barcelona
- 4** Comuniguales: construyendo comunidades resilientes basadas en la Integración y la Igualdad actuando en barrios desfavorecidos / Ayuntamiento de Almería / Almería
- 5** Proyecto olivo: intervención con población penitenciaria mayor de 65 años / Confraternidad Carcelaria de España / Madrid, Valencia, Castellón, Murcia, Coruña, Pontevedra, Asturias y Córdoba
- 6** NODUS – Red de soporte contra la soledad no deseada / Fundación Instituto de Robótica para la Dependencia / Cataluña
- 7** Ecosalud y Agenda 2030 / Fundación vivo sano / Madrid, Castilla y León y Castilla-La Mancha
- 8** Impulsar el enfoque de derechos de infancia y de la Agenda 2030 en la nueva legislatura / Plataforma de organizaciones de infancia / Ámbito Estatal
- 9** Enredándonos: Red estatal de agroecología y cultura alimentaria escolar / Agrupación: Grupo Tangente, S. Coop. Mad; Centro de Estudios Rurales y de Agricultura Internacional (CERAI) / Madrid
- 10** Formación Dual para la Agenda 2030 / Asociación Cultural Norte Joven / Madrid
- 11** Comercio Justo Local 2030: impulsando redes para un modelo económico y de consumo, justo, verde y sostenible / Coordinadora Estatal de Comercio Justo / Ámbito Estatal
- 12** Slow Fashion: Alpujarra 2030 / Diputación Provincial de Granada / Granada
- 13** Resilvestra: ciencia ciudadana para explorar alimentos de alta resiliencia climática / Iniciativas Socioambientales G. S. coop. Mad / Madrid
- 14** Mejora de la sensibilización sobre el impacto medioambiental del consumo de ropa / Moda Re. S. Coop de iniciativa social / Ámbito Estatal
- 15** La sostenibilidad de la vida como faro municipal / Aradia, espacio para la profundización democrática, s. / Aradia / Cádiz, Ávila, Barcelona y Oviedo

LOCALITZACIÓ DELS PROJECTES

- 16** SiembraBosques / Asociación Semillistas / Granada
- 17** Alcantarilla Pedalea +, nuevos itinerarios ciclistas para el fomento del transporte en bicicleta / Ayuntamiento de Alcantarilla / Alcantarilla (Murcia)
- 18** Vivienda Rural. Proyectos piloto para su liberación y rehabilitación / COCEDER / Ámbito Estatal
- 19** RegenerAcción. Herramientas para transformar la emergencia climática en oportunidad / Fundación Hope Acción Climática / Ámbito Estatal
- 20** Una economía Justa al servicio de la Estrategia de Desarrollo Sostenible para una Agenda 2030 transformadora / Fundación Economistas sin Fronteras / Aragón, Canarias, Cantabria, Madrid, Valencia, País Vasco
- 21** Revalorización del medio rural a través de red de empresas y emprendedores sociales: repoblación empresarial responsable / Fundación para el Desarrollo Socioeconómico del Alto Aragón / Aragón
- 22** Un botiquín para mi ciudad. Laboratorios barriales para la transición ecosocial: poner en juego los saberes vecinales en la implementación de la agenda 2030 / Asociación Gri gri Proyectos Socioculturales / Valencia, Ceuta, Madrid
- 23** Respuesta a los objetivos de desarrollo sostenible desde Plan de Igualdad de la Ciudad de Soria / Ayuntamiento de Soria / Soria
- 24** Observatorio Contra La Discriminación En La Frontera Occidental Europea / Colectivo Ca-minando Fronteras / Madrid, Andalucía, Canarias, Baleares y Murcia
- 25** Espacio X Derechos (XDS) / Fundación CEPAIM / Ámbito Estatal
- 26** BITaminadas: Chicas liderando el cambio a través de los videojuegos II / Fundación Esplai: ciudadanía espléndida / Ámbito Estatal
- 27** Proyecto para la construcción de un modelo feminista contra las violencias sexuales en España / Fundación para la convivencia Aspacia / Ámbito Estatal
- 28** Sin nosotras no habrá Paz / Movimiento por la paz, el desarme y la libertad / Andalucía, Castilla-La Mancha, Cataluña, Melilla, Valencia y La Rioja
- 29** Red de apoyo a los municipios de la provincia de Albacete / Diputación Albacete / Albacete
- 30** Alianza 2030: transformar la provincia de Córdoba para afrontar retos y priorizar actuaciones en su desarrollo sostenible / Diputación de Córdoba / Córdoba

● REPTE 1 ● REPTE 2 ● REPTE 3 ● REPTE 4 ● REPTE 5

INFORMACIÓ SOBRE LES SUBVENCIONS DIRECCIÓ GENERAL DE L'AGENDA 2030

El Ministeri de Drets Socials, Consum i Agenda 2030, a través de la Direcció General d'Agenda 2030, ha llançat dues convocatòries de subvencions de concurrència competitiva per a la implementació de l'Agenda 2030 a Espanya.

En primer lloc, hi ha una línia de subvencions per a **entitats socials sense ànim de lucre, entitats de l'economia social i universitats** destinades a activitats relacionades amb la promoció i la implementació de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible a Espanya des de l'any 2021.

D'altra banda, hi ha les subvencions destinades a accions per a l'impuls de l'Agenda 2030 a les **Entitats Locals** en col·laboració amb la Federació Espanyola de Municipis (FEMP) des de l'any 2022.

L'objectiu de totes dues subvencions és finançar i donar suport a projectes alineats amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), així com la localització de l'Estratègia de Desenvolupament Sostenible 2030 (EDS2030) al territori espanyol.

Pel que fa al contingut d'aquesta publicació, es presenta una selecció dels projectes subvencionats per aquesta unitat del **2021 al 2024**. Es tracta d'una mostra de bones pràctiques realitzades en la implementació de l'Agenda 2030 a Espanya. Cal destacar que entre el 2021 i el 2024 es van subvencionar **un total de 404 projectes**: 267 projectes d'entitats socials i 137 projectes d'entitats locals.

Finalment, els projectes inclosos s'han classificat d'acord amb els cinc reptes nacionals i les diverses temàtiques associades, que es van establir en la revisió de l'ESD2030, que es va aprovar el febrer de 2026.

REpte 1

**UN ESTAT DEL BENESTAR
FORT I UNIVERSAL PER
ACABAR AMB LA POBRESA I
LA DESIGUALTAT**

La Mirada Gitana del Desarrollo Sostenible 2022-2023

ASOCIACIÓN NACIONAL PRESENCIA GITANA

Àmbit estatal

Imatge cedida per Asociación Nacional Presencia Gitana

El projecte *La Mirada Gitana del Desarrollo Sostenible*, desenvolupat per l'Asociación Nacional de Presencia Gitana, va sorgir de la convicció que el Poble Gitano ha de ser protagonista en la posada en pràctica i el seguiment de l'Agenda 2030 i els seus Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). Es va dur a terme en col·laboració amb la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya (FAGIC) i La Fragua Projects, **unint els esforços i les experiències del moviment associatiu gitano** en diferents territoris d'Espanya.

Des de la seva fundació, les tres entitats han treballat per a la **promoció social, educativa i cultural del Poble Gitano** impulsant el seu reconeixement i participació en les polítiques públiques i els espais de diàleg social. En l'Estratègia de Desenvolupament Sostenible i en la implementació de l'Agenda 2030 a Espanya, les entitats van constatar una manca de referències al Poble Gitano. Tot i ser el grup minoritari més nombrós i un dels més afectats per la pobresa i l'exclusió, la seva contribució als valors de l'equitat, la sostenibilitat, la solidaritat i la cohesió no es veia reflectida. Aquesta situació va impulsar les entitats a generar un espai propi de pensament i acció que traduí el llenguatge global dels ODS a l'experiència vital, cultural i social gitana.

El projecte va sorgir d'una col·laboració entre els equips tècnics de Presencia Gitana, la FAGIC i La Fragua Projects, amb l'objectiu de generar un procés participatiu i creatiu. Es van establir espais de diàleg comunitari a diverses ciutats combinant metodologies de recerca-acció, formació, aliances i expressió artística, i facilitant l'apropiació dels ODS des d'una visió gitana.

L'objectiu principal era reinterpretar els **17 ODS des d'una perspectiva gitana** visibilitzant les aportacions d'aquesta comunitat a la sostenibilitat social, cultural i ambiental, i promovent una participació ciutadana conscient en l'Agenda 2030. El projecte també buscava animar les administracions públiques a incorporar indicadors inclusius i culturalment sensibles en les seves estratègies de desenvolupament sostenible.

Amb aquest objectiu, es van organitzar diverses activitats. En la Fase 1, **Relectura gitana dels ODS**, es va constituir un grup d'experts que va redactar l'esborrany de l'Informe *Relectura Gitana del Desenvolupament Sostenible*. També es va celebrar un taller de validació a Madrid, al qual van assistir 11 entitats del Consell Estatal del Poble Gitano i 16 organitzacions més.

La Fase 2, **Campanya de sensibilització i incidència política**, va incloure quatre presentacions públiques de l'Informe: al BBK Kuna (Bilbao); a la biblioteca municipal de Sant Adrià de Besòs (amb representants d'institucions i de la societat civil); a la Factoria Cultural (Sevilla), amb representants d'institucions i nombroses entitats socials, i un acte de cloenda al Ministeri de Drets Socials, Consum i Agenda 2030.

En la Fase 3, **Aliances locals per al desenvolupament sostenible**, es van establir tres aliances locals: **Sant Adrià del Besòs** mitjançant la signatura d'un Conveni amb dues entitats institucionals principals i deu entitats locals. **Polígono Sur**, a través de la **Carta de suport de l'administració local**, i **Cañada Real** mitjançant un seminari amb la participació de 10 entitats i activistes locals.

Per concloure, es va celebrar un **esdeveniment a la Sala d'Actes del Ministeri de Drets Socials, Consum i Agenda 2030**, al qual van assistir representants institucionals, entitats socials i activistes destacats. Presentació de resultats del projecte complet i actuació musical.

Lliçons apreses i bones pràctiques

Entre les lliçons apreses i les bones pràctiques identificades, hem observat que el 83 % dels participants van qualificar l'informe d'excel·lent/molt bo en enquestes de satisfacció.

A més, la publicació de l'Informe *Relectura Gitana del Desenvolupament Sostenible* s'ha convertit en un **referent metodològic**, validat pel Consell d'Estat del Poble Gitano.

Aquest treball ha donat lloc a la signatura d'acords institucionals amb administracions públiques autonòmiques i locals.

Una altra lectura ha estat la **consolidació de les tres entitats promotores** com a referent nacional en la intersecció ODS-Poble Gitano.

Entre les millors pràctiques que s'han desenvolupat arran del projecte: La validació col·lectiva de l'informe per part de 20 entitats del Consell d'Estat ha servit per reforçar les xarxes creades. Utilitzar un llenguatge adaptat a públics diversos en l'àmbit de campanyes digitals permet establir una **comunicació més efectiva i impactant**.

Una altra bona pràctica és la creació d'**aliances multisectorials** que generen un compromís institucional durador. Així mateix, l'ús d'una metodologia flexible permet adaptar-se a realitats locals diferenciades. El projecte ha situat el Poble Gitano com un **subjecte actiu i corresponsable en l'Agenda 2030**, cosa que ha permès demostrar que la inclusió social és un requisit essencial per al desenvolupament sostenible.

Horitzó 2030

Amb la mirada posada en el 2030, les entitats que conformen l'*Associació Nacional per a la Presència Gitana* centrem la nostra actuació en la incidència política per a la plena inclusió del Poble Gitano a l'Estratègia Nacional Gitana 2030 i l'Estratègia de Desenvolupament Sostenible 2030; la formació comunitària de joves i dones gitanos com a agents de transformació sostenible, i l'enfortiment d'aliances amb administracions, universitats i entitats socials.

presenciagitana.org/miradagitanaODS.html

Redes sociales:

@presencia_gitana

@instafagic

@lafraguaprojects

Línea de asesoramiento municipal para la protección de hogares monoparentales: los Servicios de intermediación en la pérdida del hogar y las Manzanas de cuidados

ASSOCIACIO OBSERVATORI DE DRETS HUMANS DE BARCELONA

Barcelona i Madrid

Imatge cedida per DESCA

Els reptes associats a l'accés a l'habitatge i a l'organització social de les cures constitueixen un dels principals reptes estructurals de les ciutats espanyoles. El recorregut de DESCA ha permès identificar que les **crisis de l'habitatge** afecten de manera desproporcionada les **dones amb fills a càrrec**, especialment en famílies monoparentals, que han de fer front simultàniament a les dificultats per mantenir l'habitatge i per conciliar la feina amb les responsabilitats de cura. Davant d'aquesta realitat, l'organització va considerar necessari promoure un **enfocament de política pública** que connectés el dret a l'habitatge amb el **dret a les cures**.

Amb aquest punt de partida, el projecte va plantejar la creació d'una **línia d'assessorament** adreçada a **municipis espanyols** i orientada a promoure polítiques públiques innovadores que permetin protegir aquestes llars. En particular, el projecte es va centrar en **sistematitzar i difondre dues experiències** que han donat resultats positius en entorns reals.

D'una banda, **els Serveis d'Intermediació davant la Pèrdua de l'Habitatge (SIPH)**. De l'altra, el projecte va explorar l'adaptació al context espanyol de les **Illes de cures** impulsades a **Bogotà**.

La **recepció** del projecte per part dels usuaris finals —principalment administracions locals, organitzacions socials i professionals vinculats a les polítiques urbanes i de cures— ha estat **positiva**, especialment per la seva **capacitat per connectar dos àmbits de la política pública** que sovint s'aborden per separat.

El projecte es va dur a terme mitjançant les activitats següents: **1.** Recopilació i anàlisi d'experiències sobre **Serveis d'Intermediació davant la Pèrdua de l'Habitatge (SIPH)** (Barcelona). **2.** Entrevistes institucionals sobre el sistema d'**Illes de Cures** (Bogotà / format virtual). **3.** Sessions de treball amb organitzacions **expertes en urbanisme feminista** i cures (Barcelona). **4.** Entrevistes amb responsables polítics i tècnics en polítiques urbanes i de cures (Barcelona). **5.** Elaboració de la guia per implementar el Servei d'Intermediació davant la Pèrdua de l'Habitatge (SIPH) (Barcelona). **6.** Desenvolupament de la guia per implementar sistemes municipals de cures inspirats en les Illes de Cures (estatal). **7.** **Assessorament** a administracions públiques sobre polítiques d'habitatge i cures (Girona, El Prat de Llobregat, Alella, Fuenlabrada i altres municipis). **8.** Preparació d'un **informe sobre l'impacte de la moratòria de desnonaments** (durant la pandèmia (nacional)). **9.** Organització de les **jornades "Les ciutats tenen nom de dona"** (Madrid i Barcelona).

Lliçons apreses i bones pràctiques

El projecte ha fet possible **generar coneixement aplicat** en dos àmbits clau per a les polítiques locals amb perspectiva de gènere: **la prevenció de la pèrdua de l'habitatge i el desenvolupament de sistemes públics de suport a les cures** des de l'àmbit municipal.

L'**informe sobre la moratòria de desnonaments** s'ha establert com la base per a polítiques d'incidència i de treball en xarxa amb organitzacions a nivell estatal. A més, els dos informes elaborats, un sobre els serveis d'intermediació davant la pèrdua de l'habitatge (SIPH) i l'altre sobre les cures, inspirats en el model de "Manzanas de Cuidados", han ajudat a sistematitzar aquests enfocaments proporcionant orientació als serveis municipals.

A més, les **jornades** organitzades en el marc del projecte es van consolidar com a **espais rellevants** d'intercanvi entre administracions públiques, organitzacions socials i especialistes en polítiques urbanes. En particular, la jornada **Dones contra els desnonaments i els instruments polítics**, celebrada a Barcelona, va permetre visibilitzar el paper central de les dones en **les lluites pel dret a l'habitatge** i a debatre sobre eines institucionals per prevenir la pèrdua de l'habitatge, com els serveis d'intermediació.

Una de les lliçons clau del projecte és la **importància d'adoptar un enfocament integrat de les polítiques d'habitatge i d'atenció**, reconeixent el seu impacte diferencial en la vida de les dones i, en particular, en les famílies monoparentals. També s'ha constatat que **els governs locals poden tenir un paper clau** tant en la prevenció de situacions d'exclusió residencial com en la promoció de xarxes de cures de proximitat.

Finalment, el projecte ha ajudat a **consolidar metodologies de treball basades en la recerca aplicada, el diàleg amb actors institucionals i socials, i el desenvolupament d'eines pràctiques** amb l'objectiu d'incidir en les polítiques públiques, reforçant així la capacitat de l'organització per continuar impulsant iniciatives en aquests àmbits.

Horitzó 2030

L'organització continuarà centrant la seva tasca en la prevenció dels desnonaments i el suport a les famílies vulnerables, amb una atenció especial a les dones i els infants. La seva estratègia es basa en el treball en xarxa amb altres entitats i organitzacions comunitàries, utilitzant les cures com a eina d'incidència social per promoure polítiques locals inclusives i respostes efectives a l'exclusió residencial.

observatoridesca.org

X: @observadesca

Mastodon: @observadesca

Instagram: @observadesca

Bluesky: @observadesca

YouTube: @ObservatoriDESCA

BASSA

ASSOCIACIÓ SAÓPRAT

Barcelona i El Prat de Llobregat

Imatge cedida per l'Associació SaóPrat

El projecte va néixer el 2015 com a iniciativa de l'Associació SaóPrat, en règim de coproducció amb l'Ajuntament d'El Prat de Llobregat. La idea va sorgir en detectar que l'abandonament escolar prematur i la repetició d'un curs eren problemes persistents, que se sumava a una diagnosi local que revelava que el 30 % dels joves se sentien desmotivats per assistir a l'institut i el 40 % no gaudia d'aprendre. Davant d'aquesta realitat, es va plantejar la **necessitat d'un acompanyament** que anés més enllà dels resultats acadèmics, tenint en compte les **realitats plurals dels joves**.

Bassa s'impulsa mitjançant una coordinació contínua amb els agents educatius del municipi, incloent-hi els instituts, els centres de primària, els serveis socials i el Pla Educatiu d'Entorn (PEE). Aquesta estructura permet alinear els recursos del territori de manera específica per a cada jove.

La seva finalitat primordial és oferir una **resposta integral i comunitària** per contribuir a fer que els adolescents i joves d'El Prat siguin capaços de sostenir i superar de manera autònoma el seu procés acadèmic i formatiu amb èxit. A més, té com a objectiu explícit compensar les desigualtats d'origen (econòmiques, socials i culturals) i prevenir l'abandonament escolar prematur mitjançant el reforç acadèmic i el suport emocional.

Els participants no són mers receptors, sinó agents actius que intervenen en el disseny i l'organització de les activitats. Participen directament en l'elaboració del seu Pla de Treball Individual juntament amb els educadors i expressen les seves necessitats perquè la programació de les sessions s'adapti a elles.

Aquest enfocament fomenta la seva autonomia, compromís i motivació envers el seu propi procés educatiu.

El projecte comprèn les activitats següents per assolir el seu objectiu:

- **Sessions de reforç educatiu a l'ESO:** Es duen a terme a la seu de SaóPrat. Són sessions grupals de dues hores a la tarda (de dilluns a dijous) en què es treballen tècniques d'estudi, competències bàsiques i motivació.
- **Tutories individuals:** Espais d'acompanyament personalitzat per abordar el benestar emocional, l'autoexploració de potencialitats i l'orientació acadèmica.
- **Acollida d'alumnes d'ESO expulsats (sancionats):** Recurs matinal per a joves sancionats temporalment pels seus instituts. L'objectiu és garantir que facin les seves tasques acadèmiques i oferir-los un **espai de reflexió i escolta** per evitar l'abandonament escolar.
- **Reforç per a estudis postobligatoris:** Suport gratuït per a joves de 16 a 22 anys que cursen batxillerat, cicles formatius o PFI.
- **Activitats grupals i comunitàries:** Sortides i tallers realitzats en diferents instal·lacions del territori (biblioteques, centres cívics, espais naturals) per fomentar l'oci positiu, la cohesió grupal i la participació ciutadana.
- **Treball en xarxa i coordinació:** Reunions periòdiques amb instituts, escoles, serveis socials i el Pla Educatiu d'Entorn (PEE) per assegurar una intervenció coherent i un seguiment integral de cada jove.

Lliçons apreses i bones pràctiques

El projecte ha fomentat un augment significatiu de l'**autonomia i la motivació escolar**. S'observa una **millora** en el **benestar emocional** i en les capacitats de socialització a través de la participació comunitària. A més, els alumnes han consolidat l'ús de la llengua catalana mitjançant aprenentatges significatius i vivencials. Cal destacar el canvi en l'autopercepció dels joves, que passen de ser receptors passius a ciutadans actius mitjançant projectes d'aprenentatge i servei.

A més, entre les bones pràctiques identificades hi ha la **coproducció i el treball en xarxa**: l'aliança estratègica amb l'Ajuntament i la coordinació setmanal amb instituts, serveis socials i el Pla Educatiu d'Entorn (PEE) asseguren una intervenció coherent i sistèmica. També cal destacar la **participació** a través d'aquesta metodologia, ja que el jove se situa com a protagonista del seu propi procés, la qual cosa li permet elaborar el seu propi Pla de Treball Individual juntament amb els educadors. La **perspectiva de gènere interseccional** a través de l'ús d'eines innovadores com els *Relief Maps* per reflexionar sobre les desigualtats socials i la creació d'espais lliures d'estereotips sexistes.

Finalment, la **gestió restaurativa de l'exclusió** és un recurs per a alumnes sancionats que transforma el càstig en un espai d'escolta, reflexió i acompanyament, evita que el jove quedi desatès i facilita la seva tornada al sistema educatiu.

Horitzó 2030

L'organització alinea la seva tasca amb l'Estratègia de Desenvolupament Sostenible 2030 prioritzant la compensació de les desigualtats d'origen (econòmiques, socials i culturals) per garantir l'èxit educatiu i l'equitat. La seva visió se centra a consolidar una xarxa comunitària sòlida i interdisciplinària que actuï com a factor de protecció per a la salut mental i el benestar emocional del jovent. A més, incorpora la sostenibilitat mediambiental en la seva gestió i aposta per la diversificació d'aliances amb empreses i amb la ciutadania per assegurar un impacte social durador al territori.

COMÚN-IGUALES

Construint comunitats resilients basades en la integració i la igualtat mitjançant l'actuació en barris desfavorits

AJUNTAMENT D'ALMERIA

Almería

El projecte **COMÚN-IGUALES**: *Construint comunitats resilients basades en la integració i la igualtat mitjançant l'actuació en barris desfavorits* sorgeix en el si de l'Ajuntament d'Almeria en resposta a una necessitat identificada en diversos barris vulnerables del municipi, caracteritzats per **l'existència de desigualtats socials, dificultats d'integració i limitacions en l'accés a oportunitats educatives, laborals i comunitàries**.

És un projecte integral per fomentar la igualtat i la integració social als barris vulnerables d'Almeria que pretén millorar la convivència i la integració espacial de barris de la ciutat mitjançant la implementació de l'Agenda 2030 i els ODS, així com la conscienciació de la ciutadania.

L'impuls del projecte es va estructurar a partir de la col·laboració transversal de diverses àrees de l'Ajuntament, cosa que va permetre dissenyar una intervenció coordinada i multidisciplinària. El projecte també va promoure la participació d'entitats socials, associacions veïnals i agents locals, afavorint un enfocament de governança participativa.

L'objectiu de **COMÚN-IGUALES** era promoure **la igualtat, la integració social i la cohesió entre barris** mitjançant la generació d'espais de trobada, l'eliminació d'estereotips, l'enfortiment de xarxes comunitàries i la millora de la qualitat de vida de la població resident en zones desfavorides.

Amb aquesta finalitat, es va dissenyar un conjunt d'actuacions que abastaven diversos àmbits:

En primer lloc, s'ha dut a terme el servei **Teixint xarxes contra la desigualtat**. Aquesta actuació ha inclòs activitats de suport a la conciliació i la maternitat, tallers específics adreçats a dones, accions de difusió de recursos comunitaris i programes d'orientació laboral i formativa per a població vulnerable, especialment joves.

En segon lloc, s'han desenvolupat les **Jornades d'integració per a famílies** en zones adjacents a barris desfavorits, que es van celebrar en espais municipals propers al barri d'El Puche. L'esdeveniment ha inclòs tallers mediambientals (identificació de fauna urbana i compostatge), activitats lúdiques i esportives com ara gimcanes familiars i tallers culturals, entre ells un taller de dansa flamenca.

En tercer lloc, s'ha executat l'activitat **Art en barris perifèrics**, que s'ha dut a terme al barri de Los Almendros. Aquesta iniciativa ha consistit en la creació participativa de murals artístics en col·laboració amb un artista local. A més, s'ha dut a terme la campanya de sensibilització **COMÚN-IGUALES**, que es va difondre a tot el municipi d'Almeria.

Finalment, es va desenvolupar el **Laboratori per a la revitalització dels espais recreatius en barris vulnerables (COMMUNITYLAB)** al barri d'El Puche.

Lliçons apreses i bones pràctiques

Els resultats més significatius se centren en la **millora de la cohesió social**, l'enfortiment del sentiment de pertinença a la comunitat i la generació d'espais de convivència positiva entre barris. Ha estat especialment rellevant l'**empoderament de les dones** a través d'espais específics de participació, així com la millora de l'ocupabilitat de persones en situació de vulnerabilitat mitjançant accions formatives i d'orientació. De manera similar, la recuperació d'espais públics degradats ha afavorit el seu ús continuat per part de la ciutadania i ha generat dinàmiques de convivència i cures comunitàries.

Pel que fa a les **bones pràctiques** identificades, cal destacar, en primer lloc, l'aplicació d'un **enfocament integral i transversal**, que ha permès abordar la desigualtat des de múltiples dimensions (social, educativa, cultural, mediambiental i comunitària) mitjançant la coordinació de diverses àrees municipals. Aquest model de treball ha demostrat ser eficaç per maximitzar l'impacte de les intervencions.

En segon lloc, s'ha consolidat la **participació activa** de la ciutadania com a element central del projecte.

Una altra bona pràctica rellevant ha estat la **generació de xarxes comunitàries** i d'espais de suport mutu, que han continuat funcionant després que el projecte acabés, com és el cas dels grups de dones o de les dinàmiques de col·laboració veïnal. Aquest element aporta un alt valor en termes de sostenibilitat i d'impacte a mitjà termini.

A més, s'ha evidenciat l'eficàcia de combinar la gestió pública amb la col·laboració d'agents externs especialitzats, que permet dur a terme les activitats de manera més àgil, sense comprometre la capacitat de l'Ajuntament de coordinar-les i supervisar-les.

Finalment, el projecte ha posat de relleu la importància de la sensibilització social a gran escala com a complement de les intervencions directes, que contribueix a generar un canvi en la percepció de la desigualtat, la integració i la convivència per part de la ciutadania.

Horitzó 2030

L'Ajuntament d'Almeria orienta la seva actuació cap a la consolidació de models d'intervenció comunitària integrals, participatius i sostenibles, alineats amb l'Agenda 2030. En aquest marc, es pretén donar continuïtat a iniciatives com COMÚN-IGUALES i ampliar-les, reforçant les xarxes comunitàries que s'han creat, la implicació ciutadana i la coordinació entre àrees municipals. A més, s'aposta per la replicabilitat d'aquestes actuacions en altres barris i per l'impuls de polítiques públiques que contribueixin de manera efectiva a reduir les desigualtats, fomentar la cohesió social i millorar la qualitat de vida en l'àmbit local.

PROJECTE OLIVO

intervenció amb població penitenciària de 65 anys i més – projecte olivo

CONFRATERNIDAD CARCELARIA DE ESPAÑA (CONCAES)

Madrid, València, Castelló, Múrcia, A Corunya, Pontevedra, Astúries i Còrdova

El **Projecte Olivo** neix a CONCAES com una resposta imprescindible davant l'envelliment progressiu de la població penitenciària espanyola i les situacions de vulnerabilitat a què s'enfronten les persones grans privades de llibertat. A través de la nostra intervenció continuada en diversos centres penitenciaris durant més de 30 anys, hem observat com l'augment del nombre de reclusos de més de seixanta anys ha creat una necessitat urgent d'**atenció especialitzada**.

Aquestes persones sovint viuen en soledat, amb pocs vincles familiars, limitacions físiques i cognitives, i un fort impacte emocional derivat de l'aïllament. Partint d'aquest diagnòstic inicial, l'entitat va dissenyar un projecte pilot amb un objectiu clar: **millorar la qualitat de vida de les persones grans que són a la presó** mitjançant una intervenció integral, activa i humanitzada.

La finalitat d'aquest projecte era donar una resposta estructural a aquesta realitat i que el *Proyecto Olivo* fos un model replicable que combinés la prevenció del deteriorament cognitiu i físic, el suport emocional, la reducció de la bretxa digital i l'enfortiment dels vincles socials i familiars.

Així mateix, des de l'origen es va plantejar que les experiències recopilades servissin per a l'elaboració d'un manual d'intervenció en col·laboració amb la Secretaria General d'Institucions Penitenciàries.

Per dur a terme aquest projecte es van realitzar accions a tretze centres penitenciaris situats a cinc comunitats autònomes.

Entre les iniciatives implementades, van destacar **els tallers de prevenció del deteriorament cognitiu**, que incloïen sessions de lectura, escriptura, debat i estimulació cognitiva. En aquestes activitats es van treballar diferents aspectes cognitius: memòria, atenció, llenguatge, funcions executives i habilitats socials adaptades a les capacitats individuals. Així mateix, es van desenvolupar **tallers de prevenció del deteriorament físic** centrats en gimnàstica de manteniment, mobilitat, coordinació i exercicis suaus orientats a millorar l'autonomia funcional. L'activitat física adaptada va permetre reduir el sedentarisme freqüent en la població interna d'edat avançada i va contribuir a millorar la vitalitat, l'equilibri i la gestió del dolor.

La **prevenció del deteriorament social** es va abordar mitjançant activitats que van enfortir els vincles afectius i van pal·liar la solitud. El taller de **Suport i Comunicació** va facilitar trucades, correspondència i acompanyament emocional per part de professionals i voluntariat, especialment per a persones sense xarxa familiar. També es van impartir sessions d'**alfabetització digital a vuit centres penitenciaris**, amb l'objectiu de reduir la bretxa tecnològica i preparar la gent gran per als tràmits digitals imprescindibles en el procés de reinserció.

Finalment, es van oferir sessions individuals de **suport psicològic**.

Lliçons apreses i bones pràctiques

A nivell **institucional**, els equips de tractament van reconèixer la contribució del programa tant al **benestar individual** dels interns com a la **millora** de la **convivència** general.

Entre les **lliçons apreses i les bones pràctiques** del projecte, tal com ho han expressat els participants, hi ha les següents:

- Les activitats que van fomentar **relacions interpersonals** van generar millores visibles a la població penitència d'edat avançada. Els tallers d'habilitats socials i el cinefòrum van facilitar espais de diàleg, d'escolta i de convivència positiva. Gràcies a ells, es van **enfortir vincles entre les persones participants** i es van desenvolupar dinàmiques de respecte, empatia i col·laboració.
- **Introduir hàbits com la lectura en grup, debatre o resoldre exercicis** els va permetre sentir-se més àgils mentalment i més segurs en el seu dia a dia al centre.
- Els tallers centrats en la gestió de les emocions van tenir un paper molt significatiu. Els participants van dir que aquests espais els oferien **alleujament, companyia** i l'oportunitat de compartir les seves preocupacions sense sentir-se jutjats, ja que fomenten el **suport mutu**.
- El treball en el pla del **benestar físic**, en conjunt amb la resta d'aspectes en l'àmbit de la salut, va conduir a millores en l'agilitat, la coordinació i una sensació general de vitalitat.
- Els participants van assenyalar que els tallers els feien "sentir-se vius", "trencar la rutina", "aportar il·lusió" o "aprendre coses noves".
- Una de les lliçons més valuoses va ser veure el fort sentit de pertinença que el projecte va fomentar. El 95% dels participants va expressar el desig de **continuar participant i ampliar l'oferta d'activitats**.

Horitzó 2030

CONCAES mira cap al 2030 amb la intenció d'estendre el Proyecto Olivo al màxim nombre possible de centres penitenciaris, reforçant la prevenció del deteriorament, l'accés digital i la creació de xarxes comunitàries per donar suport a la reinserció. L'horitzó és contribuir a un sistema penitenciari més humà, on l'edat es tingui en compte en les polítiques públiques i on les persones grans puguin envellir acompanyades, actives i amb oportunitats reals de benestar i reintegració social.

NODUS

Xarxa de suport contra la soledat no desitjada

INSTITUT DE ROBÒTICA PER A LA DEPENDÈNCIA

Catalunya

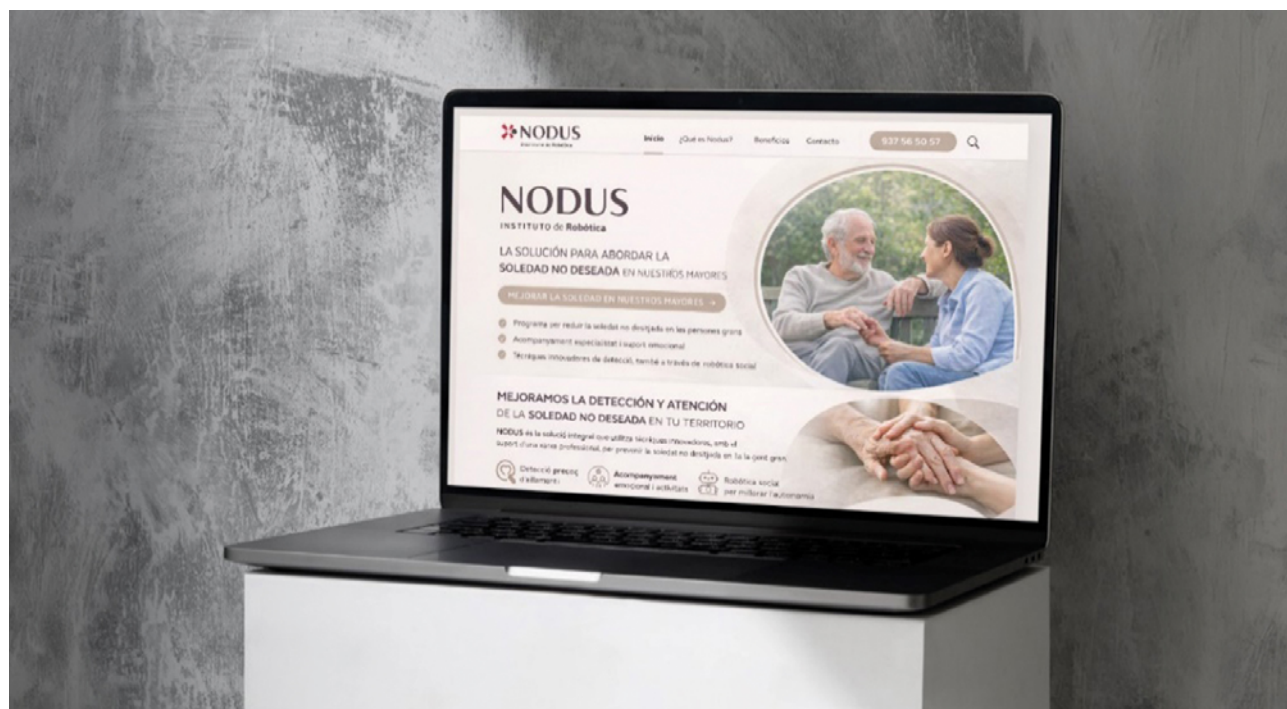

Imagem cedida por Instituto de robótica para la Dependencia

El projecte es remunta al 2021, quan l'Institut de Robòtica per a la Dependència (IRD) va llançar la iniciativa original sota el títol ***Siempre contigo – Plataforma de acción comunitaria para la salud mental***.

L'objectiu inicial va sorgir de la necessitat estratègica de **combatre la solitud no desitjada i l'aïllament social**, factors crítics que tenen un impacte negatiu en la salut física i mental de les persones grans.

El projecte ha evolucionat fins a l'estructura actual, **NODUS - Xarxa de suport contra la solitud no desitjada**, una xarxa de suport comunitari que combina una plataforma sociotècnica avançada amb la intervenció humana i comunitària, amb l'objectiu d'aconseguir un impacte ràpid i eficaç per evitar que les persones en risc de solitud no desitjada que encara són independents a casa seva es tornin dependents i hagin de ser institucionalitzades.

NODUS és, específicament, un ecosistema digital capaç d'identificar proactivament les persones grans amb risc de patir soledat no desitjada mitjançant eines i escales de cribratge validades, i que, per tant, genera un informe sobre la seva situació real.

Un cop s'ha avaluat la seva situació actual mitjançant una visita presencial, el professional responsable de supervisar la persona beneficiada redacta **Plans de Suport Personalitzats (PAP)** que coordinen l'acció conjunta dels ajuntaments, els serveis socials i una xarxa de voluntaris per oferir una resposta integral que millori la seva situació present i futura més enllà del període de supervisió, canviant hàbits, ampliant el seu cercle social i millorant el seu estat d'ànim.

D'aquesta manera, la plataforma actua com **un pont que facilita la derivació, l'acompanyament i la inclusió social activa**, evitant el col·lapse administratiu i la duplicació d'esforços en els serveis públics.

Les accions realitzades com a part del projecte inclouen:

- **Implementació del programa pilot:** Implementació de la xarxa de suport per a persones de 65 anys o més que viuen en soledat.
- **Detecció proactiva i diagnòstic:** Cribratge de participants i realització d'enquestes inicials mitjançant indicadors científics per establir la línia de base de la intervenció.
- **Configuració de la plataforma tecnològica:** Adaptació dels models de **NODUS** per a la detecció de patrons de risc i la gestió de derivacions als serveis socials, que comprèn un total de quatre versions.
- **Creació de la xarxa comunitària:** Organització de sessions informatives i taules de treball amb ajuntaments, entitats socials i proveïdors d'activitats locals per integrar-los a la plataforma.
- **Execució de més de 2.500 Plans de Suport Personalitzats (PSP):** Realització de visites a domicili, acompanyaments presencial en activitats de la xarxa i suport emocional continuat amb més de 2.000 activitats específiques realitzades en el marc del projecte.

Lliçons apreses i bones pràctiques

El treball dut a terme a través dels plans de suport ha aconseguit la disminució de la sensació de soledat i un clar augment de la participació social i comunitària dels participants. Això condueix a una major autonomia personal, una autoestima més alta i una millora general del benestar emocional i de la salut física. A més de prevenir un estil de vida sedentari i reduir la necessitat que els serveis públics recorrin a intervencions d'emergència o a mesures costoses.

Entre les **bones pràctiques** identificades hi ha:

- **L'ús combinat de la tecnologia sociotècnica i la intervenció humana comunitària millora** l'eficàcia per a la intervenció social entre els recursos locals publicats i les necessitats de les persones grans.
- **L'establiment d'un seguiment sistemàtic i reforç comunitari** ajuda a consolidar els hàbits i els vincles socials.
- **L'ús de tecnologies específiques ajuda a evitar la duplictat d'accions dels professionals en relació amb la mateixa persona.** *NODUS (anteriorment Siempre Contigo)* registra totes les accions realitzades en relació amb la persona beneficiària, proporcionant a tots els professionals i treballadors comunitaris que ofereixen els seus productes o serveis informació compartida que evita la duplicació d'accions.

Horitzó 2030

NODUS és una plataforma escalable que evoluciona a partir dels comentaris de professionals i usuaris per combatre proactivament la soledat. El nostre objectiu és consolidar un model que es pugui replicar a tot el país, impulsant una transformació social basada en dades i en l'atenció centrada en la persona. En potenciar l'autonomia i les xarxes socials, *NODUS* optimitza la gestió pública, evita la institucionalització i garanteix una vida independent i connectada per als nostres ancians.

Ecosalut i Agenda 2030

FUNDACIÓN VIVO SANO

Zamora, León, Palencia, Madrid, Guadalajara i Toledo

Imatge cedida per Fundació Vivo Sano

Ecosalut 2030 va sorgir del programa **Salud Ambiental en la Escuela (SAE)**, una iniciativa de la Fundació Vivo Sano orientada a conscienciar sobre la relació entre entorn i salut, treballant en entorns escolars i en altres espais de sensibilització ciutadana.

El projecte té com a objectiu reduir l'exposició dels infants als riscos ambientals promovent **hàbits de vida saludables des de ben petits**. També té com a objectiu conscienciar sobre la relació entre l'entorn i la salut i ajudar a millorar la salut actual i futura de la població. Tot això impulsant un model educatiu promotor de la salut, transferible a diferents contextos.

El projecte està principalment dirigit als centres educatius de totes les etapes —des de l'educació infantil fins a l'educació superior, incloent-hi la formació professional i l'educació d'adults— i **implicant tota la comunitat educativa: alumnes, professors i famílies**. També reuneix professionals dels sectors de l'educació, la salut i el medi ambient, i amplia el seu abast mitjançant accions de sensibilització obertes a la ciutadania.

La intervenció s'articula a través de tallers educatius amb component lúdic, xerrades informatives, participació en esdeveniments i recursos didàctics visuals i pràctics adaptats a diferents franges d'edat; així com materials de suport per a docents, amb contingut atractiu i actualitzat sobre salut ambiental. Això es complementa amb iniciatives de formació, una **xarxa de col·laboració estatal** i una **plataforma web**. També compta amb el suport d'un comitè especialitzat i d'una estratègia de mitjans de comunicació i de xarxes socials.

L'objectiu inicial és establir una **xarxa estatal d'educació i acció especialitzada en salut ambiental**, que permeti la integració de continguts i recursos en totes les etapes educatives, alhora que es tenen en compte els espais informals, atès el seu potencial educatiu transformador. Això reforça la comprensió de la relació estreta entre la qualitat ambiental i el benestar humà, una connexió que proporciona una base sòlida per promoure hàbits saludables i sostenibles entre la ciutadania.

Conceptualment i metodològicament, el programa es fonamenta en l'educació crítica i transformadora, promovent una comprensió sòlida de la relació entre l'entorn i la salut, basada en l'evidència científica i la reflexió social. Així és com es configura un model educatiu integrador, innovador i amb capacitat real de millorar la qualitat de vida i el benestar, especialment dels infants.

En aquest marc, Ecosalud 2030 sorgeix com un projecte vertebrador que recull l'experiència acumulada del programa *Salud Ambiental en la Escuela* i la projecta amb un enfocament alineat amb els determinants ambientals de la salut i l'Agenda 2030.

Entre les activitats desenvolupades en aquest àmbit: Disseny del programa educatiu multinivell i kit de recursos pedagògics i de sensibilització. S'han elaborat diverses publicacions, com ara la guia divulgativa ***Cuida tu entorno, protege tu salud*** i la guia d'activitats ***Activar conCiencias***. A més de diverses iniciatives de formació com el **Taller Ecosalud Challenge: conecta, descubre y actúa** per a estudiants d'FP, CEPAS i el públic en general, i el **Curso e-learning Educando ConCiencias** i Tallers Ecosalud 2030- ***Salud Ambiental en la Escuela***.

També es va celebrar el Certamen de Iniciativas Verdes. El certamen ***Ecosalud Innova Local*** respon a la necessitat de reforçar una cultura ecològica i la participació activa de la comunitat davant dels reptes ambientals i de salut actuals.

Lliçons apreses i bones pràctiques

Una de les bones pràctiques d'Ecosalud és que es basa en l'experiència prèvia del programa *Salud Ambiental en la Escuela* i de l'equip de la Fundación Vivo Sano. A més d'això, s'hi afegeix l'oportunitat que ha suposat la **generació d'aliances** amb entitats i professionals dels àmbits educatiu, sanitari i ambiental, que aporten rigor científic i qualitat pedagògica.

El projecte ha consolidat un **model eficaç i escalable**, basat en la generació de **recursos oberts, el desenvolupament d'una xarxa educativa pròpia, la formació de nous formadors i el treball coordinat amb perfils especialitzats**.

Així mateix, es veu enfortit per la implicació de la comunitat educativa com a agents multiplicadors cap a la sensibilització i promoció de la salut ambiental des d'edats primerenques.

Horitzó 2030

L'entitat s'orienta a consolidar una xarxa estatal d'educació ambiental per a la salut, ampliant-ne l'abast cap a noves regions, especialment al medi rural. Aquest avanç se sustentarà en: la formació de nous formadors; l'actualització de continguts i la incorporació de metodologies i recursos innovadors, i l'adaptació del programa a contextos d'educació especial per garantir la inclusió. Aquest treball es reforçarà mitjançant aliances amb centres educatius, administracions, universitats i entitats socials, juntament amb una estratègia de sostenibilitat financera que n'asseguri la continuïtat i l'escalabilitat, ampliant així el seu impacte real en la salut i el benestar; i promovent una cultura conscient i sostenible alineada amb l'Agenda 2030 i els ODS.

saludambientalenlaescuela.org

Instagram: @SaludAmbientalenlaEscuela

Facebook: @SaludAmbientalenlaEscuela

Youtube: @saludambientalenlaescuela4240

Impulsar un enfocament basat en els drets de la infància i de l'Agenda 2030 en la nova legislatura

PLATAFORMA D'ORGANITZACIONS D'INFÀNCIA

Àmbit estatal

Imatge cedida per la Plataforma de Organizaciones de Infancia

El 2024, la Plataforma de Infancia va desenvolupar el projecte *Impulsar el enfoque de derechos de infancia y de la Agenda 2030 en la nueva legislatura*.

La iniciativa neix de la tasca d'incidència política que la xarxa duu a terme de manera continuada per promoure la inclusió de l'enfocament de drets de la infància en les polítiques públiques. Davant l'inici d'una nova legislatura, la Plataforma de Infancia va identificar una oportunitat clau per situar les polítiques d'infància al centre de l'agenda política i institucional, vinculant-les al compliment de l'Agenda 2030 i a la implementació de l'Estratègia de Desenvolupament Sostenible.

Protegir, promoure i garantir els drets de la infància és essencial per assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). En aquest sentit, el projecte va abordar àrees prioritàries com ara el **dret dels infants a un medi ambient saludable**, els drets dels **infants migrants**, el dret a la **conciliació amb un enfocament centrat en l'infant**, l'accés a una **alimentació saludable** i el dret a viure en **entorns segurs i protectors**.

El context en què es duu a terme el projecte posa de manifest reptes significatius per al benestar infantil a Espanya. La pobresa infantil és un dels principals reptes estructurals que cal abordar. El 2024, Espanya va tenir la taxa de pobresa infantil més alta entre els països de la UE. El 2025, la taxa AROPE per als infants va ser del 33,3 %, la més alta de tots els grups d'edat. A més, el 28,4 % dels infants estaven en risc de pobresa, i el 43,4 % dels infants en llars monoparentals vivien en situació de pobresa.

A més d'aquests reptes, hi ha altres problemes com ara elevats nivells de segregació escolar —entre els més alts d'Europa—, un augment de les denúncies de violència contra infants i joves, i el creixent impacte dels fenòmens meteorològics extrems, que afecten especialment els infants. Aquestes circumstàncies limiten les oportunitats dels infants i dels joves per desenvolupar-se al màxim del seu potencial i subratllen la necessitat de promoure polítiques públiques centrades en els seus drets.

El projecte estava principalment adreçat a responsables polítics, administracions públiques, entitats de la societat civil i el públic en general, així com a infants i joves.

Les activitats del projecte es van dur a terme a nivell nacional i es van estructurar al voltant de tres objectius específics.

- **Ajudar a establir l'Estratègia de Desenvolupament Sostenible 2030** com a prioritat a l'agenda política i institucional de la nova legislatura a través de les **polítiques d'infància**: es varen dur a terme unes jornades sobre qualitat i equitat a les escoles bressol, es van elaborar materials de sensibilització i es va dur a terme un procés participatiu amb infants.
- Contribuir al **desenvolupament de propostes** per a la millora de les polítiques públiques mitjançant informes i anàlisis sobre el compliment dels drets dels infants i l'Agenda 2030: Entre altres documents, aquests inclouen recomanacions adreçades al Govern d'Espanya en el marc de la COP29, un document de posició sobre la regulació dels menjadors escolars i l'elaboració d'un document que exposava propostes per a la regulació de la publicitat d'aliments poc saludables adreçada a infants i adolescents, entre d'altres.
- **Sensibilització** del públic general sobre l'Estratègia de Desenvolupament Sostenible 2030 i els drets de la infància.

Lliçons apreses i bones pràctiques

El proyecto permitió aumentar la visibilidad de temas clave para los derechos de la infancia, como la conciliación familiar, la alimentación saludable, la protección frente a la violencia, los derechos de la infancia migrante y el impacto del cambio climático en la infancia.

El proyecto ha reforzado:

- La inclusió de l'**enfocament dels drets de la infància** en la incidència política vinculada a l'Agenda 2030. La Plataforma de Infancia va presentar recomanacions per a la revisió de l'Estratègia de Desenvolupament Sostenible, amb l'objectiu de complir els compromisos de l'Agenda 2030, la feina sobre la qual va començar el 2024. La nova estratègia ha tingut en compte aquestes aportacions en qüestions com la pobresa infantil, l'abandonament escolar i la inversió en educació, entre altres aspectes.
- El desenvolupament d'accions d'incidència, comunicació i participació de diversos experts per elaborar els posicionaments i els materials esmentats anteriorment. Per exemple, el treball sobre l'alimentació saludable ha contribuït a l'elaboració del Reial Decret 315/2025 i als esforços per prohibir la publicitat d'aliments poc saludables adreçada als infants.
- La **implicació directa dels infants i dels joves** en les qüestions que els afecten, mitjançant processos participatius i el desenvolupament de propostes.

Horitzó 2030

La Plataforma de Infancia centra la seva tasca en enfortir les polítiques públiques que garanteixin plenament els drets dels infants a Espanya l'any 2030. Amb aquest objectiu, continuarà promovent la integració de l'enfocament de drets de la infància a l'Agenda 2030, reforçant la incidència política, la participació infantil i la generació de coneixement que contribueixi a reduir la pobresa infantil, les desigualtats i les situacions de vulnerabilitat que afecten infants i adolescents.

REPTE 2

**UN SISTEMA ECONÒMIC
CIRCULAR GENERADOR DE
BENESTAR I JUSTÍCIA SOCIAL,
LABORAL I AMBIENTAL**

Enredándonos

Red estatal de agroecología y cultura alimentaria escolar

GRUPO COOPERATIVO TANGENTE Y CERAI

Àmbit estatal

Imatge cedida per Grupo Tangente y CERAI

El projecte **Enredándonos, red estatal de agroecología y cultura alimentaria escolar** neix de la feina prèvia del Grupo Cooperativo Tangente i de CERAI en els àmbits de l'agroecologia, l'educació ambiental i la promoció de sistemes alimentaris sostenibles. En aquesta revisió, ambdues entitats identifiquen l'existència de nombroses iniciatives relacionades amb els horts escolars i l'educació alimentària arreu del territori estatal, amb una gran varietat d'enfocaments i nivells de desenvolupament.

El projecte es va dissenyar com un procés de diverses fases, amb l'objectiu d'avançar gradualment cap a una major estructuració del sector. En aquest marc, la primera fase (2025) es va concebre com una etapa d'exploració i construcció d'un marc comú per promoure l'agroecologia i la cultura alimentària escolar com a catalitzador de canvi per al compliment de l'Agenda 2030. Aquesta fase es va centrar en recopilar les iniciatives existents, identificar actors clau, analitzar problemàtiques i reptes, i visibilitzar bones pràctiques.

Els mecanismes de suport han combinat el desenvolupament d'una **diagnosi estatal**, la recollida d'informació a través de centres educatius i programes, l'anàlisi de marcs normatius i la identificació i el mapatge d'iniciatives rellevants.

A més, es van organitzar **espais de trobada** orientats al contrast i la construcció col·lectiva, incloent-hi la III Trobada Estatal d'Horts Escolars Agroecològics i Cultura Alimentària Escolar, en la qual es va avançar en la redacció participativa d'un manifest per a l'agroecologia escolar, i una trobada amb la Xarxa de Municipis per l'Agroecologia, centrada en l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques a escala local.

El projecte s'ha organitzat al voltant de les activitats següents:

- **Diagnosi i mapatge estatal d'iniciatives d'agroecologia escolar:** Fer un diagnòstic a escala estatal centrat en la identificació i caracterització d'iniciatives d'agroecologia escolar, amb especial atenció a la participació de les comunitats educatives i a la distribució territorial de les experiències, així com a la identificació de dificultats i oportunitats.
- **III Trobada Estatal d'Horts Escolars Agroecològics i Cultura Alimentària Escolar:** Organització d'un espai de trobada a escala estatal orientat a l'intercanvi d'experiències, la reflexió col·lectiva i el reforçament del sector.
- **Trobada amb la Xarxa de Municipis per a l'Agroecologia.**

Lliçons apreses i bones pràctiques

Entre les lliçons apreses d'aquesta experiència, podem destacar que l'**hort escolar** és una **eina pedagògica** consolidada en una àmplia gamma de contextos educatius, amb efectes positius en la motivació de l'alumnat, la millora dels hàbits alimentaris, la comprensió dels sistemes agroalimentaris i el foment de la participació comunitària. En molts centres, l'hort es configura com una **extensió de l'aula**.

Al mateix temps, s'han identificat barreres estructurals recurrents que n'entorpeixen la consolidació, com ara la manca de reconeixement i de temps de docència, la insuficiència de finançament, la formació especialitzada limitada del professorat i la fragilitat dels projectes quan depenen exclusivament del compromís individual.

El projecte ha permès identificar un seguit de **bones pràctiques** i lliçons apreses que són clau per impulsar aquestes iniciatives.

L'enfocament integral de l'agroecologia escolar, que connecta l'hort amb la cultura alimentària, el menjador escolar, el territori i els sistemes agroalimentaris, ampliant així el seu potencial educatiu. La importància dels **programes i xarxes territorials**, i el **valor dels espais de trobada i construcció col·lectiva**.

A més de la **necessitat de avançar cap a marcs estables**, tant en termes de finançament com de reconeixement institucional, que permetin superar la dependència d'iniciatives individuals i garantir la sostenibilitat dels projectes. Una altra lliçó apresada és entendre el **potencial d'articulació entre diversos actors** (centres educatius, entitats socials, administracions públiques i xarxes), com a base per a la construcció de processos col·laboratius i d'incidència en les polítiques públiques.

Horitzó 2030

De cara al 2030, *Enredándonos* treballa al costat d'altres entitats per promoure una xarxa estatal d'agroecologia escolar i cultura alimentària. L'objectiu és consolidar un espai estable de coordinació, intercanvi i incidència que enforteixi les iniciatives existents i en faciliti la integració en les polítiques públiques. Tenint això en compte, s'espera comptar amb una xarxa estatal consolidada, activa i amb capacitat d'articulació a tot el territori.

tangente.coop

redagroecologiaescolar.wordpress.com

Instagram Proyecto: @enredando.agroecologia.escolar

Instagram Tangente: @tangentecoop

Facebook Tangente: @TangenteGrupoCooperativo

Instagram Cerai: @ceraiongd

Facebook Cerai: @ONGD.CERAI

Formació Dual per a l'Agenda 2030

ASOCIACIÓN NORTE JOVEN

Madrid

Imatge cedida per l'Asociación Norte Joven

El projecte *Formación Dual para la Agenda 2030* es va llançar amb l'objectiu de millorar l'**ocupabilitat de joves en situació de vulnerabilitat social i amb poques qualificacions**, a través d'una metodologia dual: d'una banda, proporcionant formació en itineraris personalitzats integrals; i d'altra banda, incorporant el jove al mercat laboral amb un contracte laboral de formació en alternança que li permeti millorar el seu creixement professional.

La idea neix de les preocupants xifres d'atur juvenil al nostre país i a la nostra regió, així com de les altes taxes d'abandonament escolar –una realitat amb la qual Norte Joven, com a organització capdavantera que treballa amb joves vulnerables a la Comunitat de Madrid, està més que familiaritzada. La nostra organització va reconèixer que el món laboral s'estava tornant cada cop més competitiu i que les qualificacions esdevenien un factor clau per a la integració social i laboral i per a l'accés a oportunitats.

En la recerca de respostes alineades amb l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible, Norte Joven va proposar la posada en marxa d'un **model de formació amb un gran potencial per a la inserció laboral**, amb un enfocament en el **treball digne i qualificat**, mitjançant una formació innovadora i de qualitat en els àmbits del manteniment i l'eficiència energètica, millorant així l'ocupabilitat dels joves i ajudant a ampliar les seves competències i l'accés a llocs de treball en els sectors de la construcció i les instal·lacions energètiques.

El projecte, dut a terme a Madrid, es va dividir en dues fases en què s'actuava amb els beneficiaris en dues àrees: **formació i ocupació**.

En la primera fase, pel que fa a la formació, els joves es van incorporar a itineraris formatius integrals que els permetessin accedir als coneixements i les habilitats necessàries per a l'ocupació i una major integració social. Aquests programes incloïen formació professional en lampisteria, electricitat o fusteria, així com formació acadèmica per a l'obtenció del títol de l'ESO, i formació en competències bàsiques personals i prelaborals.

Com a part de la formació pràctica en fusteria, electricitat i lampisteria, els estudiants van dur a terme activitats d'Aprenentatge-Servei (ApS) realitzant auditories energètiques a les llars de famílies desfavorides de la zona del centre de Fuencarral, seleccionades i derivades per Caritas.

En la segona fase, els joves accedien a l'ocupació, recuperant la figura de l'aprenent a l'empresa, incorporant-se a un lloc de treball en el marc d'un **Programa de Formació Dual**, amb el suport i el seguiment personalitzat d'una Preparadora Laboral. Les activitats realitzades durant aquesta segona fase van ser: a) **Selecció** de participants; b) Disseny d'un **itinerari formatiu** personalitzat per a cada participant; c) **Suport psicosocial** i acompanyament; d) **Suport educatiu**: durant les sessions de formació, la Preparadora Laboral va estar present a Agremia (entitat especialitzada en formació en climatització) per acompanyar i donar suport regularment als participants; e) **Coordinació** entre empreses col·laboradores i centres de formació pel que fa al seguiment dels joves; f) Seguiment dels aprenents i incorporació a la Borsa de Treball de Norte Joven: un cop completat el programa de formació DUAL, la Preparadora Laboral va supervisar els 20 aprenents durant els 12 mesos següents per avaluar i donar suport al seu procés d'integració a l'empresa; g) Activitats de coordinació, control, seguiment i avaluació.

Lliçons apreses i bones pràctiques

Este proyecto obtuvo excelentes resultados que supusieron un impulso al desarrollo formativo y las posibilidades de inserción sociolaboral de los y las jóvenes en situación de vulnerabilidad.

La ejecución del proyecto permitió a Norte Joven extraer buenas prácticas en materia de contribución a los Retos y Problemas Priorizados en la Estrategia de Desarrollo Sostenible 2030, concretamente al Reto País 2, al trabajar en el ámbito de la mejora de la empleabilidad.

A nivel metodológico, el proyecto contribuyó a **consolidar el modelo de atención personalizada** que caracteriza a Norte Joven, especialmente a través de la figura de la Preparadora Laboral en el marco de la Formación DUAL, brindando apoyo y acompañamiento tanto a los y las participantes en su proceso formativo y laboral, como a las empresas que optan por vincularse a este tipo de contratos para suplir su demanda de profesionales cualificados.

Horitzó 2030

De cara al 2030, Norte Joven es manté fermament compromesa a millorar l'ocupabilitat i a reduir la desigualtat social entre els joves en situació de vulnerabilitat i amb poques qualificacions. Amb aquest objectiu, continuarem centrant-nos en la **formació de qualitat en sectors d'alta demanda**, l'acompanyament individualitzat i l'impuls de competències i habilitats clau per a la inclusió sociolaboral.

Comerç Just Local 2030

Impulsant xarxes per a un model econòmic i de consum just, verd i sostenible y sostenible

COORDINADOR ESTATAL DE COMERÇ JUST

Àmbit estatal

El projecte neix de la necessitat d'avançar cap a **models econòmics i de consum més sostenibles, equitatius i alineats amb els principis del Comerç Just i l'Agenda 2030**, i que siguin reconeixibles i creïbles per als consumidors.

Tradicionalment, el Comerç Just (CJ) s'ha associat a les relacions comercials Nord-Sud, però els darrers anys han sorgit debats dins de les organitzacions internacionals i europees de CJ sobre la necessitat de desenvolupar models que apliquin els criteris i principis del CJ en contextos locals del nord global. Per tant, posem en marxa aquest projecte amb l'objectiu d'explorar el potencial del Comerç Just Local a Espanya i de codesenvolupar-lo creant oportunitats de reflexió, diàleg i aprenentatge.

El projecte es va estructurar al voltant d'un seguit d'accions **destinades a generar coneixement, enfortir aliances i promoure el diàleg entre actors**. Per tant, es van implementar les accions següents:

- Es va dur a terme un procés per **identificar i mapejar els actors rellevants vinculats al Comerç Just, l'economia social, el sector agroalimentari i les administracions públiques**.
- Es va crear una **Comissió Local de Comerç Just dins de la Coordinadora Estatal de de Comerç Just**, formada per set organitzacions del moviment de Comerç Just a Espanya, que van treballar conjuntament en el desenvolupament del projecte.
- Es van dur a terme **intercanvis d'experiències europees sobre Comerç Just** adaptats als seus contextos; amb aquesta finalitat, es van organitzar dos seminaris web amb organitzacions de França, Itàlia i Alemanya, països on ja hi ha iniciatives relacionades amb el desenvolupament del Comerç Just Local.

- Es van organitzar sis **espais de diàleg multiactor en diverses ciutats** de l'Estat.
- Es va elaborar un informe d'**investigació sobre la petjada de carboni del Comerç Just**, titulat *Análisis de la huella de carbono en el café, cacao y azúcar de Comercio Justo y en producción convencional*.
- També es va llançar una **campanya de conscienciació sobre el consum responsable**.

Lliçons apreses i bones pràctiques

El projecte ha identificat lliçons clau per al desenvolupament del model de Comerç Just Local a Espanya, d'acord amb l'objectiu de promoure un model econòmic i de consum més just i sostenible que contribueixi a l'Agenda 2030. Mitjançant intercanvis d'experiències europees i taules rodones multiactor, ha estat possible recollir reflexions i contribucions d'organitzacions socials, entitats d'economia social, productors, administracions públiques i altres actors del sector agroalimentari.

Les principals **lliçons apreses** inclouen les següents:

- El desenvolupament d'un **model de criteris acreditable** de Comerç Just Local requereix aliances multiactor.
- Els models de criteris acreditables de Comerç Just Local **s'han d'adaptar** a les realitats de cada país.
- La **transparència en les cadenes de valor i el coneixement i l'aplicació dels costos de producció reals són elements clau**.
- La **comunicació i la sensibilització** són essencials per promoure el model.
- **Les tècniques de producció ecològiques ajuden a reduir les emissions contaminants entre un 45 % i un 91 % en comparació amb les seves equivalents de producció convencional. El transport influeix en el càlcul total, però no és un factor decisiu.**
- Les nostres decisions de consum tenen un impacte en el medi ambient, i **el Comerç Just és una eina que permet a la ciutadania prendre decisions de compra informades i demostrar el seu compromís per combatre el canvi climàtic i altres reptes globals**.

Entre les **bones pràctiques** clau del projecte, destaquen les següents: l'ús de meses de diàleg amb múltiples actors per compartir experiències i **construir propostes col·lectives, així com la combinació de recerca, sensibilització i treball en xarxa**. Aquests espais han fet possible enfortir les aliances entre organitzacions i generar una base de treball per continuar desenvolupant iniciatives relacionades amb el Comerç Just Local a Espanya.

A més, el projecte ha emprat una metodologia participativa basada en el *Design Thinking*, que ha permès identificar necessitats, recollir aportacions dels diversos actors implicats i avançar en el codesenvolupament de possibles solucions adaptades al context espanyol. Aquest enfocament ha facilitat el diàleg entre organitzacions de Comerç Just, entitats d'economia social, productors, administracions públiques i altres actors interessats, integrant diferents perspectives i experiències i enfortint la col·laboració entre les entitats que treballen per models econòmics i de consum més justos i sostenibles.

Horitzó 2030

Continuarem promovent **models econòmics que donin suport a la biodiversitat i siguin sostenibles, i que també protegeixin els drets humans, millorin les condicions laborals i promoguin salaris dignes**. Tot això impulsant iniciatives de producció i comercialització basades en un model acreditable de Comerç Just Local desenvolupades i perfeccionades mitjançant el diàleg i les aliances multiactor. Al mateix temps, promourem les opcions de consum responsable que ofereix el model, explicant com contribueixen als objectius de l'Agenda 2030.

comerciojusto.org

Instagram: @CEComercioJusto

Bluesky: @coordcomerciojusto.bsky.social

Slow Fashion Alpujarra 2030

PUTACIÓ PROVINCIAL DE GRANADA

Provincia de Granada

Imatge cedida per la Diputació Provincial de Granada

El projecte **Slow Fashion: Alpujarra 2030** és una iniciativa impulsada per la Diputació Provincial de Granada en el marc de l'Agenda 2030, amb l'objectiu de crear noves oportunitats laborals i impulsar l'economia local a la comarca de l'Alpujarra de Granada a través de la modernització del sector tèxtil i artesanal.

La idea neix de la identificació d'un sector amb una llarga tradició a la regió —l'artesania tèxtil— que presentava un potencial de creixement significatiu si s'alineava amb les noves tendències de consum responsable vinculades al moviment slow fashion. Aquest enfocament promou una moda ètica i sostenible basada en la qualitat, la producció local i el respecte pel medi ambient.

El projecte es va concebre com un procés participatiu que implicava artesans, dissenyadors, institucions públiques, associacions locals i ciutadania, amb l'objectiu de revitalitzar el teixit productiu rural i afavorir l'emprenedoria femenina. La iniciativa es va basar en metodologies d'innovació oberta, especialment el **Living Lab** i el **Design Thinking**, que van facilitar la cocreació entre els diversos actors del territori.

La resposta dels destinataris finals va ser molt positiva. Des de les primeres fases del projecte, hi va haver un alt nivell de participació de dones artesanes i emprenedores interessades a desenvolupar iniciatives relacionades amb la moda sostenible. A més, el projecte va generar interès mediàtic i social, i va reforçar la identitat territorial de l'Alpujarra com a espai creatiu i innovador dins del sector de la moda ètica.

El projecte es va dur a terme en diversos municipis de l'Alpujarra granadina i es va estructurar al voltant de diverses línies d'actuació complementàries: A través de l'Escuela **Alpujarreña 4.0** (Torvizcón i Bubián), es va llançar un programa de formació destinat a promoure l'emprenedoria en els sectors de l'artesania tèxtil i la moda sostenible.

La creació d'una **Incubadora d'emprenedoria** que va establir una plataforma digital de suport empresarial que va permetre assessorar **29 artesanes**, equipant-les amb les eines per desenvolupar els seus projectes i facilitant l'accés a continguts formatius i recursos per a l'emprenedoria.

A més, es va crear la marca "Alpujarra Slow Fashion" com una marca col·lectiva per identificar productes tèxtils fabricats d'acord amb criteris de sostenibilitat, producció local i respecte a les tècniques artesanes tradicionals. Aquestes iniciatives es van complementar amb un **estudi de mercat, un pla de màrqueting i un lloc web promocional amb mercat en línia** per a la venda de productes.

Per a l'impuls i la innovació, es va donar suport al projecte amb la creació de l'**Slow Fashion Alpujarra 2030 LAB** (Living Lab), que va consistir en un laboratori d'innovació col·laborativa on artesanes, dissenyadores i experts van treballar conjuntament per desenvolupar prototips de moda sostenible.

Com a culminació del procés creatiu, es va organitzar la **Passarel·la Alpujarra Slow Fashion**, que es va celebrar a Granada en el marc dels Dies Europeus de l'Artesania 2025. S'hi van presentar les col·leccions pilot desenvolupades al Living Lab, que combinaven la tradició artesana i el disseny contemporani.

Lliçons apreses i bones pràctiques

Una de les lliçons apreses del projecte ha estat la capacitat dels **territoris rurals per generar innovació econòmica i cultural** a partir dels seus recursos tradicionals. La combinació d'artesania, disseny contemporani i sostenibilitat ha ajudat a establir l'Alpujarra com un territori amb potencial creatiu dins del sector de la moda sostenible.

També cal destacar els punts següents:

- **L'empoderament de les dones artesanes** mitjançant la formació i el suport a l'emprenedoria.
- **La revalorització de les tècniques tèxtils tradicionals.**
- **La creació de xarxes de col·laboració entre artesanes, dissenyadors i institucions.**
- **La creació d'una identitat territorial vinculada a la moda ètica i sostenible.**

Entre les **bones pràctiques** consolidades hi ha l'ús de **metodologies participatives** com els Living Labs, la integració de la formació i l'emprenedoria en projectes de desenvolupament rural, i la creació de marques territorials que vinculen la identitat cultural amb la innovació econòmica.

Horitzó 2030

De cara al 2030, la Diputació Provincial de Granada té com a objectiu consolidar l'ecosistema creat al voltant de l'**Alpujarra Slow Fashion**, enfortint-ne les estructures de producció, comercials i de formació. Entre el 2026 i el 2030, es posarà en marxa un **Centre d'Innovació Territorial (CIT)** a Bubión, en col·laboració amb el Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic i finançat amb fons FEDER. Aquest centre donarà continuïtat a les línies iniciades pel projecte, com ara el mercat en línia, la xarxa d'artesanes i dissenyadors, la desfilada de moda sostenible i nous espais de comercialització, amb l'objectiu de consolidar la moda sostenible com a motor de desenvolupament per a l'Alpujarra.

Resilvestra

Ciència ciutadana per explorar aliments amb alta resiliència climàtica

INICIATIVAS SOCIOAMBIENTALES G.S. COOP. MAD

Madrid

Imatge cedida per Iniciativas Socioambientales G.S Coop. Mad

Des de la Revolució Verda, l'agricultura industrial s'ha estès per tot el món i ara representa entre el 70 % i el 80 % de les terres conreades del planeta. Aquesta forma d'agricultura, caracteritzada per monocultius de només unes poques espècies i l'ús de llavors híbrides o transgèniques, resulta en un alt grau d'homogeneïtat ecològica, cosa que la fa especialment vulnerable als efectes del canvi climàtic i suposa una amenaça per a la seguretat alimentària. Les varietats híbrides són genèticament molt homogènies, la qual cosa **augmenta la seva vulnerabilitat a condicions meteorològiques adverses, plagues o malalties**. Restablir la diversitat genètica és una estratègia clau per millorar la sostenibilitat de l'agricultura i augmentar la seguretat alimentària.

És des d'aquesta perspectiva que es va concebre **Resilvestra**, un projecte de ciència ciutadana l'objectiu del qual és **investigar les plantes silvestres comestibles com a nous cultius i aliments innovadors**, avaluant el seu potencial per diversificar els agroecosistemes i augmentar la resiliència al canvi climàtic.

A través de la **recerca participativa i la ciència ciutadana**, el projecte té com a objectiu millorar els coneixements sobre el maneig i l'ús actual d'aquestes espècies, centrant-se en la seva caracterització agronòmica, l'avaluació sensorial, la recerca en tècniques culinàries i l'anàlisi de les preferències dels consumidors.

Al llarg del projecte, s'han dut a terme **un seguit d'activitats**, que inclouen estudis científics participatius mitjançant assaigs de camp agronòmics, recerca culinària i tastos sensorials, recerca en innovació culinària, i iniciatives de divulgació, transferència de coneixement i sensibilització sobre la importància d'aquestes espècies com a part de la dieta i la producció agrícola.

Els assaigs agronòmics són estudis de camp que permeten conèixer les característiques agronòmiques de diferents cultius. Amb aquest objectiu, ciutadans científics, centres de formació professional, projectes agroecològics i centres de recerca van dur a terme assaigs que han permès conèixer la productivitat i el cicle de cultiu de nou plantes silvestres comestibles.

Els **tastos sensorials i hedònics** són tècniques de mesurament científic que s'utilitzen per determinar i avaluar les característiques organolèptiques d'un aliment, així com per avaluar-ne l'acceptabilitat per al consum. S'han dut a terme tastos sensorials amb tots els grups de participants, especialment amb els estudiants de formació professional, els ciutadans científics i els participants en esdeveniments de divulgació i transferència.

A més, s'han dut a terme **assaigs d'innovació gastronòmica**, amb la participació tant del personal del centre d'investigació gastronòmica de l'IMIDRA com d'escoles d'hostaleria.

Finalment, **Resilvestra** ha dut a terme una sèrie d'activitats de divulgació i compartició de coneixements centrades en la identificació i l'ús de plantes silvestres comestibles, incloent-hi rutes de reconeixement, recol·lecció i degustació d'espècies silvestres comestibles a les finques agroecològiques participants del projecte, entre altres.

Els resultats del projecte s'han presentat al Congrés Nacional de Botànica a Sevilla, a la trobada de ciència ciutadana del projecte europeu *Science Us a Berlin, a la Marató Científica* del Real Jardín Botánico i a la *XX Jornada Gastronòmica* de les Plantes Oblidades (Igualada).

Lliçons apreses i bones pràctiques

Les principals conclusions obtingudes al llarg del projecte han permès **millorar el coneixement sobre la productivitat, el maneig dels cultius, els perfils sensorials, l'acceptació per part del consumidor i les tècniques culinàries**.

Les dades agronòmiques recollides van mostrar resultats prometedors pel que fa al potencial d'aquestes espècies com a cultius resistents al clima. S'ha observat que algunes espècies poden assolir rendiments similars als de cultius anàlegs existents i, alhora, estan més adaptades a condicions climàtiques adverses com ara les altes temperatures o les gelades primerenques, mentre que d'altres són d'interès com a cultius de baix consum de recursos que es podrien collir com a hortalises d'hivern.

A més, s'han determinat els perfils sensorials d'aquestes espècies, que encara no s'havien estudiat, i s'ha avaluat la seva acceptabilitat per al consum.

Finalment, abordar la recerca agroecològica a través de la ciència ciutadana permet assolir els objectius de millorar la sensibilització i el compromís de la ciutadania, alhora que es garanteixen resultats d'alta qualitat i sòlids.

Horitzó 2030

A la cooperativa Germinando, continuarem treballant per millorar la resiliència dels ecosistemes agrícoles per garantir la seguretat alimentària i la sostenibilitat del sistema alimentari, mitjançant projectes de recerca i innovació, utilitzant la **ciència ciutadana** i processos participatius, que permeten a la gent tenir un paper clau en l'assoliment d'aquest objectiu.

germinando.es

LinkedIn: Germinando Isa

Facebook: @germinando_isa

Instagram: @germinando_isa

YouTube: @germinandocooperativa

Millora de la sensibilització sobre l'impacte mediambiental del consum de roba

MODA RE S. COOP DE INICIATIVA SOCIAL

Àmbit estatal

Imatge cedida per Moda Re

El projecte **Millora de la sensibilització sobre l'impacte ambiental del consum de roba** s'ha llançat per promoure el consum responsable i l'economia circular, d'acord amb els ODS. En resposta a la necessitat de reforçar l'educació ambiental, la cooperativa Moda re- ha dissenyat un **programa estatal** adreçat a centres educatius, universitats, entitats públiques i privades i la ciutadania en general.

Utilitzant un enfocament pedagògic i transformador, la iniciativa va combinar tallers presencials, recursos audiovisuals innovadors, campanyes de comunicació i proves pilot en zones rurals. Totes aquestes iniciatives es van centrar en transformar els residus tèxtils en un recurs clau per al desenvolupament sostenible i la justícia social.

Amb un abast nacional remarcable, el projecte va permetre als estudiants, als mestres i al personal tècnic **millorar** significativament els seus coneixements sobre la gestió de residus. En total, es va arribar directament a més de **15.500 persones** i es va implicar **35.000 usuaris digitals**, establint la reutilització com a pedra angular del consum conscient.

Durant el període d'execució de 12 mesos, s'han desplegat actuacions d'impacte local i nacional, especialment les següents:

Jornades de sensibilització a centres educatius i universitats: En l'àmbit de l'educació, s'han celebrat **més de 200 tallers** en etapes escolars (Primària, Secundària i Batxillerat) i **30 punts d'informació** en formació professional i universitats, incorporant metodologies innovadores com els dinàmiques de re-atro —una proposta teatral dissenyada específicament per a la conscienciació ambiental.

Formació de formadors i tècnics: Amb l'objectiu de garantir que el coneixement tingui un efecte multiplicador, s'han celebrat més de **25 sessions de capacització tècnica i formació de formadors**. Aquestes intervencions han permès als docents i als professionals del sector ambiental especialitzar-se en diverses regions clau, especialment a la Comunitat Valenciana, on es van formar 125 educadors i tècnics, així com a la Comunitat de Madrid, a Catalunya i al País Basc.

Activitats en entitats públiques i privades: Desplegament d'una intensa agenda d'intervenció territorial mitjançant l'execució de més de **145 xerrades i tallers** de sensibilització realitzats en una gran varietat de llocs, com ara organismes públics, centres municipals, entitats privades i associacions comunitàries.

Projecte Pilot Moda re- en Ruta: Una de les iniciatives més innovadores del projecte ha estat la posada en marxa de la prova pilot **Moda re- en ruta** a Extremadura, un **vehicle ecosocial dissenyat per sensibilitzar, vendre i recollir tèxtils donats** que ha recorregut diverses zones rurals. En un acte de presentació al qual va assistir la comunicadora Raquel Sánchez Silva, aquesta unitat mòbil va fer **106 aturades en 9 municipis** de la província de Càceres, a més de participar en **fires estratègiques a Càceres i Badajoz**.

Esdeveniments de difusió tècnica i ciutadana: Pel que fa als aspectes institucionals i tècnics del projecte, s'han organitzat esdeveniments d'alt impacte, com ara **Circular II: Encuentros sobre moda circular y sostenible**, celebrat al Museo del Traje de Madrid, que va reunir **450 assistents** presencialment i va generar més de **20.000 impressions a xarxes professionals** com LinkedIn.

Desenvolupament de materials audiovisuals i digitals: Els principals assoliments inclouen la creació d'una **nova plataforma web de sensibilització** i la producció de dues peces audiovisuals principals, complementades per una sèrie de **videotutorials sobre reciclatge creatiu** —centrats en tècniques de macramé i marxandatge visual— tant per a la formació interna com per al públic general.

Lliçons apreses i bones pràctiques

L'execució del projecte ha validat el **model híbrid** com una estratègia reeixida per a l'educació ambiental, aconseguint més de 18,5 milions d'interaccions digitals i un alt nivell de participació presencial a través de la **innovació pedagògica** (com el re-atro) i materials intergeneracionals que simplifiquen l'economia circular. La iniciativa **"Moda re- en ruta"** va destacar la necessitat d'apropar la **sostenibilitat a l'àmbit rural**, superant les barreres geogràfiques per promoure un consum responsable.

Per a la societat, la lliçó clau ha estat la **dignificació de la roba de segona mà**, que ha passat de ser un residu a un recurs valuós i una opció de compra ètica. A més, la capacització de docents ha generat un **efecte multiplicador** que és essencial per promoure hàbits sostenibles. En conclusió, el projecte demostra que assolir el **"res a l'abocador"** requereix una combinació de transparència operativa i consciència social, i posiciona l'economia social com la força motriu d'una transició ecològica justa.

Horitzó 2030

Moda re- es projecta com un referent nacional en la sensibilització tèxtil, impulsant aliances i educació per augmentar el seu impacte i assolir l'objectiu de "residu tèxtil zero". Aquest projecte aborda els Reptes País de l'Agenda 2030 mitjançant la mitigació de l'emergència climàtica (2) i la transformació del model econòmic (4). A més, integra la sostenibilitat amb l'ocupació inclusiva i els drets humans, reforçant així els Reptes 5 i 7.

modare.org

Magazín: modare.org/magazine

LinkedIn: Moda Re

Facebook: @modare_org

Instagram: @modare_org

YouTube: @modare_org

REPTE 3

**UNA VERTEBRACIÓ
TERRITORIAL SOSTENIBLE
PER MILLORAR LA COHESIÓ
SOCIAL I FER FRONT A
L'EMERGÈNCIA CLIMÀTICA**

La sostenibilidad de la vida como faro municipal

ARADIA, ESPACIO PARA LA PROFUNDIZACIÓN DEMOCRÁTICA, S.COOP.

Araba (Amurrio), Barcelona (Terrassa), Astúries (Mieres, Astúries oriental). I després a nivell internacional (Municipi B de Montevideo).

Imatge cedida per Aradia

Aquest projecte neix de la pregunta **Què poden fer les institucions locals per promoure el benestar dels territoris i de les persones que hi viuen?** Com podem construir municipis que vetllin per garantir vides vivibles? Vam començar a explorar les respostes a aquestes preguntes en projectes anteriors, especialment en l'acompanyament que vam fer a l'Ajuntament d'Amurrio (Àlaba) per definir i operacionalitzar una perspectiva de cures en la seva acció municipal.

Aquest treball va servir de base per a SOSVIDA, ja que ens va permetre constatar diferents dimensions i criteris en altres realitats locals. Amb aquest objectiu, utilitzem les eines metodològiques que ens ofereix la Investigació-Acció Participativa per promoure la **construcció col·lectiva d'estratègies i propostes per a la incorporació de l'Agenda 2030** des d'una perspectiva de sostenibilitat de la vida.

Aquest projecte d'**investigació-acció participativa** amb una perspectiva feminista s'ha dut a terme mitjançant una sèrie d'activitats, d'entre les quals destaquem:

Com a part del treball documental, vam dur a terme la **recopilació de bibliografia**, recerca, elaboració d'informes, guies i altres materials que ens permetessin establir un marc interpretatiu i identificar experiències d'interès i bones pràctiques.

Per altra banda, la **creació, el desenvolupament i la dinamització de l'estructura participativa**. Vam treballar amb dos grups motors municipals i dos grups motors formats per experts, juntament amb un fòrum de discussió en línia i entrevistes en profunditat per enriquir les reflexions amb altres realitats locals.

A més, es van dur a terme diverses sessions presencials i en línia amb diversos grups de treball:

- **Tres sessions** presencials amb personal polític i tècnic de l'Ajuntament de Terrassa, que aporten els seus coneixements a partir de projectes com Igualtats Connectades.
- **Tres sessions en línia amb personal polític, tècnic i social del Municipi B de Montevideo** per aprendre del seu exemplar pla de cures.
- **Tres sessions en línia amb dos grups d'experts**, provinents dels àmbits acadèmic, de l'acompanyament tècnic i del teixit social, i procedents de diversos territoris, incloent-hi Andalusia, Castella i Lleó, Catalunya, el País Basc, Extremadura, Galícia i Madrid.

Per ampliar i contrastar la informació, es van dur a terme **entrevistes en profunditat** amb nou membres del personal polític o tècnic dels consistoris que van demostrar interès i compromís (Mieres, Llavaneres, Oñati), i vam participar en espais col·lectius. A més, a petició dels ajuntaments participants que volien formar una xarxa, vam organitzar un fòrum de debat entre l'Ajuntament d'Amurrio (el catalitzador d'aquest projecte), Terrassa i Municipi B sobre polítiques públiques i la perspectiva de cures.

Finalment, els resultats es van sistematitzar, compilar i analitzar per tal de produir els materials finals (disseny i redacció). Això s'exposa a la guia **La sostenibilidad de la vida como faro municipal**, el llibre col·lectiu **Enredándonos por unas vidas vivibles. Reflexiones y propuestas para encaminarnos hacia territorios habitables** i el lloc web www.municipioscuidadores.org.

Lliçons apreses i bones pràctiques

Aquest projecte ha implicat un procés significatiu de **reflexió col·lectiva i d'intercanvi d'experiències**. Basant-nos en tot això, hem desenvolupat una proposta sobre què significa avançar cap a **municipis que cuiden**, un enfocament que hem esbossat a través d'un viatge per cinc camins: el camí de la **Pluralitat**, el camí d'**Arrelam**, el camí de la **Cooperació** i el camí de la **Tendresa**. Finalment, el camí del **No lucre**, perquè les polítiques públiques relacionades amb la cura de la natura i de les persones prioritzin el benestar per sobre dels beneficis econòmics de les empreses privades.

En considerar aquestes dimensions de manera interconnectada, podem elaborar un full de ruta a partir del qual desenvolupar estratègies per transformar gradualment el procés de política pública mitjançant l'aplicació d'un conjunt de criteris. Aquestes estratègies no s'apliquen de manera abstracta; més aviat, cal abordar-les en quatre esferes que hem definit com a rural, urbana, natural i digital, per no perdre de vista que les accions que duem a terme depenen d'altres espais i pobles, els afecten i, en alguns casos, fins i tot els perjudiquen —especialment els del sud global.

Horitzó 2030

El nostre treball té com a objectiu continuar explorant la sostenibilitat de la vida a escala municipal, promovent marcs de disseny i avaluació de les polítiques públiques que reconeguin la diversitat, promoguin l'**arrelament i les cultures locals**, fomentin la **cooperació** entre agents, garanteixin vides lliures de violències i prioritzin el benestar i les cures per sobre del capital.

SiembraBosques

ASOCIACIÓN SEMILLISTAS

Granada

Imatge cedida per Asociación Semillistas

SiembraBosques és una de les iniciatives promogudes per Semillistas en l'àmbit territorial de la comarca de L'Alpujarra granadina. L'objectiu del projecte era, i continua sent, promoure la restauració ecosocial del bosc mediterrani mitjançant tècniques de sembra directa de llavors forestals.

Aquesta metodologia té com a objectiu complementar o substituir els models tradicionals de reforestació basats exclusivament en la plantació de plançons, integrant coneixements científics i biotecnològics amb l'expertesa ecològica local per promoure **la regeneració natural dels ecosistemes** a un cost més baix i amb menys requisits de manteniment.

El projecte va sorgir arran de les primeres campanyes de sembra realitzades el 2020, que van demostrar el potencial de la sembra directa com a eina eficaç i participativa per restaurar ecosistemes degradats. Basant-se en aquestes experiències pilot, es va dissenyar una intervenció integral per regenerar el bosc mediterrani en zones degradades; aquesta incloïa **un laboratori de biotecnologia de llavors**, el desenvolupament d'eines obertes de recerca, el voluntariat i la col·laboració local, així com la creació de **llocs de treball verds de qualitat** en poblacions rurals amb un enfocament d'igualtat.

Cal destacar que, al llarg de les seves diverses fases, aquest projecte ha basat les seves activitats en **l'adaptació al canvi climàtic mitjançant la reforestació del bosc mediterrani**, la promoció de l'atenció a la salut físics i mental de la població, el desenvolupament i la cohesió comunitaris, el desenvolupament rural sostenible, la creació de coneixement i d'un model d'actuació de codi obert (R+D+I) exportable a altres zones (rurals) del món.

Entre les diverses activitats que ha dut a terme l'entitat hi ha hagut accions de reforestació amb voluntariat locals i europeu, així com personal contractat mitjançant jornades de sembra de llavors. A més, la collita i la preparació de llavors es van dur a terme amb voluntaris.

Altres activitats incloses en el projecte van ser les **pràctiques d'atenció sanitària i sessions de teràpia** centrades en l'autocura per als voluntaris. A més, activitats educatives no formals sobre mètodes innovadors de reforestació, creació de llocs de treball per a la població local i accions de sensibilització i difusió mitjançant xerrades, tallers i jornades de voluntariat. Cal destacar la creació i publicació del **Manual de buenas prácticas para proyectos de restauración de Quercus en ambientes mediterráneos**.

Lliçons apreses i bones pràctiques

Aquest projecte ha permès a l'entitat consolidar els seus coneixements i la seva experiència en el camp de la recerca aplicada. El projecte ha permès desenvolupar i provar diversos tractaments biotecnològics per a llavors forestals, generant coneixement sobre la germinació i l'establiment d'espècies autòctones en condicions de clima mediterrani.

Un dels resultats més significatius ha estat el **reforç del teixit comunitari** en relació amb la restauració del territori. La participació en jornades de sembra, tallers i trobades ha generat espais d'aprenentatge col·lectiu, intercanvi de coneixements i sensibilització ambiental.

El projecte ha consolidat un seguit de **pràctiques** que ara formen part integral del funcionament habitual de l'entitat:

- **Metodologia de sembra directa adaptada a l'ecosistema mediterrani**, combinant la recerca científica amb la difusió dels resultats.
- **Model de participació comunitària**, en el qual voluntaris, professionals i població local col·laboren en les accions de restauració.
- **Desenvolupament de tecnologia de codi obert** aplicada a la biotecnologia de llavors, facilitant la replicabilitat del model.
- **Integració de la cura de la salut i el benestar comunitari** com a part dels processos de restauració ambiental.

Horitzó 2030

L'objectiu és consolidar un model replicable de **restauració ecosocial** d'acord amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible. L'organització planeja fer la seva estructura més horitzontal, diversificar les seves fonts de finançament i ampliar les seves capacitats de recerca. També promourà programes de formació i ciència ciutadana. L'objectiu és desplegar la metodologia a altres territoris a través de xarxes de col·laboració, **promovent la regeneració d'ecosistemes i comunitats més resilients**.

semillistas.es

siembrabosques.com

Facebook: @SemillistasAndalucia

Instagram: @semillistas.es

YouTube: @Semillistas

Mastodon: @Semillistas

Telegram: t.me/semillistas

Alcantarilla Pedalea+

Nuevos itinerarios ciclistas para el fomento del transporte en bicicleta

AJUNTAMENT D'ALCANTARILLA

Alcantarilla (Murcia)

Imatge cedida per l'Ajuntament d'Alcantarilla

El projecte Alcantarilla Pedalea+, *nuevos itinerarios ciclistas para el fomento del transporte en bicicleta*, té com a objectiu augmentar l'ús de la bicicleta per als desplaçaments locals dels residents. Aquesta iniciativa neix de la política prioritària de l'Ajuntament d'Alcantarilla de promoure la mobilitat sostenible, tal com s'estableix a la seva Agenda Urbana, un document estratègic que descriu la contribució del municipi a l'assoliment dels ODS.

El projecte va implicar l'elaboració i el disseny dels projectes d'execució de 6 itineraris de la xarxa establerta pel Pla de Mobilitat Urbana Sostenible (PMUS), així com una acció pilot que consisteix en:

- **3 aparcabicicletes segurs** al llarg dels recorreguts ciclistes, amb un total de 22 places. A més, l'accés als aparcaments és gratuït si es descarrega l'aplicació Verde (Android/iOS).
- S'han dissenyat i col·locat **senyals informatius** en què s'inclouen els itineraris ciclistes.
- S'han produït quatre **cartells informatius** de senyalització en què es recomanen els millors itineraris ciclistes del municipi.

A més, el projecte ha rebut suport mitjançant accions de participació ciutadana i activitats de sensibilització i comunicació.

Lliçons apreses i bones pràctiques

1. Aquest tipus de projectes ens han ajudat a **millorar** tant la **planificació tècnica** com la **cultura digital i social** del municipi. La combinació de canals tradicionals (fullets i premsa) amb eines digitals (xarxes socials i lloc web) ha establert un estàndard de comunicació pública que manté la ciutadania informada sobre l'evolució del projecte en temps real.
2. La **participació ciutadana** està essent essencial com a motor de canvi en la mobilitat sostenible i en els canvis de model social. Hi va haver un alt nivell de participació en la convocatòria pública (383 participants a l'enquesta sobre els itineraris i 144 a l'enquesta sobre la ubicació dels aparcabicycles). A més, aquesta iniciativa ha ajudat a millorar la **percepció i la participació** en l'àmbit democràtic.
3. La **formació i l'organització de tallers** són una pedra angular dels esforços per promoure aquest tipus d'accions. La inclusió de tallers específics per a les escoles i per al personal municipal garanteix que l'estratègia de l'Agenda Urbana no sigui només un document, sinó una cultura compartida pel personal del sector públic i per les generacions futures.
4. El desplegament de l'aplicació Verde mitjançant codis QR ha modernitzat l'accés al servei, oferint una experiència d'usuari autònoma i gratuïta.
5. La **bicicleta** serveix com a eina per a la **inclusió social**.
6. **Disseny basat en dades:** La pràctica de condicionar la ubicació d'infraestructures (com els aparcabicycles) als resultats de les consultes ciutadanes s'ha consolidat com una metodologia d'èxit per reduir els errors de planificació.
7. **Cogovernança efectiva:** La Mesa de Mobilitat s'ha consolidat com un espai de diàleg permanent entre l'Ajuntament, les organitzacions i les associacions de veïns, i permet que la presa de decisions sigui compartida i transparent.

Cal destacar que l'Ajuntament d'Alcantarilla va rebre un premi en la **III Edició dels Premis de Mobilitat de la Regió de Múrcia 2025**, organitzats per la UCAM, pel projecte Alcantarilla Pedalea + en la categoria d'ajuntaments de menys de 50.000 habitants. Aquests premis tenen com a objectiu incentivar i donar a conèixer els nous desenvolupaments en la planificació i la gestió del transport sostenible a la Regió de Múrcia.

Horitzó 2030

L'Ajuntament d'Alcantarilla continuarà centrant la seva estratègia en la transformació de la mobilitat urbana mitjançant el foment del transport en bicicleta. El treball se centra en executar una xarxa ciclista estructurada en sis fases i en implementar infraestructures segures que facilitin els desplaçaments quotidians. Mitjançant la cogovernança i la sensibilització ciutadana, el projecte continua esforçant-se per consolidar un model de municipi més saludable, eficient i climàticament neutre a finals de la dècada.

Habitatge rural

Projectes pilot per a l'alliberament i la rehabilitació

COCEDER

Àmbit estatal

El projecte s'ha posat en marxa com a resposta al problema estructural de la manca d'habitatges disponibles a les zones rurals, que s'ha identificat com un dels principals obstacles per a l'assentament de població i el desenvolupament territorial. COCEDER i la seva xarxa de centres de desenvolupament rural han identificat un parc significatiu d'habitatges infrautilitzats o buits, juntament amb barreres administratives, socials i culturals que n'impedeixen la mobilització.

La tendència de la població a abandonar les zones rurals genera altres problemes (envelliment de la població, tancament de petites empreses, abandonament de terres i disminució dels serveis) que agreugen la situació. Per invertir aquesta tendència, cal **fer que les zones rurals siguin habitables**; la població necessita accés a la feina i, sobretot, a l'habitatge, així com a serveis bàsics que estan desapareixent gradualment a causa de la despoblació.

La manca d'habitatges disponibles per a primera residència (ús habitual) és una realitat a l'Espanya rural, que crea la situació paradoxal que hi hagi propietats buides que, malgrat tot, no estan disponibles per diversos motius (mala conservació, segones residències, conflictes d'herències, pressió turística, desconfiança, raons familiars).

Aquest projecte ha treballat per establir una xarxa d'**Oficines d'Habitatge Rural** a través de diversos projectes pilot, amb l'objectiu de crear punts d'informació físics i virtuals per a reunions, assessorament, estudi i recerca sobre l'habitatge en zones rurals, amb l'objectiu de coordinar els diversos agents comunitaris (administracions públiques, plataformes de participació ciutadana, el públic en general i les entitats del tercer sector) i fomentar la col·laboració entre ells per promoure accions participatives a diferents nivells (local, comarcal, regional, etc.) per "garantir l'accés a l'habitatge".

L'objectiu ha estat treballar per crear un **entorn adequat per al desenvolupament professional i personal de la població rural**, i, amb aquesta finalitat, creiem que també cal abordar la manca de serveis a causa de l'escassetat de: professionals a les zones rurals (especialment en els àmbits de la rehabilitació, l'accessibilitat i l'adaptació de l'habitatge), el relleu generacional, l'oferta formativa adaptada a les necessitats i l'emprenedoria a les zones rurals, entre altres qüestions.

Algunes de les activitats que s'han dut a terme dins del projecte són els **programes integrals d'inserció sociolaboral**; s'han establert 22 oficines d'habitatge permanents i 2 oficines mòbils a tot el territori com a espais de trobada, assessorament i acompanyament; s'ha proporcionat **informació i assessorament** als propietaris d'immobles, s'ha format el personal tècnic intern i s'han celebrat jornades de **sensibilització** amb l'objectiu d'exercir influència social i política. A més, s'ha dut a terme un estudi sobre l'habitatge en el medi rural.

Lliçons apreses i bones pràctiques

Entre les lliçons apreses i les bones pràctiques identificades amb aquest projecte, podem destacar:

- Donada la forta presència de la nostra organització al medi rural, que ens ha consolidat com a autoritat de referència tant a escala nacional com local en matèria d'habitatge rural, hem elaborat un manifest que fa una crida per a l'habitatge digne en el medi rural, les bones pràctiques en habitatge rural i la formació especialitzada per a professionals.
- L'ús de fórmules alternatives d'accés a l'habitatge (*coliving*, cessió d'ús, etc.)
- Projectes d'aquest tipus generen sinergies els beneficis de les quals es perceben a llarg termini. Fent créixer la confiança de la població local i demostrant resultats tangibles, estem fomentant gradualment que els propietaris d'habitatges disponibles en aquestes zones s'impliquin i hi ofereixin l'accés. Ha establert un treball en xarxa amb administracions i agents locals.
- La integració de la recerca aplicada en la intervenció territorial. Desenvolupament de metodologies accessibles per a personal no especialitzat.
- Les Oficines d'Habitatge Rural s'han consolidat com un recurs útil i valorat tant per la població com per les administracions.

Horitzó 2030

COCEDER centra la seva tasca en consolidar un model estable d'intervenció en l'habitatge rural que permeti garantir l'accés a un habitatge digne com a requisit clau per al desenvolupament territorial sostenible. De cara al 2030, l'objectiu és enfortir la xarxa d'Oficines d'Habitatge Rural, augmentar la mobilització de propietats buides, millorar la coordinació institucional i promoure polítiques públiques més eficaces, contribuint així directament a la lluita contra la despoblació i a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

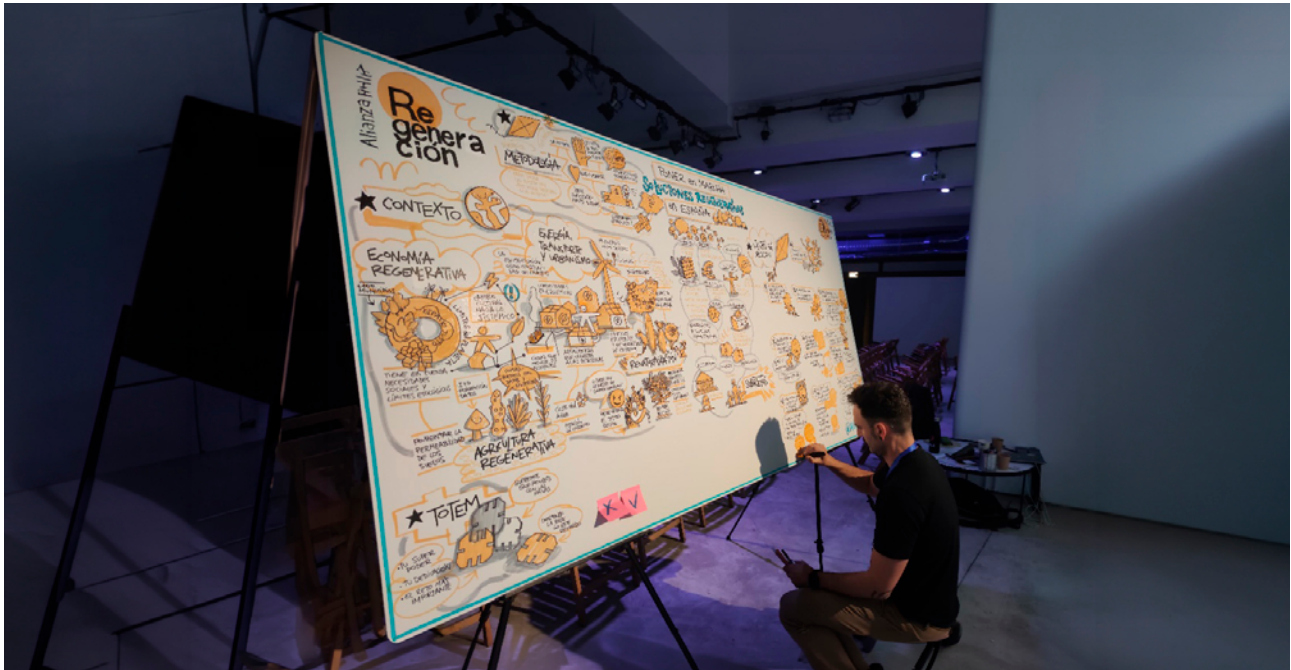

RegenerAcción

Herramientas para transformar la emergencia climática en oportunidad

FUNDACIÓN HOPE ACCIÓN CLIMÁTICA

Àmbit estatal

Imatge cedida per Fundació Hope Climàtica

RegenerAcción es va fundar amb la convicció que **l'emergència climàtica** no és només una amenaça, sinó també una oportunitat per a la transformació social i ecològica. La *Fundació Hope Acció Climàtica* té una trajectòria en la comunicació positiva sobre el clima a través de la seva sèrie documental **Hope! estamos a tiempo**. Va detectar la necessitat d'acompanyar aquest impuls ciutadà amb eines concretes: narratives esperançadores, solucions replicables, espais de trobada i xarxes d'acció local.

El projecte ha demostrat que hi ha **una demanda real de comunicació positiva, participativa i orientada a l'acció** sobre el clima. Aquest treball s'ha dut a terme mitjançant les activitats següents:

La producció i difusió de **vídeos divulgatius** sobre els ODS i l'Agenda 2030 a les xarxes socials. Aquests vídeos van tractar els temes següents: Vídeos **educatius** sobre els **ODS** (energia assequible, indústria i innovació, acció climàtica, ecosistemes terrestres i casos d'èxit temàtics). Vídeos sobre **casos d'èxit regeneratius** (compost, energia, renaturalització, economia circular, agricultura regenerativa). A més, s'ha llançat un **butlletí bimestral** sobre els ODS i l'Agenda 2030, que ha atret un gran nombre de subscriptors.

Al mateix temps, s'ha dut a terme un **mapatge de solucions i de grups d'acció locals** a través de la plataforma digital oleadaportlaregeneracion.es. Aquesta plataforma ha proporcionat 50 solucions de casos d'èxit aportades pels diversos grups. Gràcies a aquest treball, s'han afegit noves seccions a la plataforma, com ara la secció de mapes, que inclou més de 20 recursos en sis blocs temàtics. Val la pena destacar l'evolució conceptual d'aquesta plataforma, d'un repositori estàtic a un **espai orientat a l'acció regenerativa**.

Una altra de les accions ha estat la creació de narratives positives. Amb aquesta finalitat, s'han produït diversos materials, com ara el **Manual de narratives para la regeneración**, un videoresum del manual en format de *visual thinking*, i un seminari en línia titulat *La oleada regenerativa: Una nueva narrativa climática para ganar el futuro*, un concurs i exposició digital *Arts for Regeneration* i el vídeo *El poder de la esperanza: la lección de los corales para crear una oleada regenerativa*.

La dinamització de la participació social ha estat un altre dels punts clau. La informació sobre la regeneració s'ha compartit a través de grups de WhatsApp, grups d'acció local, videofòrums, el lloc web de la comunitat i diverses reunions en línia

Finalment, es van celebrar les **Jornadas Alianza por la Regeneración**, a les quals van assistir més de 100 participants seleccionats per la seva trajectòria i influència en el camp de la regeneració ecosocial. Van establir un **diàleg** a través de meses d'experts i la realització d'un laboratori d'innovació, acompanyat per un equip tècnic de suport.

Lliçons apreses i bones pràctiques

El projecte **RegenerAcción** ha demostrat que la **comunicació climàtica positiva** basada en històries d'èxit genera un major compromís i sentit d'agència que els enfocaments centrats en el risc. A més, la **combinació** de contingut audiovisual a les xarxes amb eines digitals de participació (mapes, plataformes de grups, recursos educatius) augmenta considerablement l'abast i la profunditat de l'impacte.

També es pot concloure que els grups d'acció locals, quan se'ls proporcionen recursos i acompanyament, es desenvolupen de manera orgànica i autònoma, generant dinàmiques sostenibles de col·laboració ciutadana.

Finalment, la combinació de **comunicació** (narratives, vídeos, butlletins informatius) i **participació** presencial (jornades, videofòrums, laboratoris) permet crear un **ecosistema d'impacte** més robust que qualsevol dels dos enfocaments per separat.

Horitzó 2030

La Fundació Hope Acción Climática centra la seva tasca en la consolidació d'un **moviment ciutadà per a la regeneració ecosocial** a Espanya i Amèrica Llatina, amb oleadaportlaregeneracion.es com a plataforma de referència. L'objectiu és que els grups d'acció local, els recursos educatius i el mapa de solucions creixin de manera autònoma i sostinguda, arribant a tota la ciutadania que vulgui passar de la preocupació a l'acció.

El 2026, l'estratègia fa un pas decisiu endavant en incorporar un tercer pilar: la **innovació sobre el terreny**. Mitjançant projectes pilot, la Fundació Hope explorarà els límits de la regeneració de la vida i la biodiversitat tant en paisatges productius com naturals, alhora que establirà grups d'experts i campanyes que, juntament amb els resultats d'aquests projectes, serviran de far per als grups d'acció local.

La visió a llarg termini és que, per al 2030, la Oleada por la **Regeneración** —amb els seus tres pilars integrats: la divulgació a les xarxes a través de Hope!, projectes pilot al territori i l'activació social de ciutadans i experts— s'haurà consolidat com una **realitat social** amb una capacitat real d'influir en les polítiques públiques.

oleadaportlaregeneracion.es

hoperevolution.org

LinkedIn: @hoperevolution / @oleadaportlaregeneracion

YouTube: @hopevideosclima / @OleadaRegenerativa

Facebook: hopevideosparaelcambio

Instagram: @hoperevolution

BlueSky: @hoperevolution

TikTok: @hopeenpieporelplaneta

Una economía Justa al servicio de la Estrategia de Desarrollo Sostenible para una Agenda 2030 transformadora

FUNDACIÓN ECONOMISTAS SIN FRONTERAS

Aragón, Canarias, Cantabria, Madrid, Valencia i País Vasco

La iniciativa neix de l'experiència acumulada per l'entitat en l'àmbit de l'educació per a la ciutadania global, la **promoció de l'economia social i solidària i les finances i inversions ètiques** des de la **reflexió crítica** sobre els models econòmics dominants.

La proposta aborda la necessitat identificada per l'organització i la seva xarxa de col·laboració (formada per personal docent, estudiants, entitats de l'economia social i solidària, i agents socials) de promoure una **comprensió crítica de l'Agenda 2030** i de les transformacions necessàries per avançar cap a models econòmics més justos, sostenibles i democràtics.

Amb aquest objectiu, es promou un ventall d'activitats de formació, sensibilització, recerca aplicada i acompanyament a iniciatives d'economia social i solidària. Aquestes accions estan dirigides al sector de l'educació formal (universitats, centres de formació professional i instituts), a l'ecosistema emprenedor de l'economia social i solidària, i al públic general interessat en les finances ètiques i la inversió responsable, l'economia feminista i la sostenibilitat.

El projecte està estructurat al voltant de tres eixos principals:

- **Formació i sensibilització sobre economia crítica i Agenda 2030**, adreçades principalment a estudiants, professorat i la comunitat educativa en general. Es van dur a terme les jornades “Otra economía está en marcha” a Madrid, centrades en diàlegs sobre el decreixement i els sabers comunitaris. En l'àmbit acadèmic, es van celebrar Escoles d'Estiu a Madrid i cursos d'estiu a la UPV/EHU (Bilbao) sobre economia crítica. A més, es va impartir el curs en línia *Hacia una economía al servicio de las personas* en col·laboració amb la UNED de Tudela. Per tal de sensibilitzar l'alumnat, l'exposició *Mujeres que replantean la economía* va fer una gira per diverses facultats universitàries (Bilbao, Donostia, Alcalá de Henares), i es va dissenyar un joc interactiu sobre justícia social en col·laboració amb l'Ikastola Harrobia (Bilbao).
- **Enfortiment de l'emprenedoria en l'economia social i solidària**, mitjançant la formació, l'assessorament i la creació d'espais de trobada entre iniciatives. Aquest eix ha fomentat la intercooperació mitjançant trobades presencials de networking. Es van impulsar espais d'aprenentatge-servei i es va crear la **plataforma digital El Nido**, concebuda com un espai virtual d'intercanvi i col·laboració entre agents.
- **Recerca i divulgació en finances ètiques i inversió socialment responsable**, amb l'objectiu de millorar la transparència i el coneixement del sector. S'ha desenvolupat i actualitzat anualment l'eina en línia **Laboratorio de Fondos ISR** i s'han publicat informes sobre l'estat del sector de la inversió socialment responsable a Espanya.

Lliçons apreses i bones pràctiques

Cal destacar la plataforma digital **El Nido**, que es va crear i desenvolupar al llarg del projecte i que ara compta amb **914 usuaris** actius, i s'ha consolidat com un espai de referència per a l'intercanvi d'experiències i recursos entre agents de diversos col·lectius.

Des d'una perspectiva qualitativa, el projecte ha permès **enfortir les xarxes de col·laboració** entre el món acadèmic, el teixit de l'economia social i la ciutadania interessada en models econòmics alternatius. Les activitats de formació i els espais de trobada han afavorit l'**intercanvi de coneixements, la reflexió crítica i el desenvolupament de noves iniciatives** i col·laboracions entre diversos agents implicats que comparteixen interessos comuns i un compromís amb la justícia global.

A més, el projecte ha posat de manifest la creixent demanda d'espais educatius que abordin els reptes de l'Agenda 2030 des de perspectives crítiques, feministes i de justícia global. Aquesta experiència també ha posat de manifest la importància de combinar els mètodes presencials i digitals per ampliar l'abast territorial de les activitats i facilitar la participació de públics diversos.

El **treball en xarxa** és el motor fonamental per maximitzar l'impacte del projecte permetent que les accions locals adquireixin una dimensió sistèmica i transformadora. Economistas Sin Fronteras reforça aquesta estratègia participant activament en espais estratègics com el Fòrum Multiagent de Transició Social i Agenda 2030 i l'RCE Basque Country. També té un paper actiu en la Coordinadora d'ONGD estatal i del País Basc i a REAS, la xarxa d'economia social i solidària. Aquesta col·laboració amb xarxes assegura l'intercanvi de sabers i la incidència política garantint que les eines de l'economia social i solidària arribin a un teixit social i acadèmic molt més ampli.

Horitzó 2030

L'organització centra la seva feina de cara al 2030 a enfortir les capacitats crítiques de la ciutadania, l'alumnat, el professorat i els agents socials, amb l'objectiu de crear una comunitat d'aprenentatge i col·laboració entre diversos agents (comunitat educativa, comunitat emprenedora i empreses) que impulsin models econòmics, empresarials i financers sostenibles, justos i solidaris.

ecosfron.org/agenda2030transformadora

LinkedIn: Economistas Sin Fronteras

Facebook: @Ecosfron

Instagram: @economistassinfronteras

Instagram: @EconomiaJusta

Bluesky: @EconomiaJusta

YouTube: @Ecosfron

Revitalització del medi rural a través d'una xarxa d'empreses i emprenedors socials

FUNDACIÓN PARA EL DESARROLLO SOCIOECONÓMICO DEL ALTO ARAGÓN

Huesca

Imatge cedida per la Fund. Para el desenvollop socioeconómico del alto Aragón del alto Aragón

El projecte es va centrar en l'atenció a projectes i emprenedors socials, en l'àmbit de l'impuls de projectes col·lectius que contribueixin a l'Agenda 2030.

Es va dur a terme un **diagnòstic vinculat amb la despoblació** i les **oportunitats** del medi rural, com a aspecte transversal que afecta molts dels indicadors de l'Agenda 2030. A més, es va actualitzar el cens d'empreses responsables de la província d'Osca.

Els projectes, assessoraments i jornades s'han desenvolupat en tres línies d'acció, on s'ha pogut desenvolupar cadascuna de les activitats previstes. En particular:

- En l'àmbit del **despoblament** i en contacte amb la xarxa de Cambres de Comerç, en què es va generar el projecte conjunt *Xarxa de Cambres de Comerç contra el Despoblament*.

- Es va treballar directament amb els ajuntaments per l'interès a desenvolupar projectes col·lectius de **Comunitats Energètiques**. Es va poder organitzar un projecte conjunt de 33 ajuntaments de la província per formar una Comunitat Energètica provincial; tot i que finalment no va ser un projecte subvencionat en convocatòries públiques, va crear una xarxa de treball publicoprivada centrada en l'eficiència energètica i la sostenibilitat.
- Es va celebrar un **taller d'innovació i cooperació**, que va reunir una xarxa d'empreses, institucions i tècnics de la Cambra de Comerç, en què es van treballar les qüestions rellevants que preocupen de manera col·lectiva a les empreses i la societat, en relació amb l'Agenda 2030. Es van crear grups de treball, un dels quals es va centrar específicament en la responsabilitat social, amb la participació i la dinamització de la Plataforma de Voluntariat d'Aragó.

Les activitats del projecte s'han basat en les tres línies d'acció esmentades anteriorment i han estat pilotades pel municipi d'Osca, tot i que el projecte preveu l'acció i la participació de tota la província d'Osca.

Aquestes activitats han comportat la realització d'accions formatives com **la participació en xarxa i el voluntariat corporatiu**, la xarxa de Cambres contra el Despoblament i Toda Energía Huesca sobre les comunitats energètiques.

Lliçons apreses i bones pràctiques

Les lliçons apreses més rellevants del projecte es refereixen a:

L'**emprenedoria col·lectiva** és fonamental per al desenvolupament del medi rural i per l'impuls territorial de províncies despoblades com la província d'Osca. Per tant, la creació de sistèmiques d'assessorament que se centrin més en el conjunt que en la individualitat és fonamental. El desenvolupament dels projectes de Xarxa de Cambres contra el Despoblament i la Comunitat Energètica Provincial són exemples i llavors per a futures iniciatives empenedores conjuntes.

Cal dir que les empreses no estan pensant directament en l'Agenda 2030, però sí que alore problemàtiques conjuntes que estan vinculades amb els ODS; per tant, és possible desenvolupar una **visió més pràctica** de l'Agenda 2030 entre les empreses.

Encara hi ha una divisió entre el tercer sector i les empreses. La cerca d'**espais de trobada** genera noves oportunitats de col·laboració.

A més, l'enfocament aplicat de suport entre empreses (Cambra Osca), tercer sector (44 entitats de la Plataforma) i Fundesa com a facilitador es pot replicar/transferir a altres nivells i províncies, i continuar en altres formats.

Finalment, s'ha desenvolupat i posat a disposició una **metodologia en els projectes impulsats** (Xarxa de Cambres contra el Despoblament, Comunitat Energètica provincial i Taller d'innovació-cooperació per a la detecció de dificultats i reptes per al desenvolupament de l'Agenda 2030), que es pot replicar en altres territoris i comptar amb eines per a l'impuls de l'Agenda 2030 en territoris eminentment rurals.

Horitzó 2030

Des de Fundesa, com a entitat que impulsa el desenvolupament socioeconòmic provincial, s'està treballant en diverses línies de desenvolupament:

- Actualització dels indicadors provincials de l'Agenda 2030
- Seguiment dels grups de treball impulsats i la continuïtat en la detecció de dificultats col·lectives (socioempresarials) a escala provincial en relació amb els reptes de l'Agenda 2030.
- Desenvolupament i participació en projectes que reuneixen el tercer sector i les empreses, així com en l'àmbit del voluntariat corporatiu i el desenvolupament de suports col·lectiu (voluntariat + empreses + institucions) per atendre les dificultats del medi rural i la seva població.

REPTE 4

**VIDES LLIURES, IGUALS I
EN COMUNITAT**

Una farmaciola per a la meva ciutat

Laboratoris de barri per a la transició ecosocial

GRI GRI

Valencia, Ceuta, Madrid

Imatge cedida per GRI GRI

Després d'una **primera fase del projecte**, durant la qual ciutadanes de Ceuta, Vallecas (Madrid) i Orriols (València) van generar espais de treball col·laboratiu i van cooperar en el desenvolupament de **remeis veïnals** per a la **millora** dels seus **espais de vida**, en aquesta segona fase continuem oferint suport a aquests remeis i reforcem les aliances teixides entre els agents i col·lectius implicats inicialment.

El programa va proposar diferents maneres de combinar eines procedents de la **cultura comunitària**, la **innovació ciutadana** i l'**economia social i solidària**. Tres principis que s'activen a través de la mediació cultural en la seva capacitat per promoure la implementació situada de l'Agenda 2030 i per enfortir altres narratives del territori.

El projecte va dur a terme una metodologia destinada a contrarestar la crisi ecosocial mitjançant la posada en pràctica de models de **creació col·lectiva**, localitzats en iniciatives veïnals, amb la intenció d'obrir possibilitats per imaginar altres maneres de fer i d'oferir respostes de proximitat als reptes globals vinculats al desenvolupament sostenible. De manera democràtica i participativa.

A més, aquesta metodologia pretenia promoure models de governança de baix a dalt que **fomentessin la democratització associativa, l'autoorganització ciutadana, l'expansió dels vincles entre les institucions i la comunitat, i la cogestió dels recursos** per al bé comú.

D'aquesta manera, tot el procés de col·laboració projectat en el programa suposa, d'una banda, la recerca del restabliment de les relacions de confiança entre les institucions i la ciutadania i, de l'altra, una aspiració a crear vincles horitzontals de proximitat i reciprocitat entre diversos agents.

D'acord amb la metodologia especificada, es van dur a terme les activitats següents:

- **Sessions preparatòries** als tres territoris del projecte per dur a terme una diagnosi de la situació, recopilar remeis veïnals (visualitzar les seves contribucions a l'Estratègia de Desenvolupament Sostenible 2030), implicar nous col·lectius i fixar un full de ruta.
- **Laboratoris de barri** als tres territoris del projecte: L'objectiu d'aquesta acció era desenvolupar prototips i difondre els remeis veïnals recollits amb les entitats sòcies.
- Programa de **seminaris web** retransmesos per YouTube. L'objectiu d'aquestes sessions era **sistematitzar les metodologies** utilitzades en el desenvolupament dels laboratoris, reivindicar les **estratègies d'autoorganització** i treball col·laboratiu abordades des de la quotidianitat dels col·lectius ciutadans, fer accessibles i compartibles les lliçons apreses durant les fases anteriors d'una manera pràctica i estructurada, i generar **aliances**.
- Jornades d'**Avaluació** i campanya de **comunicació**.

Lliçons apreses i bones pràctiques

"Una farmaciola per a la meua ciutat" ha consolidat una **metodologia d'innovació ciutadana** connectant aspectes propis de la cultura comunitària, la mediació cultural i l'economia social i solidària, orientada a activar la participació veïnal en la implementació local de l'Agenda 2030. A través de tres laboratoris a Ceuta, Orriols (València) i Vallecas (Madrid), ha impulsat models de **creació col·lectiva** per generar respostes de proximitat als reptes ecosocials.

Entre les **lliçons apreses** hi ha: Enfortir el teixit comunitari i la confiança entre les parts interessades; visibilitzar els sabers locals; impulsar noves narratives locals; consolidar aliances entre actors socials i institucions, i activar metodologies participatives, inclusives i horitzontals que reforcin la governança comunitària.

A més, hem identificat les següents **bones pràctiques**: l'establiment de metodologies de treball locals basades en l'escolta activa; la participació dels agents socials des de les primeres fases del projecte; la necessitat d'utilitzar metodologies creatives i col·laboratives; la incorporació transversal de la igualtat, i el valor que aporten la interculturalitat i la regeneració, tant en l'esfera mediambiental com la social. A més del retorn dels resultats a les comunitats participants.

Els laboratoris de barri són eines eficaces per a la innovació democràtica, capaces de reforçar el protagonisme de les xarxes veïnals en la transformació dels seus territoris i comunitats.

Horitzó 2030

Com a part de l'**Horitzó 2030**, des de **GRIGRI** es continua treballant per al desenvolupament de projectes de recerca, creació i producció cultural centrats en la construcció de ciutat des del codisseny i el treball a l'espai públic, de manera col·laborativa, experimental i local, basant-se en els processos que sorgeixen de l'entorn comunitari i els vincles generats.

grigriprojects.org

LinkedIn: GRIGRI

Facebook: @grigriprojects

Instagram: @grigriprojects

Resposta als Objectius de Desenvolupament Sostenible des del Pla d'Igualtat de la ciutat de Sòria

AYUNTAMIENTO DE SORIA

Sòria

Imatge cedida per l'Ajuntament de Sòria

El projecte *Resposta als Objectius de Desenvolupament Sostenible des del Pla d'Igualtat de la ciutat de Sòria* té com a **finalitat integrar de manera efectiva l'Agenda 2030 en les polítiques públiques locals**, utilitzant el tercer Pla d'Igualtat per a la ciutat de Sòria (2021-2025) com a eix vertebrador

La iniciativa pretén transversalitzar l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible 5 (Igualtat de gènere) en el conjunt de les actuacions municipals, vinculant-lo directament a la resta d'Objectius de Desenvolupament Sostenible, de manera que l'avanç en la igualtat esdevingui un element estructural del desenvolupament sostenible de la ciutat.

Des d'aquest enfocament, es parteix de la premissa que **reduir les bretxes de gènere** és imprescindible en tots els àmbits de la vida social, econòmica i cultural, i que això requereix una intervenció pública conscient, planificada i sostinguda en el temps.

La definició de les prioritats del projecte i el disseny de les seves actuacions es basen en una **anàlisi prèvia de la realitat social del municipi**, tenint en compte: la situació de les dones a la ciutat, les capacitats i els recursos de l'administració local, les aportacions d'agents socials i col·lectius implicats, i les oportunitats d'intervenció detectades en el diagnòstic.

La iniciativa ha estat ben rebuda per la ciutadania i ha destacat la **consolidació d'una programació estable i la implicació activa** de diversos col·lectius socials en el seu desenvolupament.

El projecte s'ha dut a terme a la ciutat de Sòria mitjançant una programació estructurada, contínua i diversa. Algunes de les línies d'actuació principal són:

Formació interna municipal i revisió de documentació administrativa amb la incorporació de la perspectiva de gènere (normativa, pressupostos, contractació, plecs, subvencions i convenis). **Festival Internacional Mujer Doc**, un esdeveniment de referència en cinema i amb projecció nacional i internacional. Cicle de **trobades pel feminisme**, amb tallers, conferències i activitats culturals. Campanya adreçada als **homes** per a la **revisió del masclisme interioritzat**. Programació cultural amb perspectiva de gènere integrada de manera estable en l'agenda municipal. Activitats **juvenils innovadores** (dansa urbana, freestyle, parkour, rap) per treballar els biaixos de gènere. Commemoracions del **8M** i del **25N** en col·laboració amb associacions de dones i el teixit social. Accions de **prevenció d'agressions sexistes** en l'oci nocturn i esdeveniments públics. Campanyes i activitats de **visibilització i empoderament de les dones**, especialment dones grans. Campanya **"Soria en Concha de Marco"** per a la recuperació i reivindicació de la poetessa.

Lliçons apreses i bones pràctiques

El desenvolupament del projecte ha permès consolidar i establir alguns aprenentatges:

- La intervenció des de diferents àmbits ofereix una **millora de la sensibilització social sobre l'Agenda 2030 i els drets de les dones**.
- El programa ha permès enfortir la coordinació interna entre les àrees municipals. A més, el projecte ha ajudat a integrar de manera efectiva la perspectiva de gènere en les polítiques públiques locals, generar espais segurs i de sensibilització en esdeveniments públics, i consolidar una programació cultural compromesa amb la igualtat.
- En l'àmbit institucional, el principal aprenentatge ha estat la **capacitat d'integrar la perspectiva de gènere en la gestió pública municipal**. A més de generar eines per mesurar l'impacte en relació amb els ODS
- Des del punt de vista metodològic, el projecte s'ha basat en un enfocament de polítiques públiques no neutres, incorporant de manera conscient l'anàlisi d'impacte de gènere en totes les seves actuacions. També s'ha basat en la col·laboració amb la Càtedra Agenda Urbana 2030 per al Desenvolupament Local, reforçant així la base tècnica i el sistema d'avaluació vinculat als Objectius de Desenvolupament Sostenible.
- Com bona pràctica, destaca la **capacitat** de l'Ajuntament de Soria per **crear un model replicable d'integració de l'ODS 5 en l'àmbit local**, utilitzant la cultura i la participació ciutadana com a eines clau de la transformació social.

Horitzó 2030

L'Ajuntament de Sòria continuarà avançant en la integració de l'Agenda 2030 en les seves polítiques públiques, enfortint la transversalitat de la igualtat de gènere en totes les àrees municipals. L'horitzó 2030 es planteja com un marc estratègic per consolidar un model de ciutat inclusiva, sostenible i cohesionada, en què la igualtat, la participació ciutadana i la innovació en les polítiques públiques actuen com a eixos de transformació social.

Aquest model està orientat a consolidar-se com una pràctica estructural dins de l'Ajuntament, amb capacitat d'adaptació i transferència a altres territoris en el marc de l'Agenda Urbana i l'Agenda 2030.

Observatori contra la discriminació a la Frontera Occidental Europea

COLECTIVO CA-MINANDO FRONTERAS

Madrid, Andalucía, Canarias, Baleares i Murcia

Imatge cedida per Caminando Fronteras

L'**Observatori de Caminando Fronteras** es va establir el 2015 per protegir els drets humans de les persones migrants a la frontera occidental euroafricana, a partir de les demandes de les persones migrants i les seves famílies. Al llarg dels anys, les fronteres europees s'han convertit en espais on es produeix una vulneració sistemàtica de drets: les persones migrants moren o desapareixen, i les seves famílies queden deseparades davant la manca d'informació i d'acompanyament institucional. L'**Observatori respon a aquest buit des de la societat civil**, situant les comunitats migrants i les famílies de les víctimes al centre com a subjectes de drets i protagonistes del procés.

Aquest projecte integra **tres eixos de treball** complementaris: la intervenció directa amb població migrant en situació de risc, la investigació social aplicada i les accions d'incidència política i social en col·laboració amb actors públics i de la societat civil. Aplicant una metodologia **d'Investigació Acció Participativa (IAP)** amb un enfocament feminista, antiracista i transcultural, l'objectiu general és contribuir a la millora de les polítiques públiques de migració en el context de la frontera occidental europea, amb ple respecte dels drets humans.

El projecte ha comprès les activitats següents:

- **Sistema d'alertes i rescat al mar:** El col·lectiu opera línies d'assistència actives 24 hores al dia, 7 dies a la setmana, que reben alertes d'embarcacions en risc i coordinen la resposta amb els serveis de Salvament Marítim, la Guàrdia Civil (CCRC Canàries) i els centres de coordinació del Marroc, Algèria, Senegal i Mauritània.
- **Acompanyament a famílies de víctimes de les fronteres:** Les víctimes de les fronteres no són només dades: tenen famílies que les busquen. Davant l'absència total de resposta institucional, l'Observatori atén a familiars de persones que han mort o han desaparegut en el trajecte migratori. L'acompanyament inclou mediació a les comissaries, traducció, formalització de denúncies, presa de mostres d'ADN, gestió de repatriació de restes i, en alguns casos històrics, l'enviament dels efectes personals de la persona difunta a les seves famílies.
- **Mediació intercultural i accés als drets:** Es va proporcionar assistència psicosocial i jurídica en 40 casos, protegint els drets de 90 persones en territoris com El Hierro, Lanzarote, Gran Canària, Tenerife, Fuerteventura, Ceuta, Múrcia, València, Almeria, Madrid i Catalunya.
- **Treball en xarxa i bones pràctiques:** A Múrcia, Madrid, Ceuta, El Hierro i Mallorca, l'equip del projecte va celebrar reunions i trobades amb 42 entitats, incloent-hi organismes internacionals, administracions públiques i organitzacions de la societat civil, que treballen en contextos de frontera i protecció dels drets humans.
- **Publicació d'informes i sensibilització pública:** Es van publicar dos informes de seguiment: el seguiment dels cinc primers mesos del 2024 i l'Informe Anual 2024, que es va presentar a l'Instituto Cervantes de Madrid.

Lliçons apreses i bones pràctiques

El projecte ha consolidat una sèrie de bones pràctiques que defineixen el valor de l'observatori.

- **Investigació-acció participativa** en contextos d'emergència. Les persones migrants i les famílies de les víctimes no són beneficiàries passives; són coautores del projecte. El seu coneixement de primera mà orienta la intervenció i actualitza les estratègies en un entorn que canvia constantment.
- La coordinació i mediació entre actors públics i societat civil són fonamentals per localitzar i rescatar les persones amb vida.
- Els **informes de l'Observatori** són reconeguts com una font fidedigna i són utilitzats per mitjans de comunicació, universitats i organismes nacionals i internacionals; contribueixen a l'indicador de compliment dels ODS 10.7.3 (nombre de persones que van morir o desaparèixer en el procés de migració cap a una destinació internacional).
- El projecte ha generat **mesures de reparació sense precedents institucionals**: enterraments dignes amb presència de representants públics, devolució d'objectes personals a les famílies i restitució de fotografies dels telèfons dels difunts com a últim record.

Horitzó 2030

Caminando Fronteras orienta la seva feina cap a un escenari en què les fronteres deixin de ser espais d'excepció de drets. De cara al 2030, l'Observatori continuarà desenvolupant la seva funció de seguiment independent, única a l'Estat espanyol en termes de metodologia i abast, per nodrir polítiques públiques de migració que garanteixin el dret a la vida, el dret a la protecció internacional i el dret de les famílies a la veritat, la justícia i la reparació. El col·lectiu continuarà teixint xarxes multactor i multinivell perquè les dades de l'Observatori es tradueixin en canvis estructurals reals i que s'assoleixin els objectius 10.7 i 16.1 dels ODS: una migració segura que respecti plenament els drets humans, promovent societats pacífiques i inclusives.

caminandofronteras.org

Facebook: @caminandofronteras

Instagram: @walkingborders_

X: @walkingborders

Espacio X Derechos (XDS)

CONVIVE FUNDACIÓN CEPAIM (FUNDACIÓN CEPAIM ACCIÓN INTEGRAL CON MIGRANTES)

Àmbit estatal

Imatge cedida per la Fundació CEPAIM

XDS - Espacio por Derechos és una iniciativa orientada a la reflexió, la sensibilització i la incidència política i social en matèria de drets humans, en el marc de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides, els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i l'Estratègia Nacional de Desenvolupament Sostenible 2030.

El projecte es va concebre amb la ferma convicció que l'Agenda 2030 és el vehicle que permet, de manera transversal, millorar les condicions dels col·lectius vulnerables, especialment de les persones migrants.

Els eixos principals del projecte van ser: **Incidència política**, tant a escala nacional com europea; en **comunicació**, a través d'un butlletí que evidencia l'interès d'una part significativa de la societat pels processos polítics; en la **generació d'espais de diàleg** mitjançant grups de discussió en què participen la societat civil, el món acadèmic i els responsables de la presa de decisions, i en la creació d'un **repertori de Bones Pràctiques** provinents del món acadèmic, la societat civil i les empreses.

Aquests eixos s'han plasmat en les fites i els resultats següents: **4 notes polítiques**, un **informe alternatiu** sobre l'**Examen Nacional Voluntari**, una **guia** sobre la **implementació dels ODS** (en col·laboració amb la Universidad de Comillas, Madrid), un informe sobre **Alternatives a la Detenció Migratòria** realitzat amb la *International Detention Coalition (IDS)*. A més de la creació d'un repositori en línia de **Bones Pràctiques**. La realització de tres grups d'**alt nivell a Madrid** sobre Alternatives a la Detenció, Migracions climàtiques i Agenda 2030. La **participació en fóruns nacionals i internacionals**, com ara la Conferència Internacional sobre Finançament per al Desenvolupament celebrada a Sevilla, entre d'altres.

També cal destacar el llançament de la **campanya** *Els problemes socials són culpa de l'Agenda 2030? Que no t'enganyin!*, que va rebre el **Premi de Drets Humans de l'Advocacia d'Espanya** en la categoria de "Comunicació".

Lliçons apreses i bones pràctiques

La principal **lliçó apresada** va ser la confirmació que treballar l'Agenda 2030 amb una **mirada transversal**, tal com proposa l'Estratègia de Desenvolupament Sostenible, és una de les eines més eficaces per millorar la situació dels col·lectius vulnerables.

En aquest sentit, també va ser rellevant constatar que hi ha nombroses administracions públiques, empreses, organitzacions de la societat civil i persones que utilitzen els **ODS com a motor de la seva acció**.

Els resultats quantitatius reflecteixen aquesta realitat. Els 18.317 subscriptors del butlletí a LinkedIn demostren que hi ha **un interès real per disposar d'espais de difusió** i anàlisi de l'actualitat política vinculada amb el desenvolupament sostenible. Per la seva part, l'informe alternatiu sobre l'examen nacional voluntari es va recollir al portal de Parallel reports del *Major Group & other stakeholders*¹.

Pel que fa a l'entitat, també és una bona pràctica donar **espai als joves i col·lectius migrants** amb qui treballem, implicant-los tant en la revisió de les bones pràctiques com en la redacció de la guia sobre els ODS.

Els bons resultats de la **campanya** *Els problemes socials són culpa de l'Agenda 2030? Que no t'enganyin!* Evidencien que hi ha un espai per generar contingut divulgatiu i positiu sobre l'Agenda 2030, així com un interès real per part de la ciutadania, cosa que subratlla la importància de continuar aprofitant i enfortint aquest tipus d'iniciatives.

Horitzó 2030

XDS - *Espacio por Derechos* es planteja com una eina posada a disposició de la comunitat i de les administracions públiques per fomentar la divulgació, el debat compartit i la inspiració a partir de bones pràctiques vinculades a l'Agenda 2030. En la seva segona edició, el projecte s'articula al voltant de dos eixos centrals: per una banda, l'acceleració —d'aquí al 2030— de la millora dels indicadors de desenvolupament sostenible mitjançant el treball en xarxa i la col·laboració entre actors, amb l'objectiu de millorar les condicions dels col·lectius vulnerables; i, d'altra banda, l'**obertura d'un espai de reflexió** sobre com mantenir vigent el principi de no deixar **ningú enrere** en les discussions sobre el marc de desenvolupament sostenible posterior al 2030.

¹Una xarxa de voluntaris que mobilitza la societat civil i facilita la seva participació significativa en la revisió de l'Agenda 2030 de l'ONU, especialment en el Fòrum Polític d'Alt Nivell sobre Desenvolupament Sostenible.

BITaminadas

Noies liderant el canvi a través dels videojocs II

FUNDACIÓN ESPLAI: CIUDADANÍA COMPROMETIDA

Àmbit estatal

Imatge cedida per Fundación Esplai

BITaminadas neix de l'experiència de l'entitat en la **promoció de vocacions** tecnològiques entre nenes i adolescents a través del projecte **#ChicasInTech**, que tenia com a objectiu visibilitzar referents femenins en l'àmbit tecnològic. Reconeixent la necessitat d'avançar cap a propostes formatives amb impacte social, la primera edició de BITaminadas va oferir una metodologia d'aprenentatge basada en projectes que combinava l'adquisició de competències tecnològiques —mitjançant la programació amb Python— amb la sensibilització sobre els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). Aquest enfocament integral pretenia vincular l'aprenentatge tècnic amb la generació d'un impacte positiu en la comunitat.

En la segona edició, **BITaminadas va consolidar la seva metodologia d'aprenentatge**, posant èmfasi en el valor de treballar en equips diversos i en la comprensió dels diferents rols professionals que existeixen en la indústria tecnològica. El desenvolupament de videojocs es va utilitzar com a context d'aprenentatge, reforçant l'èmfasi en l'impacte social de la tecnologia i conscienciant sobre la importància de la diversitat en el sector.

El programa es va estructurar a través d'una xarxa d'entitats socials situades en diferents punts del territori espanyol, que implementaven les activitats seguint el mateix procés:

- **Formació de formadores.** Cada entitat social participant seleccionava, d'entre els seus professionals, les persones de referència encarregades d'impartir la formació. Aquests professionals rebien una capacitat en línia de 20 hores, durant el qual es familiaritzaven amb la metodologia d'aprenentatge i les eines tecnològiques del projecte.
- **Formació de noies de 12 a 17 anys en risc d'exclusió social.** Un cop s'havia format un grup d'aproximadament 12 participants, es duia a terme un itinerari formatiu que incloïa: la creació de videojocs amb Unity; la programació d'un videojoc 2D amb PixelArt; els Objectius de Desenvolupament Sostenible, l'Agenda 2030 i les aplicacions educatives dels videojocs; el desenvolupament creatiu i la resolució de reptes, i competències transversals, desenvolupament d'un projecte grupal i implementació.
- **Sensibilització de les famílies.** Es van dur a terme sessions informatives i de capacitat adreçades a les famílies, que van tractar tant els beneficis de la formació en què participaven les joves com el contingut i els objectius de l'Agenda 2030.
- **Programa de mentoria social.** Opcionalment, les sessions de formació en grup es van complementar amb un procés de mentoria social, en el qual cada participant podia tenir sessions individuals amb una professional del sector tecnològic, amb l'objectiu de fomentar l'interès de la participant en les matèries STEAM.
- **Actes de divulgació.** Al final de les sessions de formació, es van organitzar actes de cloenda per donar a conèixer els resultats del projecte, destacant les participants com a protagonistes del seu propi aprenentatge.

Lliçons apreses i bones pràctiques

Els resultats qualitatius mostren que l'**empoderament** de les participants es va veure reforçat per la presència de referents femenins visibles, la qual cosa va generar un major interès i una sensació de capacitat en les matèries STEAM², tot i que algunes mentores van necessitar un suport addicional per augmentar la seva confiança i maximitzar el seu impacte. També es va constatar que perquè el projecte fos eficaç calia disposar de la infraestructura tecnològica adequada i d'un disseny pedagògic progressiu, adaptat al ritme d'aprenentatge de les adolescents.

A més, la implementació de BITaminadas va ajudar a establir diverses **bones pràctiques** dins de l'entitat. Entre aquestes, destaca una **coordinació** més eficaç amb altres entitats, especialment pel que fa a la recollida d'evidències, i en el progrés per garantir la sostenibilitat a llarg termini del projecte més enllà del període de finançament, assegurant l'accessibilitat del contingut. La **implicació de les famílies** va resultar ser un factor clau, que va afavorir una intervenció més sistèmica. Finalment, el projecte va tenir un impacte significatiu en les entitats, en formar **perfiles capaços de liderar** la part tècnica i formativa, reforçant així la seva capacitat d'implementació i garantint la continuïtat i la replicabilitat de l'experiència.

Horitzó 2030

Fundación Esplai Ciudadanía Comprometida centra la seva tasca en la construcció d'una societat digital més justa i inclusiva, on es garanteixin els drets digitals de tothom i tothom pugui desenvolupar projectes de vida plens. Se centra en persones en situació de vulnerabilitat i en organitzacions del Tercer Sector, prioritzant el desenvolupament integral dels joves, la participació en xarxes col·laboratives i la creació d'oportunitats equitatives. El seu treball està en línia amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible i l'Agenda 2030.

²Ciència, Tecnologia, Enginyeria, Arts i Matemàtiques.

Projecte per a la Construcció d'un model Feminista contra les violències sexuals a Espanya

FUNDACIÓN PARA LA CONVIVENCIA ASPACIA

Àmbit estatal

Imatge cedida per Fundación para la Convivencia Aspacia

El 2024, la Fundación para la Convivencia ASPACIA, com a organització feminista especialitzada en la prevenció i l'atenció integral de les violències sexuals, es va proposar crear un model feminista per combatre aquestes violències, basant-se en les bones pràctiques i en les seves pròpies experiències, així com en les d'altres entitats i expertes, des d'una perspectiva clarament feminista, de drets humans i interseccional.

Com a part d'aquest treball, la fundació ha llançat una sèrie d'iniciatives centrades en la recerca, l'intercanvi i la creació de coneixement, amb l'objectiu de visibilitzar la violència sexual com una forma de violència de gènere i una vulneració dels drets humans de les dones.

Basant-se en aquest treball previ, es va reconèixer que calia examinar amb més profunditat **les respostes institucionals, els obstacles, les bones pràctiques i els reptes socials en relació amb les violències sexuals.**

En aquest context, es va llançar el projecte amb l'objectiu d'ajudar a enfortir les polítiques i les respostes a les violències sexuals, promovent la creació d'un model d'abordatge integral basat en els estàndards internacionals de drets humans i alineat amb la Convenció d'Istanbul, la CEDAW i l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, especialment l'ODS 5 sobre igualtat de gènere.

Per desenvolupar el model, es va dissenyar i implementar una **metodologia qualitativa i participativa** en col·laboració amb organitzacions, associacions i entitats especialitzades de diverses comunitats autònomes que operen tant a nivell regional com nacional, així com amb expertes en violències masclistes i violència sexual.

El projecte va dur a terme una recerca amb l'objectiu de **desenvolupar un model feminista d'abordatge integral de les violències sexuals** en els àmbits de la prevenció, l'atenció integral especialitzada, l'accés a la justícia i la recerca per a la incidència.

En la fase inicial, es va dur a terme una revisió bibliogràfica de les normes internacionals, la normativa i les polítiques públiques relacionades amb la violència sexual, amb un enfocament particular en la **Convenció d'Istanbul** i la Llei de garantia integral de la llibertat sexual. A més, es va utilitzar el mètode Delphi amb 32 experts per identificar i consensuar criteris que permetin definir bones pràctiques feministes en l'abordatge de les violències sexuals. En una segona fase, es van dur a terme **entrevistes amb 18 expertes** i representants d'organitzacions.

A més, es van organitzar i celebrar **5 trobades territorials** en col·laboració i coordinació amb organitzacions especialitzades amb les quals treballa la Fundació Aspacia.

Les trobades territorials es van celebrar a Madrid; a Barcelona, en coordinació amb AADAS i Hèlia; a Pamplona, amb Lunes Lilas; a València, amb l'Asociación Por Ti Mujer, i a Sevilla, amb l'Asociación de Mujeres Supervivientes i la Federación de Asociaciones de Mujeres Arena y Laurisilva de Canarias.

Per concloure el procés i presentar els principals resultats del projecte i la proposta del Model Feminista per a un abordatge integral de les Violències Sexuals a Espanya, es va celebrar una **Trobada Nacional a Madrid** a la qual van assistir representants de les diverses organitzacions especialitzades en violència sexual que havien participat en la implementació del projecte.

Els resultats d'aquest procés van permetre sistematitzar les lliçons apreses i desenvolupar el primer model feminista per a un abordatge integral de les violències sexuals, validat col·lectivament. Per contribuir al compliment del marc normatiu vigent en matèria de violència sexual.

Lliçons apreses i bones pràctiques

A través del desenvolupament i la implementació d'aquest projecte, hem pogut constatar la **importància d'impulsar i generar processos col·lectius** per a l'intercanvi d'experiències i la identificació de bones pràctiques amb organitzacions especialitzades i expertes en violència sexual, a fi d'establir un **marc d'entesa comuna per a l'abordatge integral de les violències sexuals** des d'una perspectiva feminista, així com fer recomanacions per a la incidència amb les institucions públiques que tenen el deure de prevenir, atendre, investigar i garantir l'accés a la justícia i a la reparació de les supervivents des d'una perspectiva de gènere, de drets humans i interseccional a Espanya.

Per tant, podem concloure que, a través del projecte per a la Construcció d'un model feminista contra les violències sexuals a Espanya, hem aconseguit **posar les bases** per a la creació d'un model per a l'abordatge integral de les violències sexuals des d'una perspectiva feminista i de gènere, de drets humans i interseccionalitat a escala nacional, treballant col·lectivament amb organitzacions de la societat civil, promovent així la coordinació de la societat civil en la lluita contra la violència sexual a Espanya.

Horitzó 2030

De cara al 2030, esperem continuar treballant col·lectivament, en col·laboració amb les organitzacions que han format part d'aquest procés i amb altres que s'hi puguin sumar, per desenvolupar un model feminista per a l'abordatge integral de les violències sexuals a Espanya, enfortint la coordinació i les aliances estratègiques entre les organitzacions de la societat civil, i amb les institucions públiques que tenen el deure de complir el marc normatiu vigent i de defensar els drets de les supervivents, fent així una contribució tangible a la prevenció i l'erradicació de les violències sexuals a Espanya.

Sense nosaltres, no hi haurà pau

MOVIMIENTO POR LA PAZ, EL DESARME Y LA LIBERTAD

Andalusia, Castella-la Manxa, Catalunya, Melilla, València
i La Rioja

Imatge cedida per Movimiento por la Paz, el Desarme y la Libertad

El projecte ODS 5 – *Sin nosotras no habrá paz* s'ha llançat com a part del compromís del Moviment per la Pau per impulsar l'Agenda 2030 i, en particular, l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible 5, que se centra en la **igualtat de gènere i l'empoderament de les dones i les nenes**.

El seu objectiu inicial era fomentar el compromís de la ciutadania amb la igualtat de gènere promovent l'empoderament de les dones com a agents de canvi. Tenint això en compte, la iniciativa neix d'una sèrie de consideracions: 1) la necessitat identificada per l'entitat de reforçar la **participació real de les dones** —particularment les que es troben en situació de vulnerabilitat— en els espais de consulta social i de presa de decisions polítiques; dones a les quals hem estat acompanyant durant més de 10 anys des de la nostra Àrea de la Dona; 2) la urgència identificada d'intensificar, davant l'auge de les posicions reaccionàries, el compromís —particularment dels joves— amb la **lluita per la igualtat de gènere**; 3) la necessitat imperiosa de **proporcionar més oportunitats** als professionals del Tercer Sector, amb l'objectiu del seu desenvolupament professional continu i de facilitar la seva participació en processos d'incidència política.

L'estructura del projecte es basava en una **metodologia participativa, orientada al procés i multiactor**, impulsada des de l'abast geogràfic propi del Moviment per la Pau. D'aquesta manera, es va facilitar la col·laboració entre dones en situació de vulnerabilitat, professionals del sector social i comunitats educatives, treballant amb elles en fòrums separats però que finalment convergeixen per recollir les seves propostes de polítiques públiques destinades a avançar en l'assoliment de l'ODS 5.

Aquest procés es va desenvolupar en tres fases, amb l'objectiu de fomentar la transformació social basada en les experiències i necessitats reals de les diverses participants implicades:

Fase 1. Informació i formació: Es van dur a terme tallers informatius i de formació sobre l'estat d'assoliment en aquell moment de les metes de l'ODS 5 en el context espanyol i el seu impacte en la vida de les dones i les nenes, així com sobre les eines per analitzar les violències de gènere.

Fase 2. Accions de Sensibilització: Mitjançant concursos de fotografia i mems ("Realitats en transformació"), que van ajudar a posar de relleu aquestes violències i a fer una crida a la seva eradicació, tal com ho van expressar dones i joves compromesos amb el canvi social des d'una perspectiva feminista. Com a resultat de la primera iniciativa, es va crear l'exposició *Mujeres libres y diversas*. També dins d'aquest marc es va celebrar el **XX Festival de Cine por la Paz**, un espai de diàleg plurifònic i de traducció col·lectiva de les preocupacions que ens genera l'existència de les violències masclistes en accions col·lectives amb l'objectiu de construir un món lliure d'aquestes violències.

Fase 3. Accions d'incidència social i política per transformar. Trobades destinades a recollir propostes per a recomanacions de polítiques públiques presentades per tots els agents implicats en el procés, amb la finalitat d'accelerar el progrés cap a les metes establertes en l'ODS 5. A aquestes les va seguir una sèrie d'actes de presentació institucional de les conclusions de l'informe resultant de la consulta anterior.

Lliçons apreses i bones pràctiques

La **metodologia participativa** i **bottom-up** ha fomentat l'empoderament real de les dones participants, permetent que les seves experiències i visions es traduïssin en propostes polítiques concretes.

La combinació de formació, sensibilització i defensa ha demostrat ser eficaç gràcies al seu enfocament lògic i pas a pas per provocar **canvis sostenibles en les actituds i el comportament**.

Una altra lliçó apresada és que la implicació de diversos actors (el sector educatiu, les dones afectades per les violències, la societat civil en el sentit més ampli, el Tercer Sector i les institucions) ha ajudat a reforçar l'impacte i la sostenibilitat potencial de les accions.

A més, l'ús d'eines creatives (fotografia, mems, cinema) ha facilitat la connexió amb el públic jove i ha ampliat l'abast del missatge.

Exemples notables de bones pràctiques consolidades inclouen:

- **Incorporar una perspectiva de gènere** en totes les accions.
- Ús d'estratègies de **comunicació feminista i accessible**, vinculades als canals públics i al llenguatge dels joves (concurs de mems).
- Creació d'**espais segurs per a la participació** de dones en situació de vulnerabilitat.
- El vincle entre **l'acció social i política com a mitjà de transformació estructural**.

Horitzó 2030

De cara al 2030, el Moviment per la Pau centra els seus esforços a consolidar processos participatius que promoguin la igualtat de gènere com a pilar central del desenvolupament sostenible. L'organització té com a objectiu enfortir la seva tasca d'incidència política basada en evidències i experiències de la ciutadania, ampliant les aliances multiactor i reforçant el seu impacte territorial. També prioritza la integració d'enfocaments feministes, inclusivament i sostenibles en totes les seves intervencions, contribuint així a una societat més justa, més pacífica i més igualitària, d'acord amb l'Agenda 2030.

mpdl.org

LinkedIn: [Movimiento por la paz](#)

Facebook: [@MovimientoPorLaPaz.MPDL](#)

Instagram: [@movimientoxlapaz.mpdl](#)

Threads: [@movimientoxlapaz.mpdl](#)

X: [@MovimientoxLPaz](#)

REpte TRANSVERSAL

**SISTEMA INTEGRAL
COHERÈNCIA DE POLÍTQUES
DE DESENVOLUPAMENT
SOSTENIBLE**

Xarxa de suport als municipis de la província d'Albacete

DIPUTACIÓ PROVINCIAL D'ALBACETE

Albacete

Imatge cedida per la Diputació d'Albacete

Des de l'any 2000, la Diputació d'Albacete treballa per desenvolupar polítiques que impulsin la sostenibilitat en diversos àmbits. Primer amb l'Agenda 21 i ara amb l'A2030, com a marcs internacionals impulsats per l'ONU.

L'objectiu d'aquest projecte era crear una **xarxa de suport** per a aquells ajuntaments de la província d'Albacete que ja tenien un pla d'acció local o necessitaven elaborar-ne un. Amb aquesta finalitat, es va crear una xarxa d'experts per ajudar a impulsar la participació en aquests projectes, amb la vista posada en la localització de l'Agenda 2030 i en la implicació dels diversos actors locals.

Els **plans d'acció local** són una eina altament eficaç per abordar els problemes que afecten les zones rurals a escala local, com ara la despoblació, la reducció dels recursos materials i humans i l'envelliment de la població, entre d'altres. Permeten el desenvolupament de mesures específiques destinades a la sostenibilitat en el seu sentit més ampli. A més, l'objectiu era revitalitzar i promoure les Agendes 2030 Locals dels municipis d'Albacete, implicant els actors locals clau en la implementació de projectes —actors que potser no són plenament conscients de la seva responsabilitat social com a col·lectius.

Amb aquesta finalitat, es va utilitzar una metodologia basada en:

- La formació d'aliances **multiactor**.
- La **implicació i col·laboració** de l'administració provincial, les administracions locals i la universitat a través de l'Observatori Provincial de Sostenibilitat d'Albacete (OPSA).
- Posar a disposició dels municipis personal format, el paper del qual seria **sensibilitzar, dinamitzar i localitzar** els ODS i l'Agenda 2030 al municipi i en els seus plans d'acció.

Per tal d'abordar aquesta situació i crear la xarxa de suport per als municipis de menys de 20.000 habitants, la **Diputació d'Albacete** va dur a terme les activitats següents:

- Contractació de personal per proporcionar **assistència tècnica** als municipis participants. Es va dur a terme una consulta pública entre els 83 ajuntaments candidats.
- Es va impartir **formació específica** al personal contractat a través de l'**Observatori Provincial de Sostenibilitat d'Albacete (OPSA) (UCLM i Diputació)**.

El treball específic realitzat per la xarxa de tècnics és el següent:

- Donar a conèixer i informar la corporació local, així com els col·lectius socials i empresarials del municipi, sobre la **rellevància i els compromisos que suposa l'Agenda 2030** a escala local.
- Presentar l'**Informe anual de sostenibilitat municipal** a la corporació local i a la ciutadania.
- Ajudar el municipi a celebrar reunions amb els òrgans de participació.

Lliçons apreses i bones pràctiques

Mitjançant aquest projecte, la Diputació d'Albacete ha pogut observar el següent:

- Els municipis amb menys de 20.000 habitants necessiten assessorament i acompanyament per a la localització de l'Agenda 2030. Aquest suport, en forma de personal assessor, té un impacte positiu en la política local, ja que permet apropar els ciutadans a la política municipal.
- Projectes d'aquest tipus permeten crear una **cultura de gestió concreta** centrada en la sostenibilitat, proporcionant a les entitats locals eines i pautes per a l'organització i la sistematització de la informació, els projectes i els plans.
- La **inversió** feta per dotar les entitats locals d'aquesta xarxa de suport genera un **retorn positiu per a la societat** perquè permet establir sinèrgies i dinàmiques de gestió local amb una major implicació ciutadana, alhora que millora el coneixement dels ODS i el seu reflex en la política local.
- Aquest projecte ha despertat un interès i una consciència més grans entre els participants que han decidit revisar o actualitzar els seus plans de localització.
- Després de les sessions de formació i informació adreçades a les corporacions i la ciutadania, s'ha generat un impuls per dur a terme projectes alineats amb els ODS i la implementació de l'Agenda 2030 als municipis. Això ha comportat un augment del nombre de municipis que sol·liciten ajudes en el marc de l'Agenda 2030 a nivell provincial i regional, amb 73 projectes aprovats a nivell provincial i 32 a nivell regional.

Horitzó 2030

La Diputació, juntament amb l'OPSA, té com a objectiu consolidar l'ús de l'eina de planificació de polítiques de sostenibilitat "A2030" a escala municipal, promovent i millorant els plans de localització, conscienciant sobre la necessitat d'una perspectiva a llarg termini a través d'una governança democràtica i participativa real, i posant èmfasi en la coherència de les seves accions i en la consolidació dels processos participatius, mitjançant l'anàlisi de dades locals i el suport de l'Observatori amb la Diputació.

Aliança 2030

Transformar la província de Còrdova per afrontar reptes i prioritzar actuacions en el seu desenvolupament sostenible

DIPUTACIÓ DE CÒRDOVA

Província de Còrdova

L'**Aliança 2030** és concebuda com una iniciativa innovadora de la Diputació de Còrdova, que assumeix un paper líder com a actor clau entre les entitats locals de la província en la implementació de l'Agenda 2030 i els seus ODS, des de les seves competències dins de la província. La iniciativa incorpora la millor metodologia disponible (la Guia de Localització de l'Agenda 2030, el Pla d'Acció Espanyol per a la implementació de l'Agenda 2030 i l'Estratègia Espanyola per al Desenvolupament Sostenible 2030), per utilitzar diverses eines administratives per facilitar el procés pel qual els compromisos específics i acordats de l'Agenda 2030 accelerin els esforços per *transformar la província de Còrdova per tal d'abordar els reptes i prioritzar les actuacions* en el seu Desenvolupament Sostenible.

El seu objectiu inicial és redactar i assolir un consens sobre un **Pla d'Acció Multiactor** per a la implementació d'una Estratègia Provincial de Desenvolupament Sostenible 2030 i de les Agendes Locals 2030 dels municipis que vulguin participar-hi. Aquest objectiu principal es desglossa en tres objectius específics:

- Establir un Pla Provincial Multiactor per a la implementació de l'Agenda 2030, basant-se en l'Aliança 2030.
- Millora contínua en l'ús de les cinc eines per a la implementació de l'Agenda 2030.
- Suport a les entitats locals de la província.

Les **activitats següents** es van dur a terme durant la implementació d'aquest projecte:

- Redacció, maquetació i aprovació de la revisió de **Participamos Dipucordoba 2030**.
- Creació de la **Xarxa provincial multiactor** de promotors dels ODS, a través de la plataforma web del tema Alianza 2030 de la Diputació de Còrdova.
- Anunci del llançament del **Proyecto Alianza 2030** a la Xarxa de Municipis per a la Sostenibilitat de Còrdova i a l'Observatori de Sostenibilitat de la Província de Còrdova
- Desenvolupament d'un Pla d'Implementació Multiactor de l'Estratègia de Desenvolupament Sostenible 2030 per a la província de Còrdova.
- Inici dels processos per elaborar els Plans d'Implementació d'Estratègies de Desenvolupament Sostenible 2030 i Plans d'Actuació de Mandat a la Diputació de Còrdova i 33 municipis participants en el projecte.

També cal destacar la **Trobada Provincial de la Xarxa de Municipis per a la Sostenibilitat de Còrdova**, els tallers sobre **escolta activa i xarxes socials**, el **curs de formació per a polítics i tècnics municipals**, la integració i visibilitat de les polítiques palanca promogudes per la Diputació de Còrdova a la província en les Agendes 2030 Locals, **l'acompanyament** en l'ús de les cinc eines per a la implementació de l'Agenda 2030 i **l'Assemblea de la Xarxa de Municipis de Còrdova sobre l'Agenda 2030**.

Lliçons apreses i bones pràctiques

A través d'aquest projecte, la Diputació de Còrdova ha pogut extreure les següents conclusions: Gràcies al llançament de la plataforma www.agenda2030.dipucordoba.es, ha estat possible **identificar, implicar i formar els promotors dels ODS a la província de Còrdova**.

Una altra iniciativa que ha ajudat a impulsar el projecte és la campanya multiactor destinada a sensibilitzar, conscienciar, proporcionar informació i oferir formació en relació amb aquesta Aliança 2030, amb la finalitat d'aclarir el significat de l'Agenda 2030 i els seus ODS.

La realització d'una sèrie d'**experiències pilot** amb institucions públiques (UCO i Universitat de Loyola), el sector empresarial, 24 centres educatius i col·lectius de la societat civil, entre d'altres, ha portat a la creació d'una **aliança multiactor** a la província de Còrdova. També ha permès constituir un grup motor de l'Aliança 2030, format per 36 participants.

L'acompanyament tècnic mitjançant tres nivells d'instruments ha donat lloc a resultats innovadors, amb la participació i col·laboració de la Diputació de Barcelona en el suport per a la definició i aprovació de la iniciativa, per al seu impuls multiactor.

A més, s'ha establert un procediment tecnològic d'actualització que permet la incorporació multiactor de forma ràpida, estandarditzada i àgil de qualsevol actuació o la modificació de les existents en els tres nivells de planificació de l'Estratègia de Desenvolupament Sostenible 2030.

Tot això ha accelerat el procés d'identificació de l'Agenda 2030 des dels serveis públics que s'ofereixen diàriament però que es reconeixen com a contribució al desenvolupament sostenible, atesa la seva rellevància i alineació amb els ODS.

Horitzó 2030

Els resultats del Proyecto Alianza 2030 continuaran difonent-se, ja que tenen un impacte continuat en la **localització i l'alineació amb els ODS** específics multiactor de la província, la qual cosa permet l'actualització contínua de les eines administratives utilitzades per a aquest propòsit, així com implicar les parts interessades en la identificació del desenvolupament sostenible que duen a terme diàriament per a la província de Còrdova. Això inclou la preparació d'informes locals voluntaris de progrés.

agenda2030.dipucordoba.es

Facebook: @dipucordoba.es

Instagram: @dipucordoba

X: @dipucordoba

YouTube: @prensadipucordoba

Flickr: [flickr.com/photos/dipucordoba/albums/](https://www.flickr.com/photos/dipucordoba/albums/)

SUBVENCIONS A ENTITATS LOCALS

A continuació s'enumeren tots els projectes finançats per a Entitats Locals entre el 2022 i el 2024. Tota la informació està disponible a:

<https://www.dsca.gob.es/es/agenda-2030/subvenciones-premios-agenda-2030>

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2022	AGRUPACION DE AYUNTAMIENTOS DE ALCOLEA DE TAJO Y ALDEANUEVA DE BARBARROYA	AGENDA 2030. PASANDO A LA ACCIÓN EN EL ÁMBITO RURAL. IMPLICARTE. PASANDO A LA ACCIÓN EN EL ÁMBITO RURAL PARA CONCIENCIACIÓN AGENDA 2030
2022	AYUNTAMIENTO D'ESPLUGES DE LLOBREGAT	ESPLUGUES - MISIÓN ODS
2022	AYUNTAMIENTO DE ALBACETE	IMPULSO DE LA FORMACION, SENSIBILIZACIÓN Y COMUNICACIÓN PARA LA DEFINICIÓN PARTICIPATIVA DEL PLAN DE LOCALIZACIÓN DE LA AGENDA 2030 EN EL MUNICIPIO DE ALBACETE
2022	AYUNTAMIENTO DE ALCALÁ DEL VALLE	PROYECTO AGENDA URBANA DE ALCALÁ DEL VALLE 2030
2022	AYUNTAMIENTO DE ALCANTARILLA	ACCESIBILIDAD INTEGRAL Y UNIVERSAL PARA LA CIUDADANÍA DE ALCANTARILLA
2022	AYUNTAMIENTO DE ALMERÍA	PROYECTO SUSTAIN-AL-BILITY: ALMERÍA HACIA UN 2030 SOSTENIBLE Y CONCIENCIADO.
2022	ATUNTAMIENTO DE ARMILLA	HORIZONTE 2030 SERVICIOS SOCIALES COMUNITARIOS Y CMIM
2022	AYUNTAMIENTO DE AZUAGA	CENTRO EXPERIMENTAL DE COMPOST DE EXTREMADURA
2022	AYUNTAMIENTO DE FINES	AGENDA URBANA DE FINES 2030
2022	AYUNTAMIENTO DE LORCA	IMPLEMENTANDO EL PLAN DE ACCIÓN DE LA AGENDA URBANA DE LORCA EN EL CASCO HISTÓRICO Y MONUMENTAL DE LA CIUDAD
2022	AYUNTAMIENTO DE PAMPLONA	PROGRAMA DE SENSIBILIZACIÓN Y CONCIENCIACIÓN PAMPLONA 2030
2022	AYUNTAMIENTO DE PEÑÍSCOLA	AGENDA 2030 DE PEÑÍSCOLA
2022	AYUNTAMIENTO DE POSADAS	RED LOCAL MALENA DE PROMOTORES ODS
2022	AYUNTAMIENTO DE SAN JAVIER	AGENDA 2030 - SAN JAVIER
2022	AYUNTAMIENTO DE SAN LORENZO DE EL ESCORIAL	PLAN DE IMPLEMENTACIÓN DE LA AGENDA 2030 DE SAN LORENZO DE EL ESCORIAL

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2022	AYUNTAMIENTO DE SORIA	RESPUESTA A LOS OBJETIVOS DE DESARROLLO SOSTENIBLE DESDE PLAN DE IGUALDAD DE LA CIUDAD DE SORIA
2022	AYUNTAMIENTO DE SOTO DEL REAL	CAMINO SEGURO AL COLE
2022	AYUNTAMIENTO DE SUANCES	PLAN DE ACCIÓN PARA EL IMPULSO DE LA AGENDA 2030 DEL AYUNTAMIENTO DE SUANCES
2022	AYUNTAMIENTO DE VALL DE ALMONACID	PROYECTO PILOTO: UNIDAD LOCAL DE GESTIÓN DE ECOSISTEMAS (ULGE) HORIZONTE 2030
2022	AYUNTAMIENTO DE VILLACARRILLO	JAÉN AGROTECH VENTURES (JAV) - HUB DE DIGITALIZACIÓN AGRÍCOLA
2022	AYUNTAMIENTO DE VILLANUEVA DE DUERO	VILLANUEVA DE DUERO, UNA AGENDA PARA EL FUTURO
2022	AYUNTAMIENTO DE VITORIA-GASTEIZ	ENSANCHE ECO-DISTRITO EMPRENDEDOR
2022	AYUNTAMIENTO EL OSO	LAS LAGUNAS DE LA MORAÑA, UN ESCENARIO LOCAL DE APRENDIZAJE AMBIENTAL. EXPERIENCIA ECOSOCIAL EN EL MEDIO RURAL CON LA COMUNIDAD EDUCATIVA.
2022	AYUNTAMIENTO HERRERA DEL DUQUE	AGENDA 2030 DE HERRERA DEL DUQUE
2022	CONCELLO DE CARIÑO	ELABORACIÓN DEL PLAN DE LOCALIZACIÓN DE LOS ODS DEL MUNICIPIO DE CARIÑO, 2023 - 206.
2022	CONCELLO DO ROSAL	ELABORACIÓN DEL PLAN ESTRATÉGICO DE LOCALIZACIÓN E IMPLEMENTACIÓN DE LOS OBJETIVOS DE DESARROLLO SOSTENIBLE DE LA AGENDA 2030 EN EL MUNICIPIO DE O ROSA
2022	DIPUTACIÓN DE CÓRDOBA	ALIANZA 2030: TRANSFORMAR LA PROVINCIA DE CÓRDOBA PARA AFRONTAR RETOS Y PRIORIZAR ACTUACIONES EN SU DESARROLLO SOSTENIBLE
2022	DIPUTACIÓN DE MÁLAGA	MÁLAGA SE AGENDA
2022	Diputación Provincial de Soria	#AGENDA SORIA SOSTENIBLE 2030: plan para la implementación de la agenda 2030. En la provincia de Soria: una herramienta innovadora frente a la despoblación.
2023	Agrupación de los municipios de Serrada, Rueda y La Seca	Una estrategia de innovación y desarrollo territorial en Serrada, Rueda y La Sega
2023	Ayuntamiento de Alcantarilla	Alcantarilla Pedalea +, nuevos itinerarios ciclistas para el fomento del transporte en bicicleta
2023	Ayuntamiento de Alhaurín el Grande	Plan de implementación de la Agenda Alhaurín el Grande 2030

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2023	Ayuntamiento de Almenara	Agenda Almenara 2030: Plan de Localización e Implementación de los 17 ODS en la escala local
2023	Ayuntamiento de Almería	COMUNIGUALES: Construyendo COMUNidades resilientes basadas en la Integración y la iGUALdad actuando En barrios desfavorecidos
2023	Ayuntamiento de Alozaina	Agenda Urbana de Alozaina 2030
2023	Ayuntamiento de Añora	"Hub Rural de Emprendimiento Verde y para la Sostenibilidad de la Dehesa"
2023	Ayuntamiento de Azuqueca de Henares	Agenda Urbana 2030 de Azuqueca de Henares
2023	Ayuntamiento de Bailén	Agenda Urbana de Bailén 2030
2023	Ayuntamiento de Brañosa	Agenda 2030 de Brañosa
2023	Ayuntamiento de Castielfabib	Castielfabib Cero Residuos
2023	Ayuntamiento de Ceutí	Ceutí caminando hacia los ODS en el marco de la agenda 2030
2023	Ayuntamiento de Eivissa	Agenda Eivissa 2030
2023	Ayuntamiento de El Oso	Las Lagunas de La Moraña, un escenario local de aprendizaje ambiental. Generalización de la experiencia ecosocial en el medio rural con la comunidad educativa. Fase II
2023	Ayuntamiento de Esplugues de Llobregat	Esplugues 2030 - MISIÓN ENERGÍA
2023	Ayuntamiento de Gibralfaró	Gibralfaró 2030
2023	Ayuntamiento de Horche	HORCHE 2030. Proceso participativo para la elaboración de la Agenda 2030 municipal y construcción de un modelo de producción y consumo sostenible articulada con el proyecto de huertos comunitarios y programa de ecoemprendimiento agroecológico
2023	Ayuntamiento de Istán	Agenda Urbana de Istán 2030
2023	Ayuntamiento de La Alfranca	La Alfranca 2030
2023	Ayuntamiento de La Guardia de Jaén	Agenda Urbana La Guardia 2030
2023	Ayuntamiento de la Matanza de Acentejo	Plan de acción para la implementación de la Agenda 2030 en el municipio de Matanza de Acentejo

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2023	Ayuntamiento de Lorquí	Redacción Plan de Ecologización y Desarrollo de una Acción Piloto Demostrativa
2023	Ayuntamiento de Los Alcázares	Los Alcázares, volviendo a sus raíces
2023	Ayuntamiento de Monóvar	Monòver per la sostenibilitat. Agenda 2030
2023	Ayuntamiento de Murias de Paredes	Proyecto piloto de eficiencia energética: experiencia ambiental en el medio rural de acuerdo con la Agenda 2030 (Reserva de Biosfera de los Valles de Omaña y Luna)
2023	Ayuntamiento de Onil	Onil: Objetivo 2030
2023	Ayuntamiento de Pajares de Adaja	Pajares transmite A2030
2023	Ayuntamiento de Sanchonuño	Agenda Urbana de Sanchonuño 2030
2023	Ayuntamiento Sant Boi de Llobregat	Oficina técnica Agenda 2030 "Sant Boi camina hacia el 2030"
2023	Ayuntamiento de Santa Marta de Tormes	Santa Marta Tod@s Includ@s
2023	Ayuntamiento de Silleda	Elaboración del Plan Estratégico de Localización e Implementación de los Objetivos de Desarrollo Sostenible de la Agenda 2030 en el Concello de Silleda
2023	Ayuntamiento de Terrassa	Terrassa Capital Innoindustrial: Especialización Competitiva Territorial y Alianzas Público Privadas
2023	Ayuntamiento de Torrejoncillo	Diagnóstico y Plan Estratégico para la implementación de la Agenda 2030 en el municipio de Torrejoncillo
2023	Ayuntamiento de Vall de Almonacid	Unidad Local de Gestión de Ecosistemas (ULGES), horizonte 2030. (Acción)
2023	Ayuntamiento de Vívar	Modernización de zonas verdes urbanas: una solución sostenible ante la sequía y el cambio climático
2023	Ayuntamiento de Viladecans	¡Alíate con la Viladecans que quieres!
2023	Ayuntamiento de Villacarrillo	Centro de formación en pilotaje in-door de drones agrícolas
2023	Ayuntamiento de Villaluenga del Rosario	Agenda Urbana de Villaluenga del Rosario 2030
2023	Consejo Comarcal de El Bierzo	Territorio Rural. Bierzo 2030
2023	Diputación Provincial de Albacete	Red de apoyo a los municipios de la provincia de Albacete, menores de 20.000 habitantes, para el desarrollo de sus planes de acción de la Agenda 2030

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2023	Diputación Provincial de Barcelona	Instrumentos para la mejora en el diseño, implementación y evaluación de políticas públicas alineadas con la Agenda 2030 para el despliegue de la Estrategia A2030
2023	Diputación Provincial de Granada	Slow Fashion: Alpujarra 2030
2023	Diputación Provincial de Ourense	Ourense Agenda 2030 (OUDS)
2023	Diputación Provincial de Pontevedra	DEPO 2030 La provincia de Pontevedra con la energía comunitaria, asequible y limpia. Proyecto de concienciación y sensibilización sobre los ODS y de activación ciudadana en relación al ODS 7 y las Comunidades Locales de Energía
2024	AYUNTAMIENTO DE ALCOBENDAS	Agenda Urbana de Alcobendas 2030 e Informe Voluntario Local (IVL)
2024	AYUNTAMIENTO DE ALGUAZAS	Agenda Urbana 2030 de Alguazas: El futuro Impulsado por la juventud
2024	AYUNTAMIENTO DE ALMAZÁN	Puesta en marcha del Plan Agenda 2030 desarrollado dentro de la estrategia municipal en el Ayuntamiento de Almazán
2024	AYUNTAMIENTO DE ALMERÍA	Almería Innova y Transparente: Impulsando la Agenda 2030 en el Ámbito Local
2024	AYUNTAMIENTO DE ARAS DE LOS OLMOS	Innovación en la gestión de residuos: Objetivo Residuo 0
2024	AYUNTAMIENTO DE ASPE	ASPE 2030: Hub 4 a Circular Future
2024	AYUNTAMIENTO DE ATARFE	Atarfe Inclusivo y Sostenible: Impulso a la Agenda 2030
2024	AYUNTAMIENTO DE BOCEGUILLAS	Boceguillas: Red Neuronal destino 2030. Implementación de objetivos para más desarrollo, más sostenibilidad
2024	AYUNTAMIENTO DE BONARES	Bonares 2030
2024	AYUNTAMIENTO DE BRAÑOSERA	Brañosera 2030: Viviendo en ODS
2024	AYUNTAMIENTO DE CÁDIZ	Agenda Cádiz 2030 TE LLEGA !!
2024	AYUNTAMIENTO DE CARBAJOSA DE LA SAGRADA	Punto limpio Carbajosa: juntos por un futuro verde
2024	AYUNTAMIENTO DE CARCABUEY	Impulso Plan Ecoturismo 2024
2024	AYUNTAMIENTO DE DAYA VIEJA	Daya Vieja 2030: Smart Circular Waste Collection
2024	AYUNTAMIENTO DE EL OSO	Las Lagunas de La Moraña, un escenario local de aprendizaje ambiental y el medio rural como lugar de investigación. Fase III
2024	AYUNTAMIENTO DE ELCHE	La memoria del agua

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2024	AYUNTAMIENTO DE ESPLUGUES DE LLOBREGAT	
2024	AYUNTAMIENTO DE FUENTE ALAMO DE MURCIA	"La Torrica Re-progra-Amable" Plan Director integral y participativo
2024	AYUNTAMIENTO DE GETAFE	Auge 2030: La inteligencia artificial al servicio de la agenda urbana en Getafe
2024	AYUNTAMIENTO DE GRANADA	Granada O.D. Sociedad
2024	AYUNTAMIENTO DE HERRERA DE PISUERGA	Herrera de Pisuerga HORIZONTE 2030
2024	AYUNTAMIENTO DE IGUALADA	Sensibilización y concienciación de los objetivos de la Agenda 2030 de Igualada como motor de transformación social
2024	AYUNTAMIENTO DE JUMILLA	Estrategia Nueva Bauhaus Jumilla 2030
2024	AYUNTAMIENTO DE LEÓN	Transformación estratégica y sostenible de la ciudad de León: Agenda 2030
2024	AYUNTAMIENTO DE MATARÓ	Mataró Circular 2030: acelerando la transición circular de la ciudad
2024	AYUNTAMIENTO DE MONOVAR	Monòver 2030: Symbiosis Lab - Indústria, Innovació i Infraestructura
2024	AYUNTAMIENTO DE MÓSTOLES	ComprometidODS. Uniendo esfuerzos para un futuro sostenible
2024	AYUNTAMIENTO DE NIJAR	Observatorio ODS-Níjar: erradicación de la infravivienda e innovación social para la convivencia
2024	AYUNTAMIENTO DE PERIANA	PeriAna 2030: primer Plan participativo de Desarrollo Sostenible y Turismo Sostenible
2024	AYUNTAMIENTO DE RAFELGUARAF	Sombras para la mejora de la vida urbana
2024	AYUNTAMIENTO DE RIÓPAR	Territorio innovador y sostenible: Agenda Urbana Riópar 2030
2024	AYUNTAMIENTO DE RIVAS VACIAMADRID	Agora Rivas 2030
2024	AYUNTAMIENTO DE ROTA	Observatorio de Desarrollo Sostenible de Rota 2030 "ODS ROTA 2030": observatorio WEB, plan de comunicación y asistencia técnica
2024	AYUNTAMIENTO DE SAN ESTEBAN DE GORMAZ	Plan de implementación de la Agenda 2030 en el municipio de San Esteban de Gormaz: Afrontar la despoblación y la dispersión geográfica como un reto demográfico innovador e integrador
2024	AYUNTAMIENTO DE SAN JAVIER	Reciclando Ideas, Plantando Futuro: Un Proyecto de Activación Ciudadana de la Agenda 2030 de San Javier

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2024	AYUNTAMIENTO DE SANTA ANA LA REAL	Santa Ana la Real 2030
2024	AYUNTAMIENTO DE SANTOMERA	Santomera, esencia de azahar. "Plan estratégico de ecología urbana, ecoturismo y humanismo energético, para el desarrollo de los ODS desde la esencia de lo local"
2024	AYUNTAMIENTO DE SOTO DEL REAL	Asamblea Juvenil para la Agenda 2030
2024	AYUNTAMIENTO DE UMBRETE	Umbrete 2030
2024	AYUNTAMIENTO DE VALL DE ALMONACID	Ulges. Plan de Planes
2024	AYUNTAMIENTO DE VILLANUEVA DE CORDOBA	Dehesa Circular ODS
2024	AYUNTAMIENTO DE VILLANUEVA DE LOS CASTILLEJOS	Castillejos Horizonte Agenda 2030
2024	AYUNTAMIENTO DE VILLANUEVA DEL ARZOBISPO	Plan de gestión y mejora del arbolado del parque de San Blas y zonas verdes de Villanueva del Arzobispo: Valorización de servicios ecosistémicos, mejora de la calidad del aire y adaptación cambio climático
2024	AYUNTAMIENTO DE VINAROS	Vinaròs sostenible y accesible
2024	AYUNTAMIENTO DE VITORIA-GASTEIZ	Oficina del cambio 2030 Vitoria-Gasteiz
2024	DIPUTACIÓN PROVINCIAL DE CÁCERES	Implementación de Agenda 2030 en Red de conjuntos históricos igual o menor de 5000 habitantes en la provincia de Cáceres
2024	DIPUTACIÓN PROVINCIAL DE PONTEVEDRA	Mejora de la gestión del agua en el ámbito rural de la provincia de Pontevedra a través del empoderamiento, apoyo y puesta en valor de las comunidades de usuarios de agua
2024	AYUNTAMIENTO DE SAN XOAN DE RIO (AGRUPACIÓN CON AYUNTAMIENTOS DE OIMBRA, ESGOS, VILARIÑO DE CONSO, LAROUÇO, PORQUEIRA, TABOADELA Y A TEIXEIRA)	Estrategia 2030 en municipios del rural ourensano

SUBVENCIONS A ENTITATS SOCIALS

A continuació s'enumeren tots els projectes subvencionats per a Entitats Socials sense ànim de lucre, entitats de l'economia social i universitats entre el 2021 i el 2024. Tota la informació està disponible a:

<https://www.dsca.gob.es/es/agenda-2030/subvenciones-premios-agenda-2030>

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2021	Confederación de Centros de Desarrollo Rural	Servicio integral de apoyo y asesoramiento para el asentamiento y fijación de nuevas personas pobladoras en el medio rural
2021	Confraternidad Carcelaria de España	INTERVENCIÓN CON POBLACIÓN PENITENCIARIA MAYOR DE 65 AÑOS
2021	Asociación Grigri Proyectos Socioculturales	Un botiquín para mi ciudad. Promover alianzas vecinales para una implementación situada, feminista e intercultural de la Agenda 2030.
2021	Fundación Economistas sin Fronteras	Una economía justa al servicio de la Estrategia de Desarrollo Sostenible para una A2030 transformadora
2021	Red Europea de Lucha contra la Pobreza y la Exclusión Social en el Estado Español	INVESTIGACIÓN APLICADA SOBRE EL IMPACTO DEL CAMBIO CLIMÁTICO EN LAS POBLACIONES EN POBREZA Y VULNERABILIDAD SOCIAL. MEDIDAS PARA EL AFRONTAMIENTO Y LA RECUPERACIÓN
2021	Fundación Acción contra el Hambre	VIVES EMPLEA SALUDABLE: Itinerarios de Empleo con Enfoque de Vida Saludable
2021	Fundación Esplai, Ciudadanía comprometida	BITaminadas. Chicas liderando el cambio a través de la Inteligencia Artificial (IA)
2021	Fundación Raíces	Proyecto de defensa jurídica especializado en menores y jóvenes
2021	Asociación Realidades para la Integración Social	NO CALLES: Fotografiar la Agenda 2030 desde el sinhogarismo
2021	CONBICI Coordinadora en Defensa de la Bicicleta	Elaboración del informe de impacto social, ambiental y económico de la bicicleta
2021	Coordinadora Estatal de Plataformas Sociales Salesianas	LIDERANDO EL PRESENTE, CONSTRUYENDO EL FUTURO: Proyecto de empoderamiento y liderazgo de las mujeres migrantes para la transformación social y la prevención de la violencia de género.
2021	Montescola	FORTALECIENDO LA CIUDADANÍA AMBIENTAL ANTE LOS IMPACTOS DE LA MINERÍA
2021	Fundación de Acción Laica	Proyecto de Dinamización y sensibilización de los ODS
2021	Iniciativas Socioambientales G S. Coop. Mad.	Semillas por el clima: Ciencia Ciudadana Escolar para la Adaptación al Cambio Climático

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2021	Asociación Deméter por la Igualdad	HIJAS/OS DE LA VIOLENCIA DE GÉNERO. ASESORAMIENTO PEDAGÓGICO Y FORMACIÓN.
2021	Fábrica de Transformación BDS, Asociación para el Desarrollo Local y la Economía Social.	DE LA HUERTA A LA OLLA
2021	Federación Almeriense de Asociaciones de personas con discapacidad.	Centro de convalecencia y recuperación para personas con discapacidad.
2021	Federación Española de Parkinson	Mesa de Observadores/as Permanentes: por la igualdad en el acceso a derechos de las personas con enfermedad de Parkinson.
2021	Confederació d'associacions veïnals de Catalunya (CONFAVC)	Barris Violetes
2021	Fundación Emet Arco Iris	Migrar en entornos de violencia
2021	Asociación de Mediación para la Pacificación de Conflictos	Diálogos restaurativos. Revinculación entre personas infractoras y familia.
2021	Cultural la Valldigna - LaCasaCalba	RRRR! Arte y Reciclaje
2021	Coordinadora Estatal de Comercio Justo	Agenda 2030 y Comercio Justo: un mismo objetivo, dos caminos
2021	Asociación Española de Fundaciones Tutelares (Asociación Liber)	Identificación de diferencias en las oportunidades y apoyos para la toma de decisiones de las personas con discapacidad intelectual desde una perspectiva de género
2021	Unión General de Trabajadores de España	GUÍA PARA ACCEDER AL BONO SOCIAL ELÉCTRICO Y TÉRMICO
2021	Comité Español de Representantes de Personas con Discapacidad	ODS UE
2021	Fundación para el Desarrollo Socioeconómico del Alto Aragón	REVALORIZACIÓN DEL MEDIO RURAL A TRAVÉS DE RED DE EMPRESAS Y EMPRENDEDORES SOCIALES: REPOBLACIÓN EMPRESARIAL RESPONSABLE.
2021	Universidad de Alcalá	Avances para una Justicia Sostenible (JUSTOS)
2021	Asociación Socio Cultural "La Desbandá"	I Congreso Internacional sobre La Desbandá y un Siglo de Luchas Populares Antifascistas
2021	Coordinadora de Organizaciones de Agricultores y Ganaderos	LUCHA CLIMÁTICA Y ACTIVIDAD AGRARIA

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2021	Plataforma Impacto de Género Ya.	FEMINISTAS TRABAJANDO POR LOS ODS
2021	Red Española del Pacto Mundial de Naciones Unidas	Consulta al sector empresarial para medir los compromisos de la Estrategia de Desarrollo Sostenible 2030
2021	Fundación Finanzas Éticas, activismo y economía crítica	FINANZAS ÉTICAS Y ODS: CONTRIBUYENDO A LA TRANSFORMACIÓN SOCIAL Y ECONÓMICA
2022	COORDINADORA DE ORGANIZACIONES DE AGRICULTORES Y GANADEROS - INICIATIVA RURAL DEL ESTADO ESPAÑOL	UNA EDUCACIÓN BASADA EN EL CONOCIMIENTO DE NUESTRA RIQUEZA ALIMENTARIA
2022	CARITAS ESPAÑOLA	Juntos. Actuemos hoy por un mañana mejor
2022	COOPERACIÓN INTERNACIONAL	Needdo. Promoción, difusión e implementación de la Agenda 2030 entre los jóvenes a través de la innovación social
2022	FUNDACION EXIT	Proyecto Coach: Motivación para seguir estudiando desde la realidad de la empresa.
2022	FUNDACIÓN MÁRGENES Y VÍNCULOS	Campaña transformadora para el impulso de la Agenda 2030 en la provincia de Cádiz ¿Cádiz 20:30¿
2022	FONDO ANDALUZ DE MUNICIPIOS PARA LA SOLIDARIDAD INTERNACIONAL	GLOCLIMA - Gobiernos Locales y Ciudadanía por el Clima en Andalucía
2022	ASATA- Agrupación de Sociedades Asturianas de Trabajo Asociado y Economía Social	El Rombo: Empleo, emprendimiento y Economía Social para la juventud de la Comarca Oscos-Eo
2022	COORDINADORA ESTATAL DE COMERCIO JUSTO	Comercio Justo en las políticas públicas como palanca para el impulso de Agenda 2030
2022	FUNDACION ADSIS	RumbODS: Una propuesta educativa para la transformación social
2022	Fundación de Acción Laica	Proyecto de Dinamización y sensibilización de los ODS.
2022	FUNDACIÓN SANTA MARÍA LA REAL	Plataforma por la Salud Mental y la Empleabilidad Juvenil
2022	FUNDACIÓN ECONOMISTAS SIN FRONTERAS	Una economía justa al servicio de una A2030 transformadora Fase II
2022	ASOCIACIÓN MAR DE TIERRAS	BROCHA Y BIELA: HERRAMIENTAS PARA FORJAR LOS ODS

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2022	ASOCIACIÓN DE FAMILIAS Y MUJERES DEL MEDIO RURAL	SOCIEDAD Y PYMES RURALES, AGENTES FUNDAMENTALES EN EL AVANCE HACIA UN MODELO ENERGÉTICO RURAL SOSTENIBLE
2022	MOVIMIENTO POR LA PAZ EL DESARME Y LA LIBERTAD	ODS 5- Sin nosotras no habrá Paz
2022	ASOCIACIÓN DE EMISORAS MUNICIPALES Y COMUNITARIAS DE ANDALUCÍA DE RADIO Y TELEVISIÓN	ONDA ODS - Empieza por ti
2022	Coordinadora de Organizaciones No Gubernamentales para el Desarrollo-España	Por un Futuro en común: movilización social e incidencia política para una Agenda2030 Transformadora
2022	FUNDACIÓN COPADE (COMERCIO PARA EL DESARROLLO)	Reporte No Financiero para pymes como instrumento para promover un desarrollo sostenible
2022	UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE MADRID	SEEDS-UAM Sembrando Empatía y Ecología para el Desarrollo Sostenible: Alianzas motor de la Sostenibilidad
2022	FEDERACIÓN DE MUJERES PROGRESISTAS	ENRAIZADAS
2022	COLECTIVO CA-MINANDO FRONTERAS	OBSERVATORIO CONTRA LA DISCRIMINACIÓN EN LA FRONTERA OCCIDENTAL EUROPEA
2022	Fundación Calala Fondo de Mujeres	Organizaciones de mujeres y feministas clave para el avance de la Agenda 2030_x000D_
2022	ASOCIACIÓN SALUD Y FAMILIA	ACELERANDO LA IGUALDAD DE GÉNERO: LA PALANCA DE LOS DERECHOS SEXUALES Y REPRODUCTIVOS
2022	FUNDACIÓN LABORAL DE ÁMBITO ESTATAL DEL CEMENTO Y EL MEDIO AMBIENTE	Elaboración de un plan de información, difusión y sensibilización sobre el fomento del conocimiento de los ODS relacionados con la economía circular, cambio climático e igualdad de género en entornos educativos de FP nivel básico y ESO
2022	ASSOCIACIÓ BALEAR DE PERSONES AMB DISCAPACITAT FÍSICA	Concienciación de la inserción laboral de las personas con discapacidad
2022	FUNDACIÓN LABORAL DE LA CONSTRUCCIÓN	CIMIENTOS PARA EL EMPLEO
2022	ASOCIACIÓN NACIONAL PRESENCIA GITANA	La Mirada Gitana del Desarrollo Sostenible 2022-2023
2022	ASOCIACION AMICOS	DINAMIZA: ACCIONES INCLUSIVAS PARA LA DINAMIZACIÓN DE LOS OBJETIVOS DE DESARROLLO SOSTENIBLE EN GALICIA, ANDALUCÍA Y EXTREMADURA.

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2022	FARMACÉUTICOS MUNDI	Activando salud: mapeando y dinamizando recursos locales para el cumplimiento de los ODS y la Agenda 2030
2022	CONFEDERACIÓN DE CENTROS DE DESARROLLO RURAL	SERVICIO INTEGRAL DE APOYO, ASESORAMIENTO Y VIVIENDA PARA EL ASENTAMIENTO Y FIJACIÓN DE POBLACIÓN EN EL MEDIO RURAL
2022	Asociación Socioeconómica Factoría de Cohesión Ciudad Puerto Islas Canarias	BlueUp
2022	ONGAWA INGENIERÍA PARA EL DESARROLLO HUMANO	Una ciudadanía comprometida con el ODS6 frente a la Crisis Global del Agua. Conferencia del Agua de Naciones Unidas 2023
2022	ASOCIACION ESPANOLA DE ESCUELAS DE SEGUNDA OPORTUNIDAD	E2O EN RED: CONSTRUIMOS OPORTUNIDADES
2022	Fundación Raíces	DEFENSA JURIDICA ESPECIALIZADA EN MENORES Y JOVENES
2022	Fundación Transición Verde	Multiplika por 17. Estrategias multiplicadoras para la incorporación de los ODS y la Agenda 2030 en el trabajo docente
2022	PLATAFORMA DE ORGANIZACIONES DE INFANCIA	Actividades para la promoción e implementación de la Agenda 2030
2022	ASOCIACIÓN PUNTO OMEGA	Symbiosis. Prevención y atención de la pobreza extrema a través de la intervención Social y Educativa.
2022	FUNDACIÓN ESPLAI, CIUDADANÍA COMPROMETIDA	BITaminadas: chicas liderando el cambio a través de los videojuegos
2022	Fundación Entretantos	IMPULSANDO REDES Y PRÁCTICAS TERRITORIALES PARA LA TRANSICIÓN ECOSOCIAL: RETO 2030
2022	Plataforma de Organizaciones de Pacientes	Programa de sensibilización e información de las enfermedades crónicas
2022	Fundación Agua de Coco	Proyecto Namana - Conociendo los ODS a través del hermanamiento entre escuelas
2022	FUNDACIÓN HOGAR DEL EMPLEADO	Transformación ecosocial en centros y comunidades educativas. Innovación social en transiciones ecosociales educativas en el marco de la Agenda 2030.
2022	RED ACOGE	Tejiendo Redes: la sociedad civil ante el seguimiento de los compromisos del Pacto Mundial sobre Migraciones
2022	RIOD, RED IBEROAMERICANA DE ONG QUE TRABAJAN EN DROGAS Y ADICCIONES	Actualización de estándares, herramientas de medición y criterios de sostenibilidad: hacia una estrategia RIOD de desarrollo sostenible.

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2022	SOCIEDAD ESPAÑOLA DE AGRICULTURA ECOLÓGICA Y AGROECOLOGÍA	Comunica que alimenta: iniciativas de comunicación para el impulso de la Agenda 2030
2022	Fundación Montescola	FORTELECIENDO LA CIUDADANÍA AMBIENTAL ANTE LOS IMPACTOS DE LA MINERÍA
2022	Iniciativas Socioambientales G. S. coop. Mad	Alimentando territorio: Ciencia ciudadana para recuperar sabores y saberes
2022	SETEM CATALUÑA	Carrera contra los residuos
2022	ASOCIACION PARA LA PREVENCIÓN REINSECCIÓN Y ATENCIÓN A LA MUJER PROSTITUIDA	Contra la Trata, #PORELLAS #PORTODAS
2022	MEDICOS DEL MUNDO	Accesible: proyecto integral para la mejora del acceso universal al sistema sanitario
2022	SEDRA-FEDERACION DE PLANIFICACION FAMILIAR	AGENDA 2030, JÓVENES Y SALUD SEXUAL Y REPRODUCTIVA: UNA CITA CON EL FUTURO SOSTENIBLE
2022	CLUB ASTURIANO DE CALIDAD	EMPLEA CIRCULAR: Itinerarios de capacitación en competencias verdes para fomentar el emprendimiento y nuevas oportunidades laborales en territorios con altas tasas de desempleo.
2022	COMITE CIUDADANO ANTISIDA DE ASTURIAS	Cibereducador
2022	ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE NORMALIZACIÓN	Cursos de ODS e infraestructura de la calidad para la contratación pública y para los consumidores.
2022	Asociación Semillistas	Asociación Semillistas
2022	FUNDACION PARA LA PRESERVACION DE MENORCA	Alianza Menorca Sin Plástico / Plastic Free Menorc
2022	FUNDACION INTERED	Narrativas de Ciudadanía, palabras e imágenes que transforman para alcanzar la Agenda 2030 de Desarrollo Sostenible
2023	UNIVERSIDAD DE GRANADA	LA BRECHA DE GÉNERO EN PENSIONES: EVALUACIÓN DE LAS MEDIDAS ADOPTADAS HASTA LA FECHA Y PROPUESTAS DE NUEVAS ACCIONES
2023	UNIÓN DE CENTROS DE ACCIÓN RURAL	ESPACIOS 23/23 EN LA AGENDA 2030
2023	RED ESPAÑOLA DE DESARROLLO RURAL	TIC-TAC: EL AGUA ES FINITA

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2023	CONFEDERACION ESPAÑOLA DE ASOCIACIONES DE PADRES Y MADRES DE ALUMNOS	ODS 4. CONSEGUIR UNA EDUCACIÓN DE CALIDAD CON LA PARTICIPACIÓN DE LOS PADRES Y LAS MADRES DE ALUMNADO.
2023	ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE PROVEEDORES DE AUTOMOCIÓN	PORTAL PÚBLICO INCLUSIVO, DIGITAL Y VERDE PARA LA TRANSFORMACIÓN DE LA MOVILIDAD HACIA UN MODELO CON IMPACTO SOSTENIBLE EN LAS PERSONAS Y SU ENTORNO.
2023	FUNDACIÓN SANTA MARÍA LA REAL	PLATAFORMA POR LA SALUD MENTAL Y LA EMPLEABILIDAD JUVENIL 2024
2023	ASOCIACIÓN INNICIA I+D SOCIAL Y COLABORATIVO	ODS-LAB: LABORATORIO COLABORATIVO DE INNOVACIÓN SOCIAL
2023	ASSOCIACIÓ SAÓPRAT	BASSA: ES UNA INICIATIVA EN ALIANZA CON EL AYUNTAMIENTO DEL PRAT DE LLOBREGAT PARA OFRECER UNA RESPUESTA INTEGRAL Y COMUNITARIA A LAS NECESIDADES EDUCATIVAS DE ADOLESCENTES Y JÓVENES DEL MUNICIPIO QUE PRETENDE COMPENSAR LAS DESIGUALDADES DE ORIGEN.
2023	ARADIA, ESPACIO PARA LA PROFUNDIZACIÓN DEMOCRÁTICA, S. COOP. PEQUEÑA	LA SOSTENIBILIDAD DE LA VIDA COMO FARO MUNICIPAL: IMPLEMENTANDO ESTRATEGIAS DESDE LA AGENDA 2030 (ACRÓNIMO: SOSVIDA2030)
2023	FUNDACIÓN ENTRETANTOS	CONSOLIDAR REDES E IMPULSAR INICIATIVAS PARA LA TRANSICIÓN ECOSOCIAL.
2023	COLECTIVO CA-MINANDO FRONTERAS	OBSERVATORIO CONTRA LA DISCRIMINACIÓN EN LA FRONTERA OCCIDENTAL EUROPEA: FASE II
2023	FUNDACIÓN GESTIÓN Y PARTICIPACIÓN SOCIAL	TE PONGO UN RETO: #REDESCONCORAZÓN. PROYECTO DE PREVENCIÓN DEL CIBERACOSO, OTROS RIESGOS ONLINE Y VIOLENCIAS EN INTERNET CON FAMILIAS, EDUCADORES, INFANCIA Y ADOLESCENCIA.
2023	OBSERVATORIO PARA UNA CULTURA DEL TERRITORIO	UNIALIMENTA. FOMENTO DE UNA CULTURA ALIMENTARIA AGROECOLÓGICA PARA UNA ALIMENTACIÓN SALUDABLE, SOSTENIBLE Y DE CONSUMO RESPONSABLE EN COMEDORES UNIVERSITARIOS PÚBLICOS DE MADRID.
2023	UNIVERSIDAD POLITÉCNICA DE CARTAGENA	ODSERVA (OBJETIVOS DE DESARROLLO SOSTENIBLE EMERGENTES CON REALIDAD VIRTUAL Y ANIMACIÓN)
2023	UNAD, LA RED DE ATENCIÓN A LAS ADICCIONES	ACCIÓN 2030: PROMOVRIENDO POLÍTICAS PÚBLICAS DE DROGAS SOSTENIBLES A TRAVÉS DE LA INCIDENCIA POLÍTICA Y SOCIAL.
2023	FARMACÉUTICOS MUNDI	ACTIVANDO ODS DESDE LA ACCIÓN COLECTIVA: IMPULSANDO UNA CIUDADANÍA ACTIVA Y COMPROMETIDA CON LOS ODS Y LA SALUD COMUNITARIA DESDE LA INICIATIVA SOCIAL Y CIUDADANA.
2023	UNIVERSIDAD POLITÉCNICA DE VALENCIA	DETECCIÓN TEMPRANA DE SÍNTOMAS DEPRESIVOS MEDIANTE BIOMARCADORES BASADOS EN INTELIGENCIA ARTIFICIAL Y REALIDAD VIRTUAL (DEBIO)
2023	FUNDACIÓN ECONOMISTAS SIN FRONTERAS	UNA ECONOMÍA JUSTA AL SERVICIO DE LA ESTRATEGIA DE DESARROLLO SOSTENIBLE PARA UNA A2030 TRANSFORMADORA. FASE III

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2023	ASOCIACIÓN PUNTO OMEGA	SYMBIOSIS 2.0: BUENAS PRÁCTICAS EN LA RESPUESTA SISTÉMICA A LA POBREZA EXTREMA Y EXCLUSIÓN SOCIAL A PARTIR DE LA PREVENCIÓN, ATENCIÓN Y MOVILIZACIÓN DE RECURSOS
2023	RIOD, RED IBEROAMERICANA DE ONG QUE TRABAJAN EN DROGAS Y ADICCIONES	HACIA UNA ESTRATEGIA RIOD DE DESARROLLO SOSTENIBLE (II): USO DE LA HERRAMIENTA DE MEDICIÓN PARA INCIDIR EN LAS POLÍTICAS PÚBLICAS DE DROGAS Y DESARROLLO SOSTENIBLE
2023	FEDERACIÓN DE ASOCIACIONES DE CONSUMIDORES Y USUARIOS DE LOS MEDIOS(ICMEDIA)	AUDIO CON_SENTIDO: ORIENTACIÓN POR EDADES DEL CONTENIDO SONORO PARA PROTEGER A LOS MENORES DE CONTENIDOS INADECUADOS EN LOS MEDIOS DE COMUNICACIÓN
2023	VETERMON VETERINARIOS SIN FRONTERAS	LA ALIMENTACIÓN COMO BIEN PÚBLICO. POLÍTICAS PARA DEMOCRATIZAR EL ACCESO A ALIMENTACIÓN SANA Y SOSTENIBLE
2023	TRANSVERSAL COOPERATIVA VALENCIANA	FEM LLIGA! NUEVAS METODOLOGÍAS PARA LA MEJORA DEL TRABAJO EN RED DE LA ECONOMÍA SOCIAL.
2023	MODA RE S. COOP DE INICIATIVA SOCIAL	MEJORA LA SENSIBILIZACIÓN SOBRE EL IMPACTO MEDIOAMBIENTAL DEL CONSUMO DE ROPA
2023	FUNDACIÓN ATAPUERCA	COMCIENCIARTE. COMUNIDAD, CIENCIA Y ARTE, UNA PROPUESTA DE INTEGRACIÓN DE ATAPUERCA EN EL TERRITORIO.
2023	ASOCIACIÓN REALIDADES PARA LA INTEGRACIÓN SOCIAL	NO CALLES: CAMPAÑA DE SENSIBILIZACIÓN PARA EL CUMPLIMIENTO DE LA AGENDA 2030
2023	UNIÓN DE UNIONES AGRICULTORES Y GANADEROS	PUBLICIDAD Y DIVULGACIÓN DE PRÁCTICAS DE AGRICULTURA DE CARBONO PARA EL DESARROLLO SOSTENIBLE EN EL SECTOR AGRARIO
2023	UNIVERSIDAD DE SANTIAGO	EDUCACIÓN Y FORMACIÓN EN EL CONOCIMIENTO DE LA REALIDAD DE LOS ANIMALES Y SU CONSIDERACIÓN MORAL
2023	RED DE CIUDADES POR LA AGROECOLOGÍA	POLÍTICAS ALIMENTARIAS LOCALES PARA ALCANZAR SISTEMAS ALIMENTARIOS SALUDABLES, JUSTOS Y SOSTENIBLES
2023	ASOCIACIÓN RECONOCE	LA RED QUE CONTRIBUYE A VISIBILIZAR Y DIFUNDIR LOS ODS MULTIPLICANDO EL VALOR DEL VOLUNTARIADO
2023	FUNDACIÓN HOGAR DEL EMPLEADO	VÍNCULO ECOSOCIAL. TRANSFORMACIÓN ECOSOCIAL EN CENTROS Y COMUNIDADES EDUCATIVAS II: PROFUNDIZANDO EN LA INNOVACIÓN SOCIAL EN TRANSICIONES ECOSOCIALES EDUCATIVAS EN EL MARCO DE LA AGENDA 2030.
2023	FEDERACIÓN DE ASOCIACIONES DE MUJERES RURALES - FADEMUR	EL BATÁN DE LAS MUJERES
2023	FUNDACIO CATALANA DE L'ESPLAI	FILMING2030: CAPACITACIÓN JUVENIL PARA DIRIGIR EL CAMBIO

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2023	ASSOCIACIO OBSERVATORI DE DRETS HUMANS DE BARCELONA (DESC)	CREACIÓN DE UNA LÍNEA DE ASESORAMIENTO MUNICIPAL PARA LA PROTECCIÓN DE HOGARES MONOMARENTALES: LOS SERVICIOS DE INTERMEDIACIÓN EN LA PÉRDIDA DEL HOGAR Y LAS MANZANAS DE CUIDADOS.
2023	ASOCIACION PARA LA PREVENCION REINSECCION Y ATENCION A LA MUJER PROSTITUIDA	CONTRA LA TRATA, #PORELLAS #PORTODAS
2023	FUNDACIÓN INSTITUTO DE TRASTORNOS ALIMENTARIOS	ODS3 HAT - PROGRAMA DE PROMOCIÓN Y PREVENCIÓN UNIVERSAL Y ESPECÍFICA EN SALUD MENTAL DESTINADA A ADOLESCENTES
2023	PLATAFORMA DE ORGANIZACIONES DE INFANCIA	IMPULSAR EL ENFOQUE DE DERECHOS DE INFANCIA Y DE LA AGENDA 2030 EN LA NUEVA LEGISLATURA
2023	FUNDACIÓN 26 DE DICIEMBRE	LA ACADEMIA DE GERAS
2023	ASATA- AGRUPACIÓN DE SOCIEDADES ASTURIANAS DE TRABAJO ASOCIADO Y ECONOMÍA SOCIAL	EL ROMBO 3M. ACTUACIONES PARA MUJERES, MIGRANTES Y MAYORES DE LA COMARCA OSCOS - EO.
2023	ASOCIACIÓN ESCLEROSIS MÚLTIPLE ESPAÑA	EVIDENCIA Y ABORDAJE DE LA BRECHA DE GÉNERO EN ESCLEROSIS MÚLTIPLE: LA MUJER CON ESCLEROSIS MÚLTIPLE Y LA MUJER CUIDADORA.
2023	UNIVERSIDAD DE LA RIOJA	PROYECTO DE I+D+I DE DESARROLLO SOSTENIBLE A PARTIR DE LA IMPLANTACIÓN DE LA ECONOMÍA CIRCULAR EN EL CAMPUS DE LA UNIVERSIDAD DE LA RIOJA
2023	FUNDACIÓN COPADE (COMERCIO PARA EL DESARROLLO)	PROMOVER LA TRANSFORMACIÓN DEL SECTOR MICROEMPRESARIAL ESPAÑOL HACIA MODELOS INNOVADORES DE DESARROLLO SOSTENIBLE QUE CONTRIBUYAN A LA AGENDA 2030
2023	ASOCIACION ESPANOLA DE ESCUELAS DE SEGUNDA OPORTUNIDAD	E2O EN RED 2.0: CONSTRUIMOS OPORTUNIDADES EN ESPAÑA Y EN EUROPA
2023	ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE RECUPERADORES DE LA ECONOMÍA SOCIAL Y SOLIDARIA	ENLAZANDO BUENAS PRÁCTICAS: APOYO AL TRABAJO EN RED Y A LA GENERACIÓN DE ALIANZAS MULTIACTOR INCLUSIVAS EN EL MARCO DE LA REUTILIZACIÓN PARA UNA ECONOMÍA CIRCULAR, FORTALECIENDO Y ACELERANDO LA IMPLEMENTACIÓN DE LA AGENDA 2030.
2023	CONFEDERACIÓN DE CENTROS JUVENILES DON BOSCO DE ESPAÑA	CUI(DANDO)
2023	AGRUPACION: ASSOCIACIÓ NOVACT, ASSOCIACIO IRIDIA CENTRE PER LA DEFENSA DELS DRETS HUMANS	PARTICIPACIÓN CIUDADANA EN EL IMPULSO DE LA ESTRATEGIA 2030: MEJORA DE MECANISMOS DE TRANSPARENCIA Y RENDICIÓN DE CUENTAS PÚBLICAS EN EL USO DE LA FUERZA PARA LA DEFENSA DEL ESPACIO CÍVICO Y LA CONSOLIDACIÓN DE INSTITUCIONES EFICACES E INCLUSIVA
2023	UNIÓN DE ASOCIACIONES DE TRABAJADORES AUTÓNOMOS Y EMPRENDEDORES	CONEXIONES 2030: FOMENTANDO ALIANZAS INCLUSIVAS PARA EL FORTALECIMIENTO DE TRABAJADORES AUTÓNOMOS Y EMPRENDEDORES PARA EL DESARROLLO SOSTENIBLE.

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2023	AUTÓNOMAS POR LA IGUALDAD (CAMBIO DE DENOMINACIÓN)	CONECTANDO MUJERES: BUENAS PRÁCTICAS PARA EL DESARROLLO DE NEGOCIOS SOSTENIBLES
2023	ONGAWA INGENIERÍA PARA EL DESARROLLO HUMANO	LA CRISIS GLOBAL DEL AGUA Y SU IMPACTO EN EL LOGRO DE LA AGENDA 2030: CAUSAS, CONSECUENCIAS Y PROPUESTAS DE AVANCE A TRAVÉS DE UNA CIUDADANÍA CONSCIENTE Y COMPROMETIDA.
2023	FUNDACIÓN RAÍCES	PROYECTO DE DEFENSA JURIDICA ESPECIALIZADA EN MENORES Y JOVENES
2023	AVENTEIRA S. COOP. GALEGA	IMPULSANDO UNA EDUCACIÓN NO FORMAL TRANSFORMADORA CAMINO A LOS ODS
2023	RED ACOGE	TEJIENDO REDES: LA SOCIEDAD CIVIL ANTE EL SEGUIMIENTO DE LOS COMPROMISOS DEL PACTO MUNDIAL SOBRE MIGRACIONES
2023	PLATAFORMA DE IMPACTO DE GÉNERO YA	FEMINISTAS TRABAJANDO POR LOS ODS II
2023	DIACONÍA	#TECHTRATA2030: INTELIGENCIA ARTIFICIAL PARA COMBATIR LA TRATA DE PERSONAS
2023	INCIATIVAS SOCIOAMBIENTALES G. S. COOP. MAD	RESILVESTRA: CIENCIA CIUDADANA PARA EXPLORAR ALIMENTOS DE ALTA RESILIENCIA CLIMÁTICA
2023	FUNDACION PARA LA CONVIVENCIA ASPACIA	PROYECTO PARA LA CONSTRUCCIÓN DE UN MODELO FEMINISTA CONTRA LAS VIOLENCIAS SEXUALES EN ESPAÑA
2023	SOCIEDAD ESPAÑOLA DE AGRICULTURA ECOLÓGICA Y AGROECOLOGÍA	SEMBRANDO NARRATIVAS QUE ALIMENTAN: LA PRODUCCIÓN ECOLÓGICA EN LA AGENDA 2030
2023	UNIVERSIDAD COMPLUTENSE DE MADRID	EL PAPEL DE LA UNIVERSIDAD PÚBLICA EN LA TRANSICIÓN ECOSOCIAL Y EN LA IMPLEMENTACIÓN DE LA AGENDA 2030. OBSERVATORIO UNIVERSITARIO DE LOS RETOS DEL DESARROLLO SOSTENIBLE (OBSUN-RDS).
2023	UNIVERSIDAD DE MURCIA	UNIVERSITARI@S ODSESIONAD@S
2023	ASOCIACIÓN CULTURAL NORTE JOVEN	FORMACIÓN DUAL PARA LA AGENDA 2030
2023	ASOCIACIÓN GRIGRI PROYECTOS SOCIOCULTURALES	UN BOTIQUÍN PARA MI CIUDAD. LABORATORIOS BARRIALES PARA LA TRANSICIÓN ECOSOCIAL: PONER EN JUEGO LOS SABERES VECINALES EN LA IMPLEMENTACIÓN DE LA AGENDA 2030
2023	MÁSPÚBLICO SCOOP	CLIMÁTICA GLOBAL. EL MEDIO GENERALISTA QUE TE EXPLICA LA ACTUALIDAD DESDE UNA PERSPECTIVA CLIMÁTICA Y CON ENFOQUE DE DERECHOS HUMANOS.
2024	ASOCIACIÓN DE MEDIACIÓN PARA LA PACIFICACIÓN DE CONFLICTOS	Horizonte restaurativo: Estrategias para la convivencia y reinserción social

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2024	Fundación SERES. Sociedad y Empresa Responsable	PORTAL DE IMPACTO Y HUELLA SOCIAL: herramienta de medición sectoriales para conocer el impacto social de las empresas
2024	ASOCIACIÓN MAR DE TIERRAS	Teatro Rodante: recuperando saberes tradicionales por los ODS
2024	FUNDACIÓN HOGAR DEL EMPLEADO- FUHEM	VÍNCULO ECOSOCIAL III. Transformación ecosocial en centros y comunidades educativas III: Profundizando en la innovación social en transiciones ecosociales educativas en el marco de la Agenda 2030.
2024	UNIVERSIDAD DE GRANADA	Transversalización de las Economías Transformadoras en la Universidad de Granada y generación de redes y alianzas con actores locales y económicos para la contribución a los ODS 8 y 12
2024	DUCHENNE PARENT PROJECT ESPAÑA	PLATAFORMA INTEGRAL DE REGISTRO DE PACIENTES AFECTADOS POR LAS ENFERMEDADES RARAS DUCHENNE Y BECKER
2024	UNIVERSIDAD DE ALMERÍA	UAL Internacional: VoluntariODS para la Cooperación Global
2024	FUNDACIÓN CERMI MUJERES	Empoderamiento y Visibilidad de las Mujeres y Niñas con Discapacidad en el marco de la Agenda 2030.
2024	FUNDACION CEPAIM ACCION INTEGRAL CON MIGRANTES	Espacio X Derechos (XDS)
2024	FUNDACIÓN BALIA POR LA INFANCIA	Caminando hacia la Agenda2030: educación transformadora contra la pobreza y la exclusión social
2024	Fundación Educación y Cooperación - EDUCO	La cultura del Buen Trato a la infancia en el centro de la Agenda 2030 y clave para el cumplimiento de los ODS
2024	Smart Ibérica de Impulso Empresarial S. Coop. And.	LABORATORIO DE FABRICACIÓN DIGITAL MUSICAL. Un fablab especializado en soluciones de accesibilidad y sostenibilidad en la enseñanza y aprendizaje de la música.
2024	FUNDACIÓN UNIVERSIDAD FRANCISCO DE VITORIA	RED UFV, CONECTANDO EL CAMPUS. SISTEMA DE ACCESIBILIDAD UNIVERSAL.
2024	FUNDACION DE EDUCACIÓN PARA LA SALUD- FUNDADEPS	Programa Mujeres Activas en Redes Interculturales de Salud (MARIS)
2024	FARMACÉUTICOS MUNDI	Activando ODS para la transformación localglobal: comunidades propositivas de iniciativas ciudadanas en favor de la Agenda 2030.
2024	COORDINADORA ESTATAL DE COMERCIO JUSTO	Comercio Justo Local 2030: Impulsando redes para un modelo económico y de consumo, justo, verde y sostenible.
2024	FEDERACION DE ASOCIACIONES PARA LA CALIDAD DE LOS MEDIOS (iCmedia)	Influencia Responsable: Bienestar Emocional y Menores Influencers

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2024	FUNDACIÓN CULTURAL 1º DE MAYO	Observatorio sindical de los ODS
2024	UNIVERSIDAD DE OVIEDO	Observatorio de Implementación de la Agenda 2030 en el Sistema Universitario Español (ODSerna2030)
2024	FUNDACIÓN ALICIA Y GUILLERMO	Conectando personas, compartiendo momentos, creando redes
2024	CONFEDERACION ESTATAL DE ASOCIACIONES DE ESTUDIANTES (CANAE)	Educ(acción) 2030: Estudiantes por la defensa de una educación sostenible
2024	FUNDACIÓN CIBERVOLUNTARIOS	Ideatones por los ODS
2024	COCEDER-CONFEDERACIÓN DE CENTROS DE DESARROLLO RURAL	Vivienda Rural. Proyectos piloto para su liberación y rehabilitación
2024	UNIVERSIDAD POLITÉCNICA DE CARTAGENA	De SOS a SODS. Send Out Development Strategy. (,,,/-/-/-/,,,)
2024	UNIVERSIDAD PABLO DE OLAVIDE (UPO)	Ecosistema Digital Universitario: acelerando los ODS a través del conocimiento (EDUODS).
2024	ASOCIACIÓN DE EMISORAS MUNICIPALES Y COMUNITARIAS DE ANDALUCÍA DE RADIO Y TELEVISIÓN-EMARTV	ONDA ODS: de medios locales a medios glociales
2024	FUNDACIÓN FINANZAS ÉTICAS, activismo y economía crítica	Finanzas éticas: capacitando a la juventud para la transformación económica
2024	Asociación INNICIA I+D Social y Colaborativo	ODS_LAB: LABORATORIO COLABORATIVO DE INNOVACIÓN SOCIAL, para la mejora de la calidad en el empleo en el Tercer Sector de Acción Social.
2024	FUNDACIÓ DEIXALLES	ConectadESS con la 2030: Creando un ecosistema para impulsar la reutilización y la compra responsable, que integre el sector privado y entidades de la Economía Social y Solidaria para alcanzar los ODS a nivel local
2024	CONFEDERACION AUTISMO-ESPAÑA	Autismo y Agenda 2030: empoderamiento, capacitación e incidencia en políticas públicas para un futuro inclusivo y sostenible.
2024	AGRUPACION: ASSOCIACIÓ NOVACT, ASSOCIACIÓ IRIDIA CENTRE PER LA DEFENSA DELS DRETS HUMANS	Ciudadanía activa por la Estrategia 2030: creación de un mecanismo independiente de supervisión de las actuaciones policiales para un espacio cívico próspero en España
2024	SAVE A GIRL SAVE A GENERATION S.A.G.S.A.G.	Su voz
2024	P.D.S. - PROMOCIÓ I DESENVOLUPAMENT SOCIAL - (P.D.S. - PROMOCIÓN Y DESARROLLO SOCIAL)	Mood You: ¿Cómo estás?: Herramienta de autoconocimiento emocional dirigida a adolescentes y jóvenes (14-18), con la finalidad de mejorar su bienestar emocional y personal.

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2024	ASAMBLEA DE COOPERACIÓN POR LA PAZ	Escuelas para la Paz y el Desarrollo: una práctica innovadora y multiplicadora para promover paz y combatir el discurso de odio.
2024	UNIVERSIDAD DE SANTIAGO DE COMPOSTELA	Los impactos de la cadena larga del textil fast-fashion y las estrategias circulares para la sustentabilidad
2024	FUNDACIÓN LABORAL DE LA CONSTRUCCIÓN	Cimientos para el empleo 2030
2024	UN ETXEA-ASOCIACION DEL PAIS VASCO PARA LA UNESCO	Factoría 4.7 Plataforma Iberoamericana de Educación para el Desarrollo Sostenible (EDS). Una herramienta multidimensional para el avance de la Agenda 2030 por vía de la meta 4.7 de los ODS.
2024	Agrupación: Fundación Oxfam Intermón y Asociación Huelva Acoge	Diligente. Iniciativa piloto de impulso del diálogo multiactor y la I+D+i en el seguimiento y mejora de los impactos sociales y ambientales de la actividad productiva en el sector de frutos rojos del entorno de Doñana
2024	FUNDACIÓN EMET ARCO IRIS	Aulas sin Fronteras: Innovación Educativa para menores migrantes
2024	Iniciativas Socioambientales G. S. coop. Mad	Resilvestra 2.0: ciencia ciudadana para diversificar los sistemas agroalimentarios
2024	DIACONÍA	TECHTRATA2030 2.0: Inteligencia Artificial para combatir la trata de personas
2024	TerritoriAs	Fem-grafías. Cartografías feministas de seguridad para la prevención de las violencias y discriminaciones de género en las Universidades de Sevilla, Jaén, Almería y Granada
2024	FUNDACIÓN UNO ENTRE CIENTO MIL	Aceleradora Unoentrecienmil: Iniciativa innovadora para la curación del cáncer infantil a través del ejercicio físico
2024	FUNDACIÓN XUL PARA LA COMUNICACIÓN SOCIAL Y EL DESARROLLO	Migrantes Sin Mitos: Mapa y Red Antirrumores
2024	FUNDACIÓN AYUDA EN ACCIÓN	iMpulsa - Creando oportunidades de futuro en el marco de la Agenda 2030
2024	ASOCIACION ESPAÑOLA DE ESCUELAS DE SEGUNDA OPORTUNIDAD	E2O en red 3.0: Juventud y oportunidades en clave euromediterránea
2024	TRABAJANDO EN POSITIVO	Ruta #YoTrabajopositivo 2024: Sin Discriminación por VIH
2024	Asociación Semillistas	Restauración forestal ecosocial Mediterránea
2024	PLATAFORMA DE ORGANIZACIONES DE INFANCIA	La infancia en el centro de las políticas públicas a través de la Agenda 2030

AÑO	ENTIDAD	PROYECTO
2024	MÉDICOS DEL MUNDO	Accesible: proyecto integral para la mejora del acceso universal al sistema sanitario
2024	CREA España - Centro de Recursos para Asociaciones y Ayuntamientos	ESTRATEGIA RURAL 2030
2024	Associació SaóPrat	Bassa: es una iniciativa en alianza con el Ayuntamiento del Prat de Llobregat para ofrecer una respuesta integral y comunitaria a las necesidades educativas de adolescentes y jóvenes del municipio que pretende compensar las desigualdades de origen.
2024	Fundación José Manuel Lara	LEER+. Lecturas que nos suman
2024	Mira'm Fundació CV	Yo también soy Comunidad
2024	UNIVERSIDAD DE MURCIA	+Universitari@sODSesionad@s
2024	Asociación Sevillana de afectados por Daño Cerebral Sobrevenido DACE	ArtiVision-REHAB: Rehabilitación de precisión para personas con Daño Cerebral Adquirido
2024	UNIVERSIDAD COMPLUTENSE DE MADRID	Imaginar la universidad ecosocial del futuro: Mantenimiento y extensión (interuniversitaria e intersectorial) del Observatorio Universitario de los Retos de Desarrollo Sostenible (ObsUn-RDS).
2024	Agrupación: Grupo Tangente, S. Coop. Mad; Centro de Estudios Rurales y de Agricultura Internacional (CERA)	Enredándonos: Red estatal de agroecología y cultura alimentaria escolar.
2024	Asociación REDS (Red Española de Desarrollo Sostenible)	Jóvenes 2030, creando el futuro: campaña de sensibilización para la difusión de valores y el contenido de la Agenda 2030, los ODS y los Retos País entre la población joven; promoviendo su participación como impulsores de cambio social, económico y medioambiental.
2024	RED DE MUNICIPIOS POR LA AGROECOLOGÍA	Políticas alimentarias locales para alcanzar sistemas alimentarios saludables, sostenibles y justos: un apoyo a la Estrategia de Desarrollo Sostenible 2030
2024	Lógica Plural Consultora Social Sociedad Cooperativa Andaluza	Sostenibilidad, igualdad y ODS. Caminando hacia la ciudad de los cuidados: Córdoba
2024	FUNDACIÓN HOPE ACCIÓN CLIMÁTICA	RegenerAcción. Herramientas para transformar la emergencia climática en oportunidad.
2024	Asociación Rede de Economía Alternativa e Solidaria de Galicia-REAS	Reconoce-LA-Economía Social y Solidaria: Avanzando en la agenda 2030 a través de la auditoría social
2024	Fundación Vivo Sano	Ecosalud y Agenda 2030, un proyecto de acción social para transversalizar la salud y la sostenibilidad en la educación no formal y reglada; y generar alianzas dinamizadoras de iniciativas verdes en zonas rurales y en riesgo de despoblación
2024	Asociación de Ciencias Ambientales	PICE+ (Punto de Información al Consumidor Energético)

AGRAÏMENTS

La **Direcció General de l'Agenda 2030** vol expressar el seu **agraïment** a totes les entitats locals i socials que han participat en aquesta publicació per la seva generositat, la seva feina i la seva predisposició.

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE DERECHOS SOCIALES, CONSUMO
Y AGENDA 2030

DIRECCIÓN GENERAL
DE AGENDA 2030

AGENDA
2030